

Kristin Jondahl Risnes

Dobbel karriere i overgangen til et nytt utdanningstrinn

En kvalitativ studie av tre fotballspillers erfaringer med kombinasjonen skole og toppidrett.

Masteroppgave i idrettsvitenskap
Seksjon for lærerutdanning og friluftslivsstudie
Norges idrettshøgskole, 2022

Sammendrag

Introduksjon: Formålet med denne oppgaven var å belyse problemstillingen: «Hvordan erfarer tre fotballspillere en dobbel karriere i overgangen til sitt nye utdanningstrinn?». Tidligere forskning trekker frem at krav og utfordringer kan oppstå i overganger i ulike domener av en idrettsutøvers liv (Stambulova, 2016b; Stambulova & Samuel, 2019; Wylleman & Lavallee, 2004). Problemstillingen blir diskutert i lys av overgangen til idrettsungdomsskole, videregående skole og høyere utdanning.

Teoretisk rammeverk: Modellen til Wylleman og Lavalle (2004) «The developmental model on transitions faced by athletes» og Stambulova (2016b) «Athletic Career Transition Model» fungerer som teoretisk rammeverk.

Metode: Ved bruk av kvalitativ metode og datamateriale fra intervju, ble deltakerne fulgt i en periode på åtte måneder. Det blir lagt vekt på deltakernes subjektive erfaring, samt trekk som er felles på tvers av utdanningstrinn.

Resultat: En kombinasjon av induktiv og deduktiv tematisk analyse av datamaterialet, viser at elev-utøverne har tilpasset seg ulike krav og utfordringer i overgangen til et nytt utdanningstrinn. Det var krav som økt treningsmengde, økt faglig nivå, flytte hjemmefra, konkurranse, mindre spilletid og skader.

Diskusjon: Resultatene indikerer likheter og forskjeller mellom deltakernes erfaringer. Likheter i datamaterialet er store ambisjoner med både fotball og utdanning, et rollebytte og sammenfallende overganger. Det var normative og ikke-normative overganger som sportslige overganger, skader, bli satt ut av laget eller å flytte hjemmefra. Forskjeller er at det faglige nivået håndteres ulikt og store kontraster i skole-klubb samarbeid. Det viser seg også at de yngste deltakerne er slitne i kroppene, mens studenten på høyere utdanning er sliten i hodet etter overgangen.

Konklusjon: Med bakgrunn i resultater og teoretisk rammeverk, indikerer denne oppgaven at overgangen til et nytt utdanningstrinn har vært en suksess når fotball kombineres med skolegang. Datamateriale tyder imidlertid på at det er behov for en tettere oppfølging av personer som velger en dobbel karriere.

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	3
Innholdsfortegnelse	4
Forord.....	7
1. Innledning.....	8
1.1 Formål og problemstilling	10
1.1.1 Formål	10
1.1.2 Problemstilling.....	11
1.1.3 Sentrale begreper	11
2. Tidligere forskning.....	13
2.1 Dobbel karriere	13
2.1.1 Tidspress	13
2.1.2 Totalbelastning.....	14
2.1.3 Samarbeid mellom skole og klubb.....	14
2.1.4 Hvorfor velge en dobbel karriere?	15
2.2 Overganger	16
2.2.1 Normative og ikke- normative overganger	17
2.2.2 Overgang til idrettsungdomsskole	18
2.2.3 Overgang til videregående skole.....	19
2.2.4 Overgang til høyere utdanning.....	20
3. Teoretisk rammeverk.....	22
3.1 «The developmental model on transitions faced by athletes».....	22
3.2 «Athletic Career Transition Model»	25
3.3 Oppsummering analytisk rammeverk	26
4. Metode	27
4.1 Vitenskapelig forankring.....	27
4.2 Kvalitativ forskning	28
4.2.1 Det kvalitative forskningsintervju.....	29
4.2.2 Utvalg.....	29
4.3 Spesifikk kontekst	30
4.3.1 Kvinnefotball i en nasjonal og internasjonal kontekst.....	31
4.4 Datainnsamling.....	32
4.4.1 Semistrukturert intervju	32
4.4.2 Intervjuguide	33
4.4.3 Pilotintervju.....	34

4.4.4	Gjennomføring av prosessintervju	34
4.4.5	Forskerrolle	35
4.5	Analyse og databehandling	36
4.5.1	Tematisk analyse	36
4.5.2	Transkribering	37
4.5.3	Analyseprosessens seks faser	38
4.6	Oppgavens troverdighet	42
4.6.1	Forskerens forforståelse	42
4.6.2	Relabilitet, validitet og overførbarhet	43
4.7	Etiske refleksjoner	44
4.7.1	Søknader	45
4.7.2	Informert samtykke	45
4.7.3	Konfidensialitet	46
5.	Resultater	47
5.1	Hvem er elev-utøverne?	47
5.1.1	Kaja – overgang fra barneskole til idrettsungdomsskole	47
5.1.2	Ida – overgang fra ungdomsskole til videregående skole	47
5.1.3	Sarah – overgang fra videregående skole til høyere utdanning	47
5.2	Overgang til idrettsungdomsskole	48
5.2.1	Skolestart	48
5.2.2	En uavklart sesongoppkjøring	50
5.2.3	Vårsemester og sesongstart	52
5.3	Overgang til videregående skole med toppidrett	54
5.3.1	Skolestart og klubbytte	54
5.3.2	Sesongoppkjøring	57
5.3.3	En stygg skade snur opp ned på alt	59
5.4	Overgang til høyere utdanning	64
5.4.1	Studiestart og fotballsesong	64
5.4.2	Eksamensperiode og sesongoppkjøring	67
5.4.3	Sesongstart	69
6.	Diskusjon	72
6.1	Krav, tilpasninger og overgangens utfall	72
6.1.1	Idrettsungdomsskole	73
6.1.2	Videregående skole	74
6.1.3	Høyere utdanning	75
6.2	Likheter i overgangen til et nytt utdanningstrinn	76
6.2.1	Utviklingsmulighet og ambisjoner som drivkraft for dobbel karriere	76
6.2.2	En rekke sammenfallende overganger	78
6.2.3	Et sportslig rollebytte	81
6.2.4	Perioden etter den akademiske overgangen har vært tøff for psyken	82
6.3	Forskjeller i elev-utøvernes erfaringer	84
6.3.1	Den faglige progresjonen håndteres ulikt	84
6.3.2	Sliten i enten kropp eller hodet	85

6.3.3	Stor variasjon i skole-klubb samarbeid.....	86
7.	Avsluttende refleksjon	88
7.1	En dobbel karriere i overgang til nytt utdanningstrinn	88
7.2	Konklusjon og veien videre	90
	Referanser	93
	Tabelloversikt	97
	Figuroversikt	98
	Vedlegg	99

Forord

Høsten 2021 startet jeg på min mastergradsutdanning ved Norges Idrettshøgskole. Fordi koronarestriksjoner enda la begrensninger for sosialt samvær, ble undervisningen gjennomført digitalt. Jeg har likevel blitt kjent med nye medstudenter, gjennom dataskjermen fra min egen stue. Arbeidet med masteroppgaven har vært en lærerik og spennende prosess. Jeg har fått føle på både mestring og utfordringer i løpet av denne perioden. Det er en befrielse å endelig kunne levere denne masteroppgaven.

Først og fremst vil jeg takke min veileder Mats Melvold Hordvik, for god oppfølging og veiledning i løpet av det siste året. Selv om vi befinner oss på ulike steder av landet, har jeg lært mye av deg gjennom digitale møter. Denne masteroppgaven hadde heller ikke vært mulig å gjennomføre uten deltakerne som stilte opp til intervju. Takk for at jeg har fått følge deres oppturer og nedturer i løpet av åtte måneder. Min fantastiske samboer fortjener også en stor takk. Takk for tålmodighet og støtte i perioder hvor oppgaveskrivingen har vært krevende. Til slutt vil jeg takke pappa og mamma for korrekturlesing.

Til tider har det vært krevende å balansere oppgaveskriving med profesjonsstudiet i psykologi. Likevel sitter jeg her nå, klar til å levere. Jeg gleder meg å anvende all kunnskapen jeg har fått, når jeg til slutt blir ferdig med min utdanning. Med et ønske om å kunne jobbe som idrettspsykolog i fremtiden, er dette lærdom jeg ikke ville vært foruten.

God lesning.

Kristin Jondahl Risnes

1. Innledning

Et overordnet mål for den norske idretten, er at det skal bli flere lag og utøvere i verdenstoppen. (NIF, 2019, s. 24). Toppidretten er et viktig kulturfenomen og skal levere store idrettsprestasjoner til det norske folket. I en alder der skole enda er obligatorisk, må trening kombineres med utdanning. Etter hvert som spillerne blir eldre vil de oppleve en økt seriøsitet av det som tidligere var en hobby, når lek blir erstattet med spesialisering. De utvalgte av de utvalgte, må bevise at de har potensiale som må til, for å komme seg gjennom det trange nåløyet til toppidretten (Sæther, 2017, s. 96). Av ulike årsaker velger mange å fortsette sin utdanning, selv om de konkurrerer på et profesjonelt nivå. Det er et uttalt fokusområde at utøvere som har interesser og forutsetninger for å oppnå en toppidrettskarriere, skal få et tilrettelagt utdanningsløp som kan kombineres med toppidrettsutvikling (Olympiatoppen, 2019, s. 1).

Temaet for denne masteroppgaven er dobbel karriere og overganger. I faglitteraturen brukes begrepet «Dual Career» eller dobbel karriere, om kombinasjonen toppidrett og utdanning eller arbeid (Nikander et al., 2020, s. 1). Utøvere som drømmer om en profesjonell idrettskarriere, må gjennom ulike faser og overganger for å realisere drømmen. Med et livsløpsperspektiv på en idrettskarriere, har Wylleman og Lavalley (2004, s. 520) tydeliggjort at disse overgangene kan sammenfalle. Skolen med sin faglige og sosiale påkjenning krever sitt, parallelt med høye krav til sportslige prestasjoner. Overgangen fra ungdomsskole til videregående skole, foregår ofte samtidig som mange utøvere står i spenningsfeltet mellom junior- og senioridrett (Stambulova & Samuel, 2019, s. 124). Med et holistisk eller helhetlig syn på en idrettskarriere, er det de psykiske, psykososiale, akademiske og sportslige domene som utgjør idrettsutøverens livsløp (Henriksen, 2010; Wylleman & Lavalley, 2004).

«Utdanning er nøkkelen til utvikling, og åpner en verden av muligheter som gjør at hver enkelt av oss kan bidra til et bærekraftig samfunn» (FN, 2022). Norges utdanningssystem er velutviklet og gir alle barn og ungdommer rett til gratis skolegang. Det legges opp til en faglig progresjon, hvor det akademiske nivået øker etter hvert som elevene starter på ett nytt utdanningstrinn (Thune et al., 2019). Fokuset på en helhetlig utvikling og et tverrfaglig samarbeid, har ført til et økende antall skoler som tilbyr tilrettelagte utdanningsløp for idrettsutøvere (Kristiansen & Houlihan, 2017, s. 4). Det

finnes ungdomskoler, toppidrettslinjer på videregående, universiteter og høyskoler som tilbyr dette. Toppidrettslinjer har et overordnet mål om å tilrettelegge for en skolegang, som gir tilstrekkelig grunnlag for fremtidig utdanning eller yrkesliv, kombinert med toppidrettssatsting (Olympiatoppen, 2019, s. 2). Olympiatoppen har inngått avtaler med høyskoler og universiteter. Disse medfører ingen reduserte akademiske krav, men tilpasninger i form av tilrettelagte eksamener, forlenget utdanningsløp og mildere oppmøtekrav. Et mer omstridt tilbud, også i politikken, er oppblomstringen av idrettsungdomsskoler. Det er full splid om hvorvidt et slikt tilbud fører til tidlig sortering av idrettstalentet på bakgrunn av sosioøkonomisk status, eller ikke (Ould-Saada, 2020). Forskningsfeltet har delte meninger om hvorvidt spesialisering og økt treningsmengde, bør forekomme i ung alder (Jayanthi et al., 2012; Kristiansen & Stensrud, 2016; LaPrade et al., 2016).

Fotball er som all annen idrett karakterisert av forutsigbare og mindre forutsigbare overganger. Statistikk på gjennomsnittsalder i norsk toppfotball, kan tyde på at kvinner gjennomgår overganger i sin fotballkarriere tidligere enn menn (NFF, 2021). Det vil potensielt kunne påvirke kombinasjonen fotball og utdanning. På tross av et økende antall skoler som tilbyr tilrettelagte utdanningsløp, viser tidligere forskning at en dobbel karriere kan være utfordrende (Christiansen & Sørensen, 2009; Kristiansen, 2017; Flatgård et al., 2020; Nikander et al., 2020). Utøvere med en dobbel karriere må balansere og endre prioriteringene parallelt med de faglige, sportslige og sosiale kravene som stilles.

I denne masteroppgaven skal jeg med en kvalitativ tilnærming og datamateriale fra intervju, undersøke tre fotballspillers erfaring med en dobbel karriere i overgangen til et nytt utdanningstrinn. «The developmental model on transitions faced by athletes» av Wylleman og Lavallee (2004, s. 520) og Stambulovas (2016b) «Athletic Career Transition Model» er brukt som teoretisk rammeverk i utformingen av prosjektet, intervjuguide og analyse av datamaterialet. I tråd med «Athletic Career Transition Model» og Schlossbergs (1981, s. 5) definisjon, betraktes overganger som en prosess i denne oppgaven. For å undersøke hvordan de tre deltakernes erfaringer eventuelt endrer seg over tid, ble de fulgt i en periode på åtte måneder.

1.1 Formål og problemstilling

1.1.1 Formål

Formålet med denne oppgaven er å få mer kunnskap om hvordan kombinasjonen fotball og utdanning erfares i overgangen til et nytt utdanningstrinn. For å kunne identifisere eventuelle likheter eller forskjeller, blir tre akademiske overganger i det norske skolesystemet undersøkt. I litteraturgjennomganger og nyere publikasjoner, peker Stambulova (2016a) på kunnskapshull i eksisterende forskning om overganger og en dobbel karriere. Tidligere var forskning dominert av kvantitativ metode, som tok utgangspunkt i systematiske analyser for å skildre tematikken med et statistisk språk (Stambulova, 2016a, s. 452). Misnøyen med et overflatisk syn på utviklingsprosesser har ført til en oppblomstring av kvalitative studier. Denne tilnærmingen lar utøverens stemme bli hørt ved at mangfoldet, foranderlighet og nyanser i utvikling sammenhengen, prosesser og betydninger blir avslørt (Stambulova, 2016a, s. 452). Forskingen må likevel ikke bare basere seg på en opprømsing av hva som påvirker hva. Elev-utøvernes personlige betydning av konteksten må bli synlig (Stambulova, 2016a, s. 452). Det er også behov for en mer tverrfaglig forskning, med vekt på skole og utdanning.

Til tross for en økende interesse for tematikken, er det fremdeles behov for mer forskning på en norsk kontekst. En studie som tar sikte på å undersøke tre fotballspilleres erfaringer med akademiske overganger i det norske skolesystemet, anses dermed som et relevant bidrag til et forskningsfelt i vekst. Dette er kunnskap som kan komplementere eksisterende forskning. Utdanningsinstitusjoner som tilbyr en tilrettelagt skolegang i tråd med lover og krav, kan få en tilbakemelding på hvordan dette erfares av utøvere fra tre ulike utdanningsnivåer. Er dagens tilbud godt nok, eller er det rom for utvikling? Klubben og trenerne rundt idrettsutøveren tar ofte ansvar for personens sportslige utvikling og planlegger denne i detalj (Kristiansen & Berntsen, 2021, s. 199). Resultater av denne oppgaven kan bidra til å øke bevisstheten på hva en dobbel karriere og overganger medfører og erfares for den enkelte utøver. Ikke bare for skolene, men hele apparater rundt. I tillegg tror jeg denne kunnskapen vil komme godt med i mitt fremtidige yrkesliv.

Med min bakgrunn fra idrettsvitenskap, pedagogikk og toppidrett, er jeg interessert i hvordan en dobbel karriere erfares i overgangen til et nytt utdanningstrinn. Denne studien vil i hovedsak fokusere på akademiske og idrettsrelaterte overganger. Sammenfallende overganger vil også bli ytterligere diskutert. Oppgaven avgrenses til å studere fenomenet fra fotballspillerens perspektiv. Det vil ikke bli gjort intervju på trenere, lærere eller andre personer som kan uttale seg om kombinasjonen skole og toppidrett. Dette er for å rette fokuset mot utøvernes subjektive erfaringer. Utvalget består av tre kvinnelige fotballspillere. Dette var ikke et krav, men et resultat av en rekrutteringsprosess og interesse fra potensielle informanter.

1.1.2 Problemstilling

Problemstillingen skal bidra til å gi retning for arbeidet og avgrense et stort interessefelt (Thagaard, 2018, s. 46). Arbeidet med problemstillingen startet tidlig i prosessen, men det var utfordrende å finne en passende formulering. Med bakgrunn i tidligere forskning, egen utdanning og interesse, er jeg nysgjerrig på hvordan doble karrierer erfares i akademiske overganger. Problemstillingen ble utformet ved å bryte ned to store temaer til et forskbart spørsmål, med hensyn til den tiden og ressursene jeg hadde til rådighet (Silverman, 2014, s. 35). Valg av personer og situasjoner som skulle studeres, metode, teoretisk rammeverk og analyse blir tatt med bakgrunn i oppgavens problemstilling. Problemstillingen er følgende:

Hvordan erfarer tre fotballspillere en dobbel karriere i overgangen til sitt nye utdanningstrinn?

1.1.3 Sentrale begreper

Dobbel karriere brukes i faglitteratur om personer som kombinerer toppidrett med utdanning (Debois et al., 2015; Henriksen, 2010; Nikander et al., 2020; Stambulova & Wylleman, 2014). Elev-utøver eller student-utøver vil i denne oppgaven brukes om personene som kombinerer idrett med utdanning. I motsetning til den amerikanske college modellen, der idrett og utdanning foregår på samme institusjon, er dette separert i europeiske land (Linnér et al., 2021, s. 1). For å legge til rette for både utdanning og idrett, er det nødvendig at idretts- og utdanningsorganisasjoner samarbeider. I 2012 utarbeidet Den europeiske union (EU) retningslinjer for utøvere med dobbel karriere. Denne kom som følge av en økt interesse om tematikken. Retningslinjene belyser at en

dobbel karriere må foregå som et samarbeid mellom utøveren og instansene rundt. Formålet var å inspirere medlemslandene til og legge til rette for kombinerte karrierer, øke bevisstheten om doble karrierer og bidra til lavere frafall i utdanning (European Commission, 2012, s. 3).

Overganger er noe alle mennesker gjennomgår i løpet av et liv. En overgang defineres som «an event or non-event results in a change in assumptions about oneself and the world and this requires a corresponding change in one's behavior and relationships» (Schlossberg, 1981, s. 5). Definisjonen er hentet fra Schlossbergs arbeid med «Model og Human Adaption to Transition» og er en velkjent begrepsavklaring for overganger (Stambulova & Wylleman, 2014; Wylleman et al., 2013; Wylleman & Rosier, 2016). Med en vid definisjon tydeliggjør Schlossberg at overganger kan være alt fra store livshendelser, til forventninger som ikke innfris. Overganger betraktes som en prosess og kan oppstå i alle livets faser (Stambulova & Wylleman, 2014, s. 609). Det er en naturlig del av menneskets utvikling. Overganger for idrettsutøvere kan involvere en konflikt mellom hva de ønsker eller tror de kan bli og den de en gang var (Wylleman et al., 2013, s. 160). I litteraturen brukes begrepene normative og ikke-normative overganger, dette vil bli redegjort for i avsnitt om teoretisk rammeverk.

Toppidrett er et vidt begrep som brukes i en rekke sammenhenger. Det omfatter både meriterte utøvere og unge talenter. Olympiatoppen har utviklet begrepet «morgendagens toppidrettsutøver» for å favne ulike nyansene av toppidretten. Denne gruppen er relativt stor og defineres som «de som på varierende alders- og prestasjonsnivåer driver omfattende kvalitetsutvikling gjennom en langsiktig progresjonsplan som normalt vil føre fram til internasjonalt toppidrettsnivå» (Olympiatoppen, u.å, s. 1) . I denne oppgaven er det definisjonen av morgendagens toppidrettsutøver som utgjør forståelsen av toppidrett. For å belyse problemstillingen, blir det viktig at utvalget kan regnes som toppidrettsutøvere med bakgrunn i denne definisjonen. Toppidrettsutøver, idrettsutøver og fotballspiller bli brukt i forbindelse med en dobbel karriere. Begrepene henviser til Olympiatoppens definisjon av morgendagens toppidrettsutøver.

2. Tidligere forskning

En dobbel karriere og alt det medfører, har lenge vært et utbredt forskningstema i USA (Stambulova & Wylleman, 2019, s. 75). De siste tiårene har tematikken for alvor blomstret i Europa og gitt opphav til atskillige forskningsartikler. Forskningen har gått fra å ha et smalt fokus på idrettsutøveren, til å undersøke hele personen og faktorer utenfor idretten (Stambulova et al., 2021, s. 525). Det har ført til at den psykologiske, psykososiale og akademiske utviklingen blir inkludert i forskning på dobbel karriere. De ulike overgangene et menneske gjennomgår i et livsløp, er også blitt sentrale for en dobbel karriere. Fra å ha et smalt syn på idrettsutøveren, har nyere forskning en mer helhetlig eller holistisk tilnærming.

2.1 *Dobbel karriere*

En dobbel karriere krever at elev-utøveren presterer på et høyt sportslig nivå, parallelt med en utdanning. Det gjør at elev-utøvere stadig må søke etter en balanse. En optimal balanse defineres som «a combination of sport and studies that help student-athletes achieve their educational and athletic goals, live satisfying private lives, and maintain their health and well-being» (Stambulova et al., 2015, s. 12). I litteraturgjennomgang av tidligere forskning kommer det frem at kombinasjonen skole og toppidrett, noen ganger oppleves krevende for utøverne. Jeg har identifisert utfordringer med tid, akademiske krav, totalbelastning og skole-klubbsamarbeid i forbindelse med en dobbel karriere.

2.1.1 **Tidspress**

Ordet 24-timersutøver, blir ofte brukt om en toppidrettsutøver (Kristiansen & Berntsen, 2021, s. 121). Det betyr at toppidrett er en livstil som ikke kan reduseres til trening og konkurranse. Det går med tid til forberedelser som måltid, restitusjon og transport. Alle døgnets timer må ofte tilpasses for å tilrettelegge for optimalisert trening og sportslig prestasjon. Denne livsstilen er tidskrevende i seg selv, men særlig hvis den kombineres med utdanning. Tidligere forskning trekker frem tiden som en stor trussel mot en dobbel karriere (Christensen & Sørensen, 2009; Kristiansen & Berntsen, 2021; Nikander et al., 2020). Etter hvert som idretten og skole stiller større krav, kan det være vanskelig for elev-utøveren å vurdere hva som skal prioriteres. Det oppstår et daglig dilemma om hvor mye tid som kan settes av til skolearbeid, uten at det går ut over sportslige prestasjoner (Christensen & Sørensen, 2009, s. 127). Belastningen fra skole i form av

undervisning, vurderinger og hjemmeoppgaver blir beskrevet som høy og tiden strekker ikke til (Nikander et al., 2020, s. 9). Forskning tyder på at mange nedprioriterer skolearbeid til fordel for idretten (Debois et al., 2015, s. 21). Dette gjelder særlig i konkurranseperioder, da skolearbeid kan bli en forstyrrelse for utøveren. For noen blir kombinasjonen for tidkrevende, og Flatgård et al., (2020, s. 11) mener manglende tid til venner er en av hovedårsakene til at talenter slutter med fotball. I en kompleks hverdag, blir det særdeles viktig med god struktur og rutiner i hverdagen. Enkelte uttrykker et behov for assistanse eller hjelp til å koordinere idrett og skole (Li & Sum, 2017, s. 14)

2.1.2 Totalbelastning

Tidligere forskning viser til at spillere med en dobbel karriere, opplever kombinasjonen mer utfordrende etter hvert som det akademiske nivået øker (Harrison et al., 2022, s. 150). Disse funnene stemmer med progresjonen i kunnskap og skolearbeid som er forbundet med hvert av utdanningstrinnene. For elever på ungdomsskole og videregående skole, kan treningsbelastningen by på utfordringer. Fra å trene enkle økter, blir de på kort tid introdusert for doble økter. En studie gjennomført på videregående toppidrettslinjer i Norge, viser at fotballspillere har en gjennomsnittlig treningsmengde på rundt 12 timer i uken det første skoleåret (Hagum et al., 2022, s. 7). Dette er gjerne morgenøkter i regi av skolen, etterfulgt av klubbtrening med eget lag på ettermiddagen. Økt treningsmengde og akademiske krav kan gi en økt totalbelastning for utøveren (Kristiansen & Houlihan, 2017, s. 19).

2.1.3 Samarbeid mellom skole og klubb

Olympiatoppens «krav til kvalitet» oppfordrer til et tett samarbeid mellom skole og klubb. Det som tidligere var utøverens eget ansvar, har etter fremveksten av toppidrettslinjer, blitt et samarbeid mellom skole, klubb, foresatte og utøveren (Kristiansen & Berntsen, 2021, s. 47). Det pekes på ulike utfordringer med skole-klubb samarbeidet. Utøveren må satse hundre prosent på idretten for å bli respektert som et talent. Dette kommer i konflikt med det kulturelle kravet om en videregående utdanning (Christensen & Sørensen, 2009, s. 127).

Nikander et al., (2020, s. 10) rapporterer om motsetninger i talemåte og væremåte når det kommer til observerte kulturelle nivåer i organisasjonskulturen. Observasjon avdekker en tydelig dissonans mellom skolens og idrettens krav, der idretten skal

prioriteres fremfor skole. I tillegg er det tydelige spenninger mellom lærere og trenere, der trenere ofte uteblir fra avtalte samarbeidsmøter. Gledhill og Harrwood, (2015s. 73-74) belyser hvordan elev-utøverens ulike roller på og utenfor idrettsarenaen, kan føre til en rollebelastning. Dette vises i et samspill mellom lærer og elev. I rollen som elev, har lærerens ansvar for å følge opp den faglige utviklingen. Hvis resultatene uteblir og eleven står i fare for å stryke, kan det skape bekymring for læreren. Det kan føre til at læren involverer foresatte eller råder eleven til å nedprioritere idrett, til fordel for skole. Eleven kan oppleve det som en stressfaktor og overgangsbarriere, når bare den akademiske utviklingen blir støttet av læreren (Gledhill & Harwood, 2015, s. 73).

2.1.4 Hvorfor velge en dobbel karriere?

Med funn som tyder på at den akademiske karrieren blir nedprioritert og at det kan være utfordrende å kombinere med idrett, er det naturlig å stille spørsmål om hvorfor noen velger en dobbel karriere. Drivkraften bak valget vil variere fra utøver til utøver, men ut fra tidligere forskning identifiserer jeg noen faktorer som går igjen. Valget styres av forventninger, behov for et sikkerhetsnett, økonomi og potensielle fordeler.

Mange ung og lovende idrettsutøvere kjenner på en forventning fra samfunnet og sine sekundære andre om at skolegang er viktig (Christensen & Sørensen, 2009; Cosh & Tully, 2014; Ryba et al., 2015). Selv om videregående opplæring ikke er obligatorisk, vil et vitnemål herfra vil være avgjørende for å kvalifisere til høyere utdanning eller lærlingplass. Forskning viser at mange idrettsutøvere opplever et press fra foresatte som forventer at de skal gjøre så godt de kan på skolen (Ryba et al., 2015, s. 51). De kan oppleve motstand og frustrasjon fra foresatte hvis de velger å droppe ut. Høyere utdanning står sterkt i det vestlige samfunnet. Utøvere trekkes mot en dobbel karriere, fordi de har kjennskap til viktigheten av en utdanning (Harrison et al., 2022, s. 140). Ved å kombinere utdanning med idrett, får de aksepten de ofte trenger fra samfunnet rundt, samtidig som de jager sin egen idrettsdrøm. Selv med kunnskap om viktigheten av utdanning, blir likevel ordet «reserveplan» brukt om skolegang. Det kan ha sammenheng med at alle som satser på sin idrett, faktisk ikke kommer seg gjennom nåløyet. Hvis idrettskarrieren ikke går som forventet, føles ikke tiden bortkastet når de allerede er i gang med utdanning eller kan starte rett i jobb (Christensen & Sørensen, 2009; Cosh & Tully, 2014; Debois et al., 2015). Å ta en utdanning parallelt med idretten, blir et slags sikkerhetsnett dersom suksessen uteblir.

Idrett er en stor del av idrettsutøverens identitet og det kan være vanskelig å forestille seg et liv uten (Li & Sum, 2017; Linnér et al., 2021). For å unngå en slags identitetskrise etter avsluttet karriere, kan man argumentere for at en dobbel karriere kan være av vesentlig betydning. Ved å ta en utdanning parallelt med en idrettskarriere, kan utøveren forberede seg på livet som kommer etter personen legger opp (Kristiansen & Berntsen, 2021, s. 123). Å kunne starte rett i jobb, vil for mange være mer gunstig økonomisk enn å studere. Det er ytterst få toppidrettsutøvere som tjener godt på sin idrett i Norge. Denne økonomiske usikkerheten er komplisert å løse og et vedvarende problem (Kristiansen & Berntsen, 2021, s. 118). Alle norske studenter får tilbud om stipend fra lånekassen. Det kan gjøre at studiehverdagen blir mer attraktivt sammenlignet med en deltidsjobb eller dårlig råd. Internasjonal forskning viser også at økonomisk usikkerhet, kan være en drivkraft for dobbel karriere (Harrison et al., 2022, s. 134).

Internasjonal forskning trekker også frem en rekke potensielle gevinster ved å ha en dobbel karriere (Aquilina, 2013; Gledhill & Harwood, 2015; Linnér et al., 2021). En godt tilrettelagt skolegang kan gi gode faglige og sportslige utviklingsmuligheter for motiverte utøvere (Gledhill & Harwood, 2015, s. 73). Skolen kan bidra med basistrening, struktur og hjelp til skolearbeid. Utfallet av dette kan være strukturerte utøvere, som mestrer flere roller og aspekter av livet. Å tilegne seg kunnskap gjennom læring er viktig for utviklingen til et menneske, og kan overføres til andre aspekter av livet (Aquilina, 2013; Ekengren et al., 2018; Linnér et al., 2021). Ferdighetene som læres gjennom skole og utdanning, kan overføres til idretten. Den komplekse livssituasjonen gjør at utøverne må blir mer strukturerte og planlegger hverdagen. Når hele hverdagen blir sentrert rundt idretten, kan det føles krevende for utøveren (Aquilina, 2013, s. 388). Det å ha noe eget utenom idretten, kan være nyttig for motivasjonen.

2.2 Overganger

Utviklingsmodellen til Wylleman & Lavalée (2004), tydeliggjør at det ikke bare foregår sportsrelaterte overganger i en idrettskarriere. Det vil også forekomme overganger i andre domener i livet. Derfor vil det være vanskelig å isolere en ting fra en

annen, når alt egentlig henger sammen. I det akademiske domenet, trekkes overgangen til videregående skole (secondary education), høyere utdanning og arbeidslivet frem som særlig interessante (Stambulova & Wylleman, 2019, s. 84). De to første overgangene er sentrale i denne oppgaven, i tillegg til overgangen til idrettsungdomsskole.

2.2.1 Normative og ikke- normative overganger

I idrettsforskning er det to kriterier som brukes for å klassifisere karriereoverganger. Disse er forutsigbarheten til overgangen og et livsdomene med integrerte overganger (Stambulova et al., 2021; Stambulova & Samuel, 2019; Wylleman et al., 2013). Sistnevnte kriterier omfatter både sportslige- og utenomsportslige overganger. Overgangen til senioridrett eller å legge opp en aktiv idrettskarriere, er eksempler på sportsrelaterte overganger. Ikke-sportslige overganger foregår i det akademiske, psykologiske eller psykososiale domenet av utøverens liv (Wylleman & Lavallee, 2004, s. 509). Det andre kriteriet om forutsigbarhet, kategoriseres i normative, ikke-normative og kvasi-normative overganger. Oppgaven vil kun fokusere på normative og ikke-normative overganger. Dette er fordi sistnevnte kun gjelder for utvalgte personer, som for eksempel transnasjonale utøvere (Stambulova & Samuel, 2019, s. 120).

Normative overganger regnes som relativt forutsigbare endringer i en persons liv (Stambulova & Samuel, 2019, s. 120). Det er overganger man forventer et menneske skal gjennomgå, som dermed gjør det mulig å planlegge for. Normative overganger kan være forventet progresjon i utdanningsnivå og idrett, eller overgangen fra et juniorlag til seniorlag (Stambulova & Samuel, 2019, s. 120). Selv om de regnes som forutsigbare, kan tidspunktet for overgangen variere fra person til person. Noen idrettsutøvere tar for eksempel steget til senioridrett tidligere enn andre. Overganger som er mindre forutsigbare og gjerne oppstår uventet, blir definert som ikke-normative overganger (Stambulova & Samuel, 2019, s. 120). I en idrettskarriere kan ikke-normative overganger være å plutselig bli skadet, tatt ut av startoppstillingen eller uventete situasjoner i sosiale relasjoner. Det er vanskeligere å planlegge for disse overgangene. Likevel vil de fleste idrettsutøvere på et eller annet tidspunkt i sin karriere erfare ikke-normative overganger.

2.2.2 Overgang til idrettsungdomsskole

Idrettsungdomsskoler er et tilbud til elever som vil kombinere skolehverdagen med trening. Hvorvidt mengdetrening og idrettsspesialisering er anbefalt for barn under 15 år, har lenge skapt debatt i forskningsfeltet. På den ene siden kan man argumentere for at spesialisert trening er nødvendig for å utvikle internasjonale idrettsutøvere.

Antagelsen kan spores tilbake til Ericsson og kollegaer, som i 1993 mente at tidlig treningserfaringer, er det som skiller profesjonelle idrettsutøvere fra andre (LaPrade et al., 2016, s. 6). Kritikerne hevder på sin side at tidlig spesialisering og drastisk økning i treningsmengde, kan gi stor risiko for skade, frafall, utbrenthet og psykologisk stress (Jayanthi et al., 2012; Kristiansen & Stensrud, 2016; LaPrade et al., 2016). I en samstemt uttalelse fra «the International Olympic Committee» og «the American Orthopedic Society for Sports Medicine» uttrykker avsenderne sine bekymringer rundt tidlig spesialisering. De hevder det er årsaken til mange belastningsskader, utbrenthet og en rekke fysiske og mentale helseproblemer hos unge utøvere (LaPrade et al., 2016, s. 2). Jayanthi et al., (2012) henviser i sin artikkel til ti ulike studier, som alle konkluderer med at økt trening og tidlig spesialisering korrelerer med frafall og utbrenthet.

Selv om forskningsfeltet advarer mot å starte spesialisert trening for tidlig, har det altså de siste årene vært en oppblomstring av idrettsungdomsskoler rundt i landet. Slike skoler er imidlertid ikke for alle. Det er fysiske opptakstester som avgjør hvem som kvalifiserer til skoleplass, til tross for at det ikke er noen tydelig sammenheng mellom trening i ung alder og hvem som blir best som voksen (Jayanthi et al., 2012, s. 252). Skolene er private, noe som gjør at foresatte må betale en årlig skoleavgift på omtrent tjuetusen kroner (Kristiansen & Houlihan, 2017, s. 6). Det sier seg selv at ikke alle har en økonomisk forutsetning til å dekke en slik utgift og skolene blir beskyldt for sosioøkonomisk sortering.

Kristiansen og Stensrud (2016, s. 3-4) fant i sin forskning på idrettsungdomsskoler, at overgangen til en slik skole var forbundet med stressfaktorer som skader, redusert søvn, økt treningsmengde, økt konkurranse og et økt faglig nivå. Deltakerne i studien erfarte overgangen til idrettsungdomsskole som tøff, da dagene ble lengre, karakterer ble innført og treningsmengden økte drastisk. Hverdagen til trettenåringene var i stor grad sentrert rundt skole, trening og restitusjon. Treningsmengden økte med nesten 6 timer per uke, etter oppstarten på idrettsungdomsskole. Psykososial støtte fra foresatte, lærere

og trenere ble sett på som en viktig ressurs for elevens tilpasning til en ny hverdag (Kristiansen & Stensrud, 2016, s. 6). De peker også på positive sider ved idrettsungdomsskoler. Elevene får teoretisk undervisning om kosthold, restitusjon og skadeforebygging i tillegg til ordinær opplæring. På tross av uenigheter om tidlig spesialisering eller ikke, er idrettsungdomsskoler i vekst og har hele tjuetre skoler på landsbasis.

2.2.3 Overgang til videregående skole

I Norge er toppidrettslinjer ved videregående skoler et populært valg for elever som vil satse på sin idrett. Disse skolene skal følge Olympiatoppens «krav til kvalitet», hvis de mottar ekstra offentlige bevilgninger (Olympiatoppen, 2019, s. 1). Faget toppidrett skal bidra til elevens utvikling gjennom systematisk og målrettet trening (Utdanningsdirektoratet, 2020). For å tilegne seg kunnskap, ferdigheter og holdninger som er sentrale for den aktuelle idretten, har faget et omfang på 140 timer pr skoleår. De skal også være fokus på idretts glede og mestring av idrettshverdagen over tid (Utdanningsdirektoratet, 2020). Det er mange som starter på toppidrettslinjer, uten erfaring med treningsøkter på skolen. Dermed kan treningsmengden elev-utøverne blir introdusert for ved skolestart, være en drastisk økning for mange. Kombinasjonen av mer trening og mer skolearbeid kan over tid føre til at elev-utøveren blir underrestituert eller skadet (Ekengren et al., 2018, s. 170).

I overgangen til videregående skole blir elev-utøveren introdusert for en ny treningshverdag, et nytt faglige nivå og en ny klasse. Denne overgangen kan som nevnt tidligere, sammenfallet med at utøvere står i spenningsfeltet mellom junior- og senioridrett. Fordi en vellykket overgang til senioridrett regnes som en forutsetning for å nå et profesjonelt nivå i idrett, har denne overgangen fått mye oppmerksomhet i det eksisterende forskningsfeltet (Stambulova & Wylleman, 2014, s. 611). Utøveren som blir flyttet opp til seniornivå, vil ofte ha bedre idrettsferdigheter en andre jevnaldrende spillere. I møte med senioridrett, vil disse ferdighetene ikke lenger være like spesielle. Når utøverens egne ambisjoner møter forventninger fra signifikante andre, som trenere eller foresatte, kan det føre til stress og usikkerhet (Stambulova & Wylleman, 2014, s. 612). Det å plutselig bli sett på som et talent blant mange andre talenter, er en identifisert utfordring som kan oppstå i overgangen til senioridrett (Wylleman et al., 2013, s. 168). I tillegg kan uforutsigbare skader by på utfordringer for elev-utøvere.

Tidligere forskning viser at skader kan henge sammen med alder og konkurransenivå. Jayanthi et al., (2012 s, 255) finner i sin studie at idrettsutøvere over 13 år, som konkurrerer på et høyt sportslig nivå, hyppigst blir skadet.

Karakterer er i alle fag er nødvendig for å få et vitnemål, men danner også grunnlag for fremtidig studiemuligheter. For å få gode karakterer er det nødvendig at elevene setter av tid til skolearbeid. Elev-utøvere uttrykker at tid ofte blir mangelvare når skole, idrett og privatliv skal koordineres (Ekengren et al., 2018, s. 164). På det psykologiske stadiet er elev-utøveren i skille mellom å være ungdom og ung voksen (Wylleman & Rosier, 2016, s. 274). Denne overgangen medfører et rollebytte, som kommer med økt ansvar og nye forventninger til personen. Mange opplever også at de må flytte hjemmefra, for å være nærmere treningsfasiliteter.

2.2.4 Overgang til høyere utdanning

Etter tretten års skolegang står ungdommen fritt til å søke seg til høyere utdanning, søke jobb eller ta ett friår. Forskning viser at det ikke alltid er enkelt, å kombinere høyere utdanning med toppidrett (Brown et al., 2015; Debois et al., 2015; Harrison et al., 2022; Linnér et al., 2021). I overgang til høyere utdanning, er de fleste i alderen 19-22 år. I det sportslige domenet vaker det gjerne en forventning om økt prestasjon og fremgang, eller steget fra utviklingsfasen til mestringsfasen (Wylleman & Lavallee, 2004). I lagidrett medfører dette tøff konkurranse om spilletid og hyppig trening. Det blir også mindre tid til å prioritere det sosiale livet. I en case studie på britisk universiteter, finner Brown et al., (2015, s. 85) at student-utøverne ofte faller utenfor det sosiale felleskapet på skolen. Det kan henge sammen med forventninger om et restriktivt alkoholinntak og manglende tid til venner.

Den biologiske alderen tilsier at personen er myndig, noe som medfører ansvar og forpliktelser. Psykologiske krav i forbindelse med dette kan være å ta personlig ansvar for eget liv, utvikle identitet og opprettholde motivasjon (Linnér et al., 2021, s. 2). I årene etter videregående skole, er det mange som velger å flytte hjemmefra. Det å finne sin plass i en ny gruppe, ta ansvar for egen økonomi og gradvis bli mindre avhengig av sine foresatte er eksempler på psykososiale krav som kan forekomme i samme periode. Alle disse overgangene skjer parallelt med den akademiske overgangen til høyere utdanning og et økende press fra foresatte om dedikasjon til skolearbeid (Deboris et al.,

2015, s. 16). Det finnes plutselig ingen fasit eller oppgått sti å følge, for dem som vil bli best mulig i sin idrett. Noen velger en dobbel karriere, mens andre satser alle sine kort på trening og sportslig prestasjon. Det blir opp til hver enkelt utøver å ta reflekterte valg over hva som er best for ens egen fremtid.

Ifølge Kristiansen og Berntsen (2021, s. 119) er det vanskelig å finne tall på hvor mange som faktisk har hatt en toppidrettskarriere og samtidig fullført en høyere utdanning. Det viser seg at trenere ofte er likegyldige til hva utøveren velger å gjøre, så lenge de presterer hundre prosent på trening. Trenere og klubb tar ansvar for idrettsutøverens sportslige utvikling, og planlegger ofte denne ned til minste detalj. I motsetning til dette, er student-utøverens akademiske utvikling overlatt til dem selv (Aquilina, 2013, s. 383). Universiteter og høyskoler opererer vanligvis med en høy grad av frihet og selvstudier, i tillegg til undervisningsaktivitet styrt av forelesere. Det er mindre obligatorisk undervisning og generelt høyere faglig nivå enn hva studentene har opplevd tidligere (Linnér et al., 2021, s. 7). Denne graden av frihet gjør at studentene må opprettholde et personlig engasjement og ta ansvar for egen læring for å komme seg gjennom studiet. De må i større grad ta ansvar for å koordinere og planlegge egen hverdag. Kontrasten mellom oppfølging og selvstendighet, gjør at flere opplever overgangen fra elev til studenttilværelsen som stor. Debois et al., (2015, s. 24), trekker frem at student-utøvere velger utdanning basert på hva som lettest lar seg kombinere med idrett fremfor hva som interesserer dem.

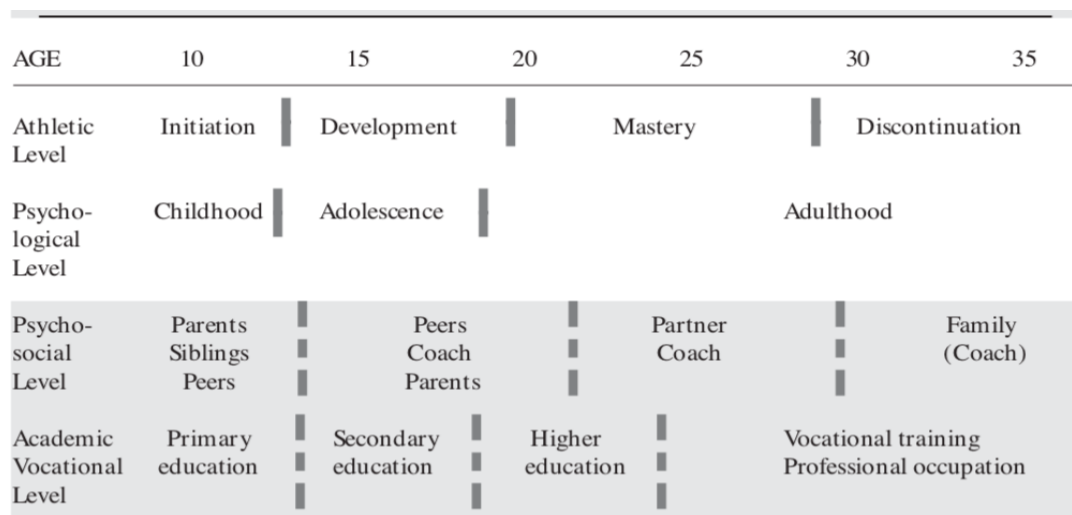
3. Teoretisk rammeverk

I senere tid har det vært en oppblomstring av idrettsspesifikke modeller. Disse er utarbeidet av velkjente forskere i fagfeltet og fokuserer på kompleksiteten av idrettsutøvernes liv. Modellen fra Stambulova (2016b) «Athletic Career Transition Model» og Wylleman og Lavalle (2004) «The developmental model on transitions faced by athletes», fungerer som teoretisk rammeverk i denne oppgaven. Særlig sistnevnte, med sitt utviklingsperspektiv på overganger er hyppig brukt i litteratur om tematikken (Wylleman et al., 2013). I tillegg til å være empirisk testet, illustrerer modellene elev-utøvernes situasjon på en måte som gir mulighet for en bedre forståelse og analyse av tematikken (Wylleman & Rosier, 2016, s. 280). Med en deduktiv tilnærming, blir modellene brukt som inspirasjon i utforming av intervjuguide, for å identifisere sentrale faser av elev-utøvernes liv og hvilke overganger som kjennetegner disse. Prinsipper fra teoretisk rammeverk er også sentrale i analyseprosessen.

3.1 **«The developmental model on transitions faced by athletes»**

I 2004 introduserte Wylleman og Lavalle et holistisk livsløpsperspektiv på utøverens karriereutvikling gjennom modellen «The developmental model on transitions faced by athletes», også kjent som utviklingsmodellen (Wylleman & Lavallee, 2004, s. 519). Denne vektlegger at overganger i en idrettskarriere, vil være relatert til utviklingskonteksten de foregår. Den regnes som helhetlig fordi den illustrerer hvordan overganger kan påvirke utøverens utvikling innenfor fire domener. Disse livsdomenene deles inn i idrett, psykologisk, psykososialt og akademisk/ yrke (Wylleman & Lavallee, 2004, s. 520). Hvert domene blir videre delt inn i ulike kategorier som blir referert til som trinn, nivåer eller faser. Utviklingsmodellen ble presenterte i forbindelse med en litteraturgjennomgang av det eksisterende forskningsfeltet på karriereoverganger for en idrettsutøver (Wylleman et al., 2013, s. 162). Den ble utviklet på bakgrunn av en bred erfaringsmessig kjennskap til tematikken, samt eksisterende forskning på profesjonelle og olympiske utøvere, dobbel karriere og student-utøvere. Det er en etablert og anerkjent modell, selv om den er et relativt nytt tilskudd til forskningsfeltet (Stambulova, 2016b; Wylleman et al., 2013).

Denne helhetlige måten å tilnærme seg idrettsutøvere, var på mange måter et vendepunkt for hvordan idrettsutøveren blir konseptualisert i forskning. Hensikten med utviklingsmodellen er å anerkjenne at idrettsutøveren er en «hel person», som ikke kan studeres atskilt fra utenomsportslige faktorer. Med et holistisk perspektiv, illustrerer modellen hvordan normative overganger ofte sammenfaller (Stambulova et al., 2015, s. 6).

Note. A dotted line indicates that the age at which the transition occurs is an approximation.

Figur 3.1: «Developmental model of transitions faced by athletes» (Wylleman & Lavallee, 2004, s. 520). Modellen viser overganger i sportslige-, psykologiske-, psykososiale- og akademiske domenet av en persons livsløp.

Det første domenet i utviklingsmodellen er selve idrettskarrieren, denne deles inn i de fire fasene initiation (innføring), developmemt (utvikling), mastery (mestring) og discontinuation (avslutning). Det psykososiale domenet har nokså sammenfallende inndeling som det sportslige. Domenet omhandler utøverens signifikante støttespillere og relasjoner (Wylleman & Rosier, 2016, s. 272). *Innføringsfasen* er barnets første erfaring med organisert aktivitet. Denne fasen forbindes med lek, moro og flere forskjellige idretter (Stambulova & Wylleman, 2014, s. 607). Foreldre og søsken er viktige støttespillere og pådrivere for idrettsengasjementet. I motsetning til barneidretten blir det i *utviklingsfasen*, lagt mer vekt på resultater. Grunnet krav til prestasjoner og stor treningsmengde, velger mange å redusere antall aktiviteter til en eller to. Treningen blir mer spesialisert og utøveren setter seg mål for hva de vil oppnå med idretten (Stambulova & Wylleman, 2014, s. 607). I en treningsgruppe som har trent

sammen i lang tid, fører ikke lengre lik innsats at man blir like god. Spillerne på laget vil gjerne ikke det samme lengre og noen slutter, mens andre satser videre i samme eller ny klubb (Kristiansen & Berntsen, 2021, s. 105). Utøvere med talent, motivasjon og potensiale blir ofte oppdaget og satset på i denne perioden. I denne fasen vil det også være større grad av uttak og kvalifiseringer, til ulike prestisjelag og konkurranser. Det har vist seg at støttende relasjoner til dem rundt, er spesielt viktig i denne fasen (Debois et al., 2015, s. 23). I tillegg til foreldre og søsken, blir trenere og klubbkamerater en del av den psykososiale støtten.

Det tredje steget er *mestringsfasen*. I en profesjonell idrettskarriere vil mestringsfasen være å etablere seg på et nasjonalt eller internasjonalt toppnivå (Stambulova & Wylleman, 2014, s. 607). Noen utøvere kan ta steget inn i denne fasen allerede på videregående skole. For å klare overgangen til mestringsfasen, må utøveren jobbe hardt (Kristiansen & Berntsen, 2021, s. 114). I denne fasen tar utøveren eierskap over egen utvikling, karriere og jobber strukturert for å nå egne mål. Idretten blir på mange måter en livstil, fordi den utgjør en stor del av utøverens hverdag. Treneren blir en slags mentor eller veileder, og familien har en mindre fremtredende rolle enn tidligere for selve karrieren. Den *avsluttende fasen* er å legge opp en aktiv idrettskarriere. Denne overgangen fra aktiv utøver til å legge opp, er den som har størst variasjon i alder (Stambulova & Wylleman, 2014, s. 607). Noen avslutter sin idrettskarriere i relativt ung alder, mens andre holder det gående på toppnivå til de nærmer seg førti. Tomrommet som oppstår i denne overgangen, gjør at familie nok en gang blir viktige støttespillere.

Det psykologiske domenet i utviklingsmodellen deles inn i barndom, ungdom og voksenliv (Stambulova & Wylleman, 2014, s. 607). Ungdomstiden er fra personen er 13-18 år og er stadiet mellom barndom og voksenlivet. Det psykososiale domenet viser endring i utøverens sosiale nettverk. Etter hvert som idretten blir mer seriøs, får treneren en mer sentral rolle. Foreldre er en viktig støtte gjennom utøvernes karriere og legger forholdene til rette slik at de selv kan fokusere mest mulig på idretten. Det siste domenet er akademiske overganger som deles inn i grunnskole, videregående skole og høyere utdanning/ yrkesliv. Dette regnes som en naturlig progresjon i utdanningsløpet. Det vil alltid være noen personer som blir fulltidsprofesjonelle idrettsutøvere etter grunnskole eller videregående utdanning (Wylleman & Rosier, 2016, s. 272).

3.2 «Athletic Career Transition Model»

Stambulova utviklet i 2003 modellen «Athletic Career Transition Model» for å illustrere potensielle utfall av overganger i en idrettskarriere. «The athletic career transition model was designed to describe and explain a transition process through interactions of several transition components» (Stambulova, 2016b, s. 256). Ifølge modellen er det to mulige utfall av en overgang, enten suksess eller krise. Utfallet påvirkes av individets tilpasning (coping) til kravene som stilles i den aktuelle overgangen. Et økt faglig nivå, etablering av nye sosiale nettverk, flytte hjemmefra eller å måtte forvalte tid og energi, kan være krav eller utfordringer som oppstår i overganger (Stambulova & Wylleman, 2014, s. 612). Tilpasninger kan være planlegging i travle perioder, veiledning fra profesjonelle eller å trene mer enn motstanderne (Stambulova & Wylleman, 2014, s. 610). Personens tilpasning påvirkes av personlige- og eksterne ressurser eller hindringer i møte med de eventuelle kravene og utfordringenes om oppstår i overgangen (Stambulova, 2016b, s. 257). Modellen illustrerer hvordan overganger kan føre til konflikter mellom hva utøveren er, og hva utøveren ønsker å være.

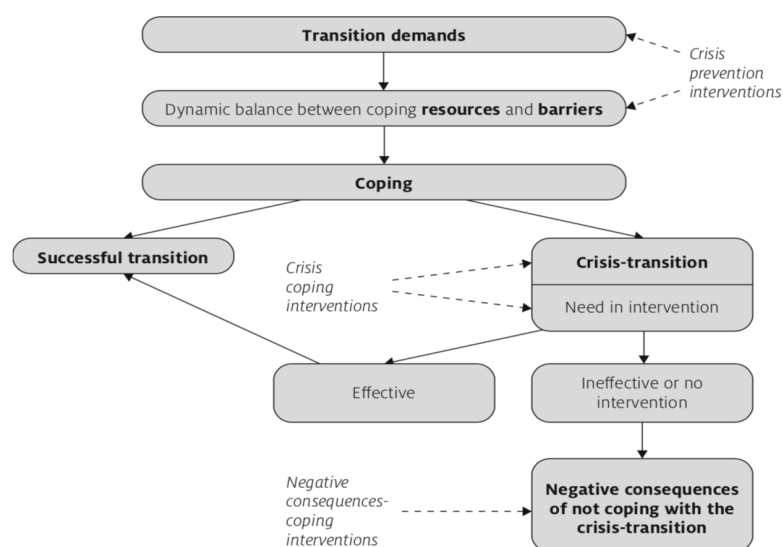

Figure 39.2 Athletic career transition model (Stambulova, 2003).

Figur 3.2: «Athletic Career Transition model» (Stambulova, 2003, henvist i Stambulova & Wylleman, 2014, s. 610). Modellen viser hvordan personens tilpasning til kravene og utfordringene som oppstår, vil påvirke overgangens utfall.

En vellykket overgang henger ifølge modellen sammen med en effektiv tilpassing til kravene som stilles, samt god tilgang på ressurser. Overganger som ender i krise kan

enten bli vellykket på et senere tidspunkt med riktige tiltak, eller føre til en brå avslutning på idrettskarrieren (Stambulova & Wylleman, 2014, s. 610). Jo bedre idrettsutøveren får til en effektiv bruk av mestringsressurser og strategier i møte med kravene som stilles, desto bedre blir utfallet av overgangen (Wylleman & Rosier, 2016, s. 271). I tillegg til at den brukes inn mot forskning, er modellen flittig referert til av idrettspsykologer fordi den har en praksisnært fremstilling.

3.3 Oppsummering analytisk rammeverk

I denne oppgaven vil jeg undersøke hvordan elev-utøveren erfarer overgangen fra et utdanningsnivå til et annet. Utviklingsmodellen til Wylleman og Lavallee (2004) benyttes gjennom forskningsprosessen for å illustrere hvordan idretten påvirkes av andre domener i livet, med vekt på utdanning. Med inspirasjon fra utviklingsmodellen, ble det avgjort at forskningsdeltakerne skulle befinne seg i spenningsfeltet mellom disse overgangene. Hver av informantene skulle representere et nytt steg i den akademiske utviklingen. Modellen tilpasses det norske utdanningssystemet ved å dele inn i barneskole, ungdomsskole, videregående skole, høyere utdanning og yrkesliv. Ungdomsskole og videregående skole er ikke adskilt i den opprinnelige modellen.

Utviklingsmodellen er anvendt i analysen for å illustrere hvor elev-utøverne befinner seg i de ulike utviklingsnivåene og hvilke normative overganger som kjennetegner disse. For å identifisere hvilke fase deltakeren befinner seg på i de fire domenene, har jeg tatt utgangspunkt i spørsmål inspirert av deres arbeid (Wylleman & Lavallee, 2004, s. 522). Selv om oppgaven i hovedsak fokuserer på overganger i det sportslige og akademiske domenet, vil psykososial støtte, psykologisk utvikling og alder bli tatt inn i diskusjon av resultatene. Fordi utviklingsmodellen ikke legger vekt på utfallet av en overgang, har jeg valgt å inkludere «Athletic Career Transition Model» i oppgavens teoretiske rammeverk. Utfallet av den akademiske overgangen skal vurderes med bakgrunn elev-utøvernes erfaring og denne modellen. Den blir også tatt i bruk for å identifisere eventuelle krav elev-utøveren støter på i løpet av overgangsprosessen og hvordan personen tilpasser seg disse.

4. Metode

I følgende kapittel vil jeg gå inn på ulike metodiske valg som er tatt i forbindelse med denne studien. Dette gjøres for at leseren kan få innblikk i selve forskningsprosessen og grunnlaget for de endelige resultatene. Metodisk refleksjon og redegjørelse av fremgangsmåte er viktige grunnlag for reliabiliteten til en kvalitativ studie (Thagaard, 2018, s. 193).

4.1 Vitenskapelig forankring

Min vitenskapelige forankring vil påvirke hvordan forskningsprosessen utarter seg og datamaterialet blir tolket, derfor er det viktig å reflektere over eget ståsted (Thagaard, 2018, s. 33). Vitenskapsteoretisk vurderer jeg prosjektet inn under konstruktivismen, men med en fenomenologisk tilnærming. En felles grunntanke i konstruktivismen er at verden er noe menneske mer eller mindre aktivt konstruerer, og dermed ikke kan regnes som objektiv (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 51). Med dette utgangspunktet kan det være vanskelig å avgjøre hva som er sant og usant, fordi det finnes ulike konstruksjoner av virkeligheten. Istedenfor objektiv sannhet, snakker man om intersubjektivitet i konstruktivismen. Det vil si at en god beskrivelse av virkeligheten er når flere sitter med samme oppfatning, men det betyr likevel ikke at det er virkeligheten (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 51). Konstruktivismen består av ulike retninger og varianter, der fenomenologien er en ytterliggående form for konstruktivisme (Postholm, 2010, s. 50).

Ifølge Thagaard (2018, s. 36) tar fenomenologi «utgangspunkt i den subjektive opplevelsen og søker å oppnå en forståelse av den dypere mening i enkeltpersonens erfaringer». Det kan imidlertid være enklere sagt enn gjort. Jeg som forsker må tone ned min egen erfaringsbakgrunn og legge vekk forutinntatte holdninger. Dette blir viktig for å la den enkeltes erfaring tale for seg selv. Med et fenomenologisk syn på verden kan man si at menneskets livsverden er noe som oppfattes av bevisstheten, mens den perseptuelle erfaringen er i bevisstheten (Postholm, 2010, s. 42). Dermed er det erfaringen som utgjør hvordan mennesket tolker og opplever den omkringliggende konteksten de er en del av. Med en slik tilnærming er det intervjudeltakernes egne erfaringer som utgjør det vitenskapelige kunnskapen i denne oppgaven. Og fordi alle mennesker er forskjellige, vil en opplevelse påvirkes av mennesket som er i situasjonen. Verdier, tidligere erfaringer og opplevelser vil spille inn på hvordan en opplevelse arter

seg. Fordi mennesker er i stadig utvikling, vil meninger og deres oppfattelse videreutvikles etter hvert som mennesket får nye erfaringer (Postholm, 2010, s. 42). På den måten kan man si at mennesket er i stadig utvikling i møte mellom livsverden og bevisstheten.

I denne oppgaven ønsker jeg å undersøke hvordan en dobbel karriere erfares i overgangen til nye utdanningstrinn. I tråd med konstruktivismen betraktes menneskets virkelighet som aktivt konstruert av hver enkelt. Med en fenomenologisk tilnærming, er det deltakernes erfaringer og perspektiver som danner grunnlaget for den forståelsen jeg som forsker utvikler (Thagaard, 2018, s. 36). Dermed anser jeg fenomenologisk tilnærming som en egnet vitenskapelig forankring. Det er viktig å beskrive bestemte fenomener med nøyaktig presisjon, slik at det er deltakernes førstepersonsperspektiv og konstruksjon av virkeligheten som formidles. I en fenomenologisk orientert studie, kan jeg som forsker utvikle en forståelse av fenomenet, ved å beskrive trekk som er felles for deltakerne i prosjektet (Thagaard, 2018, s. 36). Derfor blir det lagt vekt på erfaringen av overgangen slik den arter seg i en spesifikk overgang, men også eventuelle trekk som er felles for deltakerne i studien. Med et konstruktivistisk bakteppe er det vanskelig å skille mellom den som studerer og personen som studeres (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 49). Fordi den kunnskapen som konstrueres i menneskelig interaksjon, vil være påvirket av samhandlingen mellom intervjudeltaker og forskere. Derfor blir refleksjon rundt forskerens forforståelse og rolle sentralt i denne oppgaven. Med et fenomenologisk perspektiv, en ytterliggående form for konstruktivismen, er jeg ikke på jakt etter en absolutt sannhet. Det viktigste er å danne en forståelse av hvordan mennesket erfarer tematikken. Med en slik tilnærming anser en alle oppfatninger av verden som sanne for den enkelte (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 50).

4.2 Kvalitativ forskning

Med interesse for elev-utøveres erfaring med overgangen til et nytt utdanningstrinn, valgte jeg en kvalitativ tilnærming for å drøfte problemstillingen (Thagaard, 2018, s. 11). Den kvalitative oppgaven springer ut fra egne interesser og tar sikte på å forså menneskets erfaringer innenfra (Brinkmann & Tanggaard, 2012, s. 55). For å oppnå dybdekunnskap og en helhetlig forståelse av spesifikke kontekster, anser jeg en kvalitativ tilnærming som hensiktsmessig. Forskningsprosessen er ofte dynamisk i en

kvalitativ studie. Det kjennetegnes av et fleksibelt forskningsopplegg, som gjør at plan og problemstilling kan endres eller videreutvikles undervegs (Thagaard, 2018, s. 27).

Masteroppgaven har en kvalitativ metode og empirisk data er samlet gjennom intervju. Med en konstruktivistisk og fenomenologisk forankring, er utgangspunktet å forstå tematikken slik den erfares av den enkelte. Deltakernes subjektive erfaring, vil danne grunnlaget for oppgavens empiri. Konteksten og kompleksiteten av et fenomen, kan vises med empiri fra små undersøkelser (Johannessen et al., 2016, s. 168). Oppgaven tar sikte på å undersøke fotballspillers erfaring av en dobbel karriere, i overganger i det norske skolesystemet. Med en kvalitativ tilnærming kan jeg som forsker gå i dybden av deltakernes egen erfaring med tematikken. Kvalitativ metode er brukt for å utvikle forståelse av sosiale fenomener, fremheve meninger og prosesser (Thagaard, 2018, s. 27). I stedet for å ha en distansert tilnærming til tematikken, åpner metoden opp for at jeg som forsker kan forsøke å forstå det andre menneskets erfaring innenfra.

4.2.1 Det kvalitative forskningsintervju

I denne masteroppgaven ble empirisk data samlet inn ved bruk av kvalitativt intervju. I løpet av ni intervju var formålet å forstå elev-utøvernes subjektive erfaringer med tematikken. Prinsipper fra Kvale og Brinkmann (2015) ble brukt for å definere, planlegge og gjennomføre intervjuene på en god måte. Strukturen på forskningsintervjuene var inspirert av en dagligdagssamtale. Kvalitativt intervju gav meg som forskeren en privilegert tilgang fotballspillernes subjektive erfaringer, samt mulighet til og undersøke områder andre metoder ikke er i stand til å fange opp (Brinkmann & Tanggaard, 2012, s. 23). Deltakerne fikk dele egne perspektiver, erfaringer, opplevelser og tanker fra hverdagen. Det var også mulighet for å stille oppfølgingsspørsmål hvis uventede temaer ble tatt opp. Med en fenomenologisk tilnærming, ble kvalitativt intervju ansett som en egnet metode, fordi formålet var å få fylldig kunnskap om intervjupersonens egne opplevelser og erfaringer (Thagaard, 2018, s. 89). I tillegg var det mulig å hente mye informasjon fra hver deltaker. I dette prosjektet var intervjuet ansikt til ansikt mellom forsker og intervjuperson.

4.2.2 Utvalg

I samråd med veileder ble det bestemt at forskningsprosjektet skulle bygge på datamateriale fra tre intervjupersoner. Et overordnet poeng i denne studien var å undersøke elev-utøvernes erfaringer, etter hvert som skoleåret utviklet seg. Det ble

derfor viktig å følge utvalget gjennom en prosess, fremfor å ha et stort utvalg. Det ble foretatt et strategisk utvalg, for å skaffe informanter som var representative for problemstillingen (Thagaard, 2018, s. 54). Utvalget i denne studien skulle være fotballspillere. I forkant av datainnsamlingen ble det satt kriterier for deltakelse. Hovedkriteriet var å nylig ha startet på et nytt utdanningstrinn. Utvalget måtte også kunne regnes som «morgendagens toppidrettsutøvere» i tråd med Olympiatoppens definisjon. Det ble utarbeidet kategorier for et ønsket utvalg og hentet informanter fra hver av disse for å få et representativt utvalg (Thagaard, 2018, s. 55). For å kunne diskutere problemstillingen og identifisere eventuelle likheter eller ulikheter mellom utdanningstrinn, var det ønskelig med en representant fra hver fase. Utvalget består av en deltaker fra åttendeklasse, en fra første året på videregående skole og en i starten av høyere utdanning. De to yngste deltakerne tilhører skoler som tilbyr tilrettelagt skolegang for idrettsutøvere.

Det første steget i rekrutteringen var å få oversikt over aktuelle fotballspillere i aldersgruppen som er assosiert med utdanningstrinnene. Denne informasjonen er tilgjengelig på klubbens hjemmeside. Deretter ble både gutter og jenter kontaktet, med skriftlig informasjon om prosjektet. Informasjon, invitasjon og samtykke til deltakelse ble gjennomført uten at idrettslagene var involvert. Gjennom et lokalt idrettslag, fikk jeg informasjon om en aktuell kandidat fra idretts ungdomsskole. Grunnet alder var vedkommende uten samtykkekompetanse og kontaktet ble etablert via foresatte. Etter å ha lest informasjon om prosjektet, samtykket de til deltakelse på vegne av sitt barn. Et informasjonsskriv med tilpasset språk, ble også gjennomgått med den yngste deltakeren i forkant av intervju. Utvalget endte opp med å bestå av kvinnelige fotballspillere. Dette var ikke et krav, men et resultat av en rekrutteringsprosess og interesse fra potensielle informanter. Oppgaven avgrenses dermed til å studere kvinnelige fotballspillere. Hver enkelt deltaker blir presentert ytterligere i resultatdelen, fordi dette var informasjon jeg tilegnet meg i løpet av intervjuprosessen.

4.3 Spesifikk kontekst

Innenfor et konstruktivistisk vitenskapssyn anses kunnskap som kontekstbundet (Thagaard, 2018, s. 40). Med en fenomenologisk tilnærming tar denne studien sikte på å utvikle innsikt om enkeltpersoners erfaring med overganger i en dobbel karriere. Etter rekrutteringsprosessen, endte utvalget opp med å være kvinnelige fotballspillere i

Norge. For få en forståelse av konteksten som utgjør hverdagen for disse fotballspillerne, skal jeg se nærmere på kvinnefotball som en spesifikk kontekst. Det gjøres for å få en forståelse av hverdagen som utgjør deltakernes livsverden og hvor deres erfaringer springer ut fra.

4.3.1 Kvinnefotball i en nasjonal og internasjonal kontekst

I 2022 er idrett i Norge åpent for alle og ikke forbeholdt kjønn. Slik har det imidlertid ikke alltid vært. I en reklamebok for kvinnefotball fra 1983 med tittelen «Gøy å være fotballjente!», skriver redaktøren følgende i forordet: «For bare noen år siden sperret man øynene opp om man fikk se jenter iført fotballstøvler og øvrig utstyr i kamp om lærkula. I dag er det intet oppsiktsvekkende at jenter spiller fotball» (NFF, 1983). Heldigvis har det vært en sterk utvikling av fotballen og idretten for øvrig. Norges Fotballforbund er det største forbundet for kvinner, med nesten 112 000 aktive medlemmer (NIF, 2020, s. 22). Det rapporteres fremdeles om store forskjeller mellom herre- og kvinnefotball når det kommer til ressurser. Det kan ha sammenheng med økonomi, kommersialisering, medieoppmerksomhet og rammebetingelser. Dette vil ikke være et fokusområde i studien, men det er viktig å merke seg at det fremdeles foregår at arbeid for likestilling av fotballen i Norge.

Bare de siste årene har det skjedd store endringer i norsk og internasjonal kvinnefotball. England har lenge vært en stor nasjon innen fotball, både på herre- og kvinnesiden. I 2018-2019 ble det utført endringer i ligastrukturen for å profesjonalisere den øverste divisjonen «Women's Super League». Alle klubbene ble pålagt å kun ha spillere som er ansatt på heltid, som profesjonelle fotballspillere (Harrison et al., 2022, s. 134). Hovedbeskjeftigelsen for utøverne i denne ligaen er dermed fotball. Bare fire år etter dette obligatoriske kravet er, Women's Super Leagues ranket som en av de beste divisjonene i verden. Ligaen er et attraktivt valg for internasjonale utøvere og flere norske landslagspillere har tatt veien til England for å kunne leve av fotballen. I skrivende stund er det norske spillere i klubbene Manchester United, Chelsea, Manchester City og Reading. I landslagstroppen for kvinner, tilhører 13 av totalt 23 spillere utenlandske klubber (Madsen, 2022). Etter endringene i den øverste engelske divisjonen ble det utviklet egne akademier «WSL Dual Career Academies», der hensikten er å tilrettelegge for en dobbel karriere for spillere i utviklingsfasen (Harrison et al., 2022, s. 134). Gjennom samarbeidsavtaler mellom klubb og

utdanningsinstitusjoner, kan spillerne balansere sin fotballutvikling med sine utdanningsambisjoner. Selv om den øverste divisjonen er forbeholdt fulltids profesjonelle utøvere, anses akademiene som arena der målet er å finne balansen mellom akademisk- og sportslig utvikling. Det er viktig å planlegge for en dobbel karriere, da det slettes ikke er noe automatikk i hvem og hvor mange av akademispillerne som til slutt blir profesjonelle heltidsutøvere (Harrison et al., 2022, s. 134).

For de to øverste divisjonene i Norge, er Toppfotball Kvinner (TFK) en interesseorganisasjon som skal sikre utvikling av fotballen (TFK, 2021). De arbeider kontinuerlig for en profesjonalisering av Toppserien gjennom omfattende samarbeid og sponsoravtaler. I motsetning til Engelsk liga, er det ytterst få kvinner i Norge som kan leve av inntekt fra fotballen. En undersøkelse gjennomført av LO-forbundet NISO i 2019, viser at 77,3% av toppseriespillere tjener under 9000 kr i måneden (Magnussen, 2019). Med marginale lønninger de fleste spillerne avhengig av en annen inntekt eller økonomisk støtte fra familie. I 2018 ble det etter budsjettforhandlinger mellom Norges Fotballforbund og TFK, tildelt 5,1 millioner kroner for sportslig nivåheving i Toppserien (TFK, 2019). Det førte til at klubbene fikk økonomisk støtte til å ansette utviklingssjef for deres topplag på kvinnesiden. I motsetning til oppblomstringen av «WSL Dual Career Academies» i England, finnes det ingen slike offisielle tilbud i Norge. Det nærmeste en kommer de engelske akademiene, er samarbeidsavtaler mellom videregående skoler, Olympiatoppen og toppklubber i området.

4.4 Datainnsamling

4.4.1 Semistrukturert intervju

Intervjuene av fotballspillerne ble gjennomført som semistrukturert intervju (Thagaard, 2018, s. 97). Utformingen passer godt i studier med spesifikke forskningsspørsmål, hvor ulike deltakere skal dele sin erfaring. Denne tilnærmingen baserer seg på utvalgte temaer og spørsmål, men låser seg ikke til en bestemt rekkefølge (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 121). Intervjuet bestod av åpne og lukkede spørsmål som ble stilt når ansås som naturlig. I møte med deltakerne var flyten i samtalen og deres subjektive erfaring sentral for datainnsamlingen. Ved å ikke være låst til en relativ strukturert utforming, tar intervjusamtalen høyde for emner utøveren tar opp tillegg til planlagte temaer. Når

formålet med intervjuet er å få innblikk i deltakernes perspektiv, regnes semistrukturert intervju som velegnet (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 121).

4.4.2 Intervjuguide

Intervjuene tok utgangspunkt i en intervjuguide, som gav en fleksibel plan for gjennomføringen (Brinkmann & Tanggaard, 2012, s. 28). Selv om intervjuet ble betraktet som en samtale, var det nødvendig med en plan for å sikre at sentrale emner ble tatt opp. Et vellykket og informativt intervju, krever planlegging (Thagaard, 2018, s. 95). Intervjuguiden ble utformet ved en deduktiv tilnærming, hvor temaer i intervjuene var inspirert av oppgavens teoretiske rammeverk og tidligere forskning. Den ble delt inn i hovedkategoriene bakgrunnsinformasjon, dobbel karriere, overgang og skole-klubb samarbeid (vedlegg 1). Innenfor hvert tema, ble det utformet åpne spørsmål for å få innsikt i deltakernes erfaring. For at datamateriale skulle være relevant for problemstillingen, ble det stilt spesifiserende spørsmål. (Brinkmann & Tanggaard, 2012, s. 32). De ble innledet med spørreord som hva, hvordan og hvorfor. «Hvordan synes du det er å kombinere skole med toppidrett», er et spørsmål som ble stilt i forbindelse med hovedtemaet dobbel karriere.

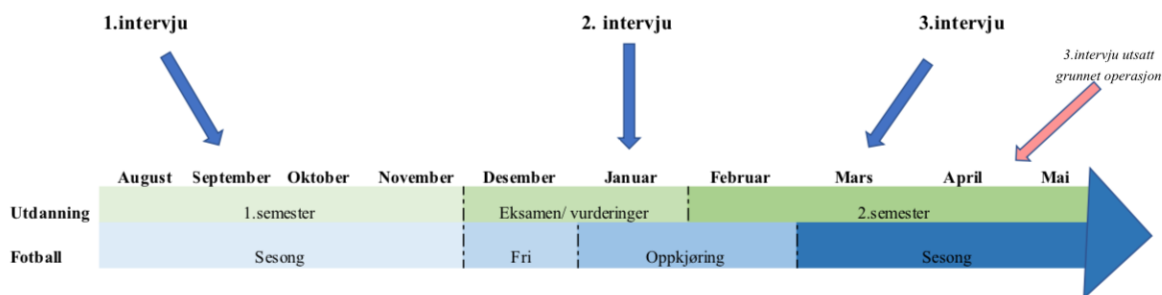
Intervjuguiden fungerte som en støtte for samtalen, fremfor å være styrende. Den ble tilpasset utøverens alder og utdanningsnivå (vedlegg 2). Konkrete substantiv som barneskole ble for eksempel byttet ut med videregående skole der det var behov. Det ble også lagt inn tid til å forklare hva som menes med enkelte begreper. For å gjøre intervjuguiden relevant gjennom hele perioden, ble det gjort noen justeringer på den opprinnelige utgaven. Etter første intervju, ble delen om bakgrunnsinformasjon fjernet. Det ble lagt til spørsmål om treningsperioden, skolearbeid og spilletid. Eksempel på spørsmål som ble lagt til er «hvordan har treningsperioden vært siden sist», «hvordan har det gått med skolearbeid siden sist?» og «hvordan går tilpasningen til din nye trenings- og skolehverdag». I tillegg opplever alle deltakerne ulike skader, som førte til at det ble tatt med spørsmål om skade. For å fange opp de ulike erfaringene deltakerne tilegnet seg i løpet av prosessen, var det nødvendig å juster intervjuguiden. Den semistrukturerte utformingen på intervjuet, gav meg også mulighet til å stille oppfølgingsspørsmål til betraktninger eller refleksjoner deltakerne brakte opp (Thagaard, 2018, s. 97)

4.4.3 Pilotintervju

Kvale og Brinkmann (2015, s. 88) understreker at gode forskningsintervjuer, er en kunst som må læres gjennom forberedelser og trening. For å tilegne meg praksiserfaring om forskningsintervju, ble det gjennomført tre pilotintervju. Disse prøveintervju viste seg å være nyttig når jeg som forsker hadde lite erfaring med intervju og jeg fikk testet ut spørsmål (Thagaard, 2018, s. 94). Det første pilotintervjuet ble utført på en medstudent med kunnskap om oppgavens tematikk. Her ble spørsmålene stilt med en uformell tone, for å undersøke spørsmålsformuleringen. De to neste intervjuene ble gjennomført med liknende rammer som var tiltenkt intervjuene i studien. Informantene hadde tidligere erfaring med å kombinere skole med toppidrett og dermed sammenfallende kriterier som studiens utvalg. Formålet med pilotintervjuene var å undersøke om intervjuguiden genererte kunnskap som var relevant for oppgavens problemstilling, kvaliteten på spørsmålene og tidsbruk. I tillegg fikk jeg trening i kontaktetablering, lytting og formulering av spørsmål. Pilotintervjuene gav en trygghet og praksiskompetanse som ble viktig i de faktiske forskningsintervjuene.

4.4.4 Gjennomføring av prosessintervju

Vitenskapelig forankring og tidligere forskning har påvirket utformingen av denne masteroppgaven. Med et konstruktivistisk bakteppe, vil meninger og oppfattelser av fenomener utvikle seg etter hvert som mennesket får nye erfaringer (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 49). Dette er noe som endrer seg over tid, i samspill med den sosiale virkeligheten mennesket er en del av. I en studie av svenske elev-utøvere som starter på videregående toppidrettskoler, gjør Stambulova et al., (2015, s. 8) funn som har inspirert til bruk av prosessintervju i denne oppgaven. Det kommer frem at kravene som stilles i overgangen til et nytt utdanningstrinn, oppleves som moderate for elev-utøverne i oppstarten. Utover skoleåret blir det en progresjon i krav for hva som forventes når idrett kombineres med utdanning. Her trekkes særlig vurderingssituasjoner på skolen, idrettskonkurranser, relasjoner til lag- og klassekamerater, planlegging og selv disiplin frem som aktuelle krav. Med kunnskap som tilsier at elev-utøvernes erfaring med overgangen til et nytt utdanningstrinn kan endre seg over tid, har jeg valgt å betrakte overgangen som en prosess. Hver deltaker ble fulgt i en periode på åtte måneder. De ble intervjuet ved oppstarten av skoleåret (september), etter første semester (januar) og i midten av andre semester (mars). En av deltakerne pådro seg en alvorlig kneskade, dermed ble siste intervju utsatt til slutten av april som følge av operasjon.

Figur 4.1: Oversikt over intervjuetidspunkt, skoleår og fotballsesong.

Det ble gjennomført tre intervjuer for å kunne fange opp hvordan erfaringene deltakerne hadde i oppstarten av semesteret eventuelt utviklet seg i løpet av prosessen. Hverdagen til fotballspillere er styrt av sesong, som normalt strekker seg fra slutten av mars til slutten av november. I siste del av sesongen kan innspurten sammenfalle med viktige faglige vurderingssituasjoner. Intervjuene ble gjennomført ansikt til ansikt mellom forsker og intervjuperson. Rammebetingelsene for intervjuet vil kunne påvirke selve intervjusituasjonen (Thagaard, 2018, s. 100). For at reising ikke skulle skape ytterligere belastning for elev-utøverne, ble intervjuene utført på et egnet lokale i nærheten av treningsanlegget deres. Den yngste deltakeren ble fulgt av en foresatt, men synes det var greit å gjennomføre intervjuet på tomannshånd. Siden de første minuttene ofte setter tonen for intervjusituasjonen, startet jeg med en brifing av deltakeren (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 160). På første intervju ble informasjonsskrivet gjennomgått, for å sikre at det ikke var noen misforståelser. Den yngste deltakeren mottok denne informasjonen sammen med foresatt. Det ble også sagt at intervjuene ble tatt opp på godkjent lydopptaker, selv om det var beskrevet i informasjonsskrivet. Alle deltakerne var innforstått med hva det innebar å delta og samtykket skriftlig.

4.4.5 Forskerrolle

Det var dialogen mellom meg og deltakeren som dannet kunnskapsgrunnlaget i intervjusituasjonen. Med et konstruktivistisk vitenskapssyn vil de endelige resultatene preges av samspillet mellom meg som forsker og personen som intervjues (Thagaard, 2018, s. 40). Siden jeg er en del av dette samspillet, vil mitt nærvær påvirke intervjusituasjonen. Derfor er det viktig at jeg som intervjuer reflekterer over egen forskerrolle og hvordan situasjonen kan oppleves for deltakeren (Thagaard, 2018, s. 16).

Det ble særlig viktig i dette tilfellet, da ingen av deltakerne hadde tidligere erfaringer med å bli intervjuet om egne erfaringer og meninger.

For at intervjupersonen skulle få snakke fritt om egne meninger og erfaringer, var det viktig å etablere en trygg atmosfære (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 73). For å gjøre det, inntok jeg en lyttende og forståelsesfull rolle. Første intervju startet med en generell introduksjon, hvor jeg fortalte om meg og min bakgrunn fra toppidrett og utdanning. Videre forklarte jeg formålet med prosjektet. Intervjupersonen fikk mulighet til å stille spørsmål. Under intervjuene kom jeg med respons til det intervjupersonen sa, samtidig som jeg tok initiativ til fremdrift i samtalen (Thagaard, 2018, s. 102). Forskerrollen var tilpasset intervjusituasjonen, tematikken og deltakeren. Fordi datamaterialet som utvikles preges av kontakten mellom intervjuer og intervjuperson, forsøkte jeg å være subjektiv i gjennomføring og tolkning av intervjuene. (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 19).

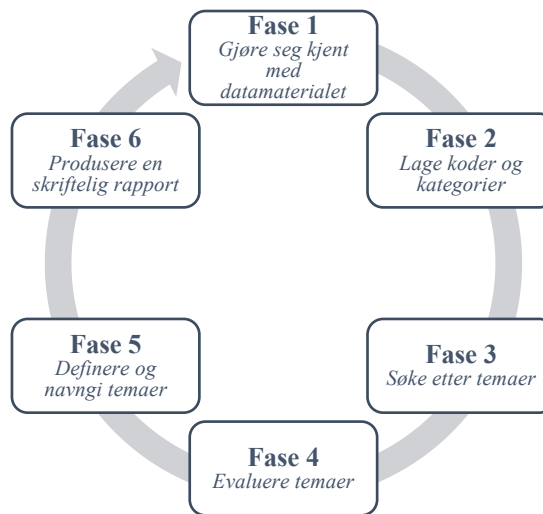
4.5 Analyse og databehandling

Analysen gikk ut på å dele datamaterialet inn i mindre elementer eller deler, som var relevant for oppgavens problemstilling (Johannessen, 2016, s. 162). Dette ble gjort med en kombinasjon av induktiv og deduktiv tematisk analyse. Ved en deduktiv tilnærming anvendes prinsipper fra teoretisk rammeverk og oppgavens problemstilling i søk etter temaer (Thagaard, 2018, s. 154). Temaene dobbel karriere og overganger er sentrale gjennom hele oppgaven. En induktiv tilnærming vil si å ha et åpent sinn, der temaene er empirisk forankret i deltakernes erfaring (Thagaard, 2018, s. 153). Siden oppgaven tar sikte på å følge elev-utøverne gjennom en prosess, startet analyseringen av datamaterialet etter første runde med intervju. Det var nødvendig for å finne relevante samtaleemner til de kommende intervjuene. I følgende avsnitt skal jeg gjøre rede for analyseprosessen, med utgangspunkt i seks faser.

4.5.1 Tematisk analyse

Resultatene i denne masteroppgaven, bygger på en induktiv-deduktiv tematisk analyse av datamaterialet. Forskerne Braun og Clarke (2015) har utformet en trinnvis veiledning i hvordan tematisk analyse kan anvendes for å tolke datamateriale. Denne ble først publisert i 2006. Det understrekes at analysen ikke skal betraktes som en lineær prosess, selv om den deles inn i faser. I denne oppgaven foregår analysen som en flytende eller

rekursiv prosess, der jeg beveger meg frem og tilbake mellom stegene (Braun et al., 2015, s. 95).

Figur 2: Illustrasjon av analyseprosessens seks faser, inspirert av Braun og Clarkes (2015) tematiske analyse.

De seks fasene i analysen er brukt for å identifisere, systematisere og presentere meningsmønstre fra oppgavens kvalitative data (Braun et al., 2015, s. 95). Metoden er ikke bundet til et bestemt teoretisk rammeverk, noe som gjør den fleksibel og relevant for en induktiv-deduktiv tilnærming. Denne tilnærmingen komplementerer problemstillingen ved å la prinsipper fra modellene til Wyllemann og Lavallo (2004) og Stambulova (2016b) være delaktig i analyseprosessen. Samtidig kunne nye temaer dukke opp direkte fra datamaterialet. Siden det var vanskelig å skille mellom den som studerer og det som studeres med et konstruktivistisk ståsted, har det vært viktig å fremstå mest mulig nøytral i analyseprosessen (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 49). Jeg har forsøkt å legge til side forutinntatte holdninger og egne forventninger til datamaterialet. Det ble viktig for ikke å legge føringer på analysen, men la det som faktisk står i teksten være styrende for koder og temaer som genereres.

4.5.2 Transkribering

Analyseprosessen starter med å transkribere lydopptak fra intervjuene over til tekst. Transkriberingen ble utført av meg, dagen etter intervjuet. For at samtalens liv og naturlige flyt ikke skulle forsvinne i den skriftlige gjengivelsen, var det viktig med en nøyaktig og fyldig rekonstruksjon av det som ble sagt (Thagaard, 2018, s. 111). Pauser,

latter og andre bemerkelser ble derfor inkludert i transkriberingen. Alle personlige opplysninger ble anonymisert og lydfilene ble slettet etter transkribering.

4.5.3 Analyseprosessens seks faser

Den *første fasen* i tematisk analyse var å gjøre seg kjent med data og identifisere innhold av interesse, gjennom aktiv og analytisk lesing (Braun et al., 2015, s. 100). Dette arbeidet startet allerede ved transkriberingen. Gjennom grundig gjennomlesing av transkriberingene, fikk jeg fordypet meg i datamaterialet og ble godt kjent med innholdet i hvert intervju. Jeg noterte ned stikkord som «økt treningsmengde», «manglende vurderingsgrunnlag» og «skade». Stikkordene var relevante for å tekstens innhold og oppgavens problemstilling. Disse viste seg å være nyttige refleksjoner for det videre arbeidet med analysen.

I *andre fase* av den tematiske analysen, var hensikten å generere gode koder. Jeg gikk systematisk til verks for å lage koder, som var representative for meningsinnholdet i teksten (Braun et al., 2015, s. 100). Koding ble først gjort med en induktiv tilnærming. Etter å ha delt teksten inn i mindre deler, lagde jeg beskrivende koder for innholdet i dataen. Deretter gikk jeg over til en deduktiv tilnærming hvor begreper fra oppgavens teoretiske rammeverk ble brukt som koder, der det lot seg gjøre. Dette gav oversiktlig fremstilling over relevante deler av datamaterialet. Denne delen av analysen viste seg å være svært tidskrevende, så den strakk seg over flere uker. I tillegg er tematisk analyse en dynamisk prosess, som gjør at jeg mot slutten av analysen går tilbake og endrer noen av kodene etter ny gjennomlesing. Kodene var enten små setninger eller enkelt ord. De beste kodene var så enkle å forstå at jeg ikke trengte å gå tilbake til den opprinnelige teksten (Braun et al., 2015, s. 100). Deretter ble kodene overført til et skjematisk oppsett. Fremstillingen bestod av en lang liste med koder i den ene kolonnen og beskrivelse i den andre kolonnen (Braun et al., 2015, s. 101). Den systematiske prosessen resulterte i en oversiktlig tabell av innholdet i intervjuene. Koden «lært av å være skadet» er et eksempel på en induktiv kode, som etter en deduktiv tilnærming ble omgjort til «lært av en ikke-normativ overgang».

Tabell 1: Utsnitt av koder som ble laget i fase to av tematisk analyse.

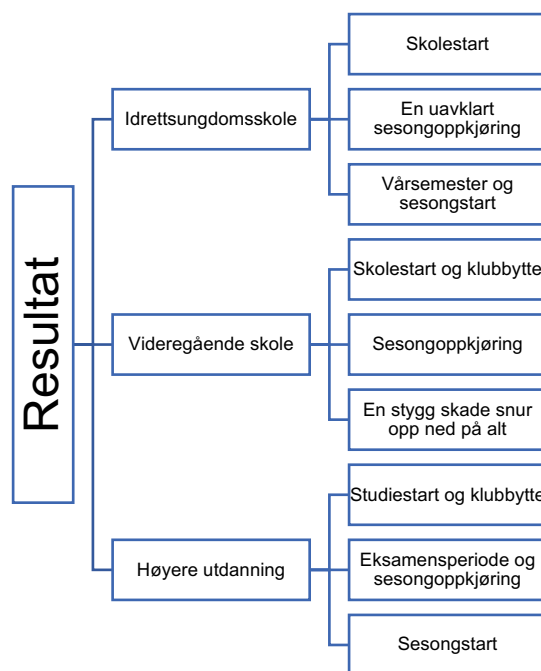
Kode	Tekstutdrag
Fravær gir manglende vurderingsgrunnlag	Jeg har merket at jeg synes at det gikk veldig greit i starten, fordi da var jeg mye på reise med fotballen. Men så kjente jeg at det hopet seg veldig opp på slutten av semesteret. Da var det plutselig masse vurderinger jeg ikke hadde fått tatt siden jeg hadde vært borte.
Sliten etter overgang til ungdomsskolene	Nå i starten har jeg vært litt sliten. Jeg har følt at det har gått litt utover fotballen fordi jeg har mindre energi. Trenerne på fotballaget har sagt at jeg må stå over noen treninger inni mellom. Det er ikke så gøy, men vi har så masse kamper. Det går bedre nå, enn helt i starten.
Lært av å være skadet	Jeg har lært hvor viktig et bra kosthold, søvn og vann er for å komme raskere tilbake fra skade/ sykdom. I tillegg har jeg lært at det er ekstremt mye man kan gjøre selv om man er skadet. Det er viktig å huske på at alt man gjør i skadeperiodene gjør at man kommer fortere tilbake til formen man var i før skaden.

Den *tredje fasen* av analysen gikk ut på å søke etter temaer. Et tema skal ha en bredere mening enn kodene, fordi det skal kunne omfatte flere koder (Braun et al., 2015, s. 102). For å finne temaer ble ulike koder med likhetstrekk kategorisert i grupper. Koder for deltakernes erfaring av et økt faglig nivå ble for eksempel satt i samme gruppe, fordi innholdet i tekstutdraget hadde fellestrekk. Deretter søkte jeg etter deskriptive ord eller små setninger, for å lage aktuelle temaer til kodegruppen. Det ble først gjort med en induktiv tilnærming, hvor temaene var empirisk forankret i de analytiske kodene. Med en slik tilnærming var temaene direkte utledet fra meningsinnholdet i teksten, altså deltakernes egne erfaringer. Jeg forsøkte å legge egen forforståelse til side og lot datamaterialet tale for seg selv. Da endte jeg opp med temaer som «skade», «travel hverdag med dobbel karriere» og «store ambisjoner». I neste fase tok jeg i bruk en deduktiv tilnærming, hvor søkene etter temaer var inspirert av prinsipper og begreper er fra oppgavens teoretiske rammeverk og tidligere forskning. Wyllemann og Lavallo (2004) deler for eksempel et livsløp inn i de fire domeneene sportslig, akademisk, psykososialt og psykologisk. Med bakgrunn i disse domeneene ble det enklere å kategorisere kodene i tematiske grupper, for så å navngi dem.

Stambulova (2016b, s. 256) belyser hvordan ulike krav, resurser og tilpasninger kan påvirke utfallet av en overgang. I lys av disse prinsippene, ble det mulig å identifisere ulike krav og se hvordan disse utviklet seg over tid. Det faglige nivået, var for eksempel et krav som utviklet seg til å bli utfordrende etter hvert som semesteret nærmet seg slutten. Intensjonen var å ende opp med temaer som gikk igjen i både deltakernes egne erfaringer og oppgavens teoretiske rammeverk. Begrepene «dobbel karriere», «normativ overgang» og «ikke-normativ overgang» ble inkludert som temaer etter denne prosessen. I starten anses alle temaer som potensielle, noe som gjør at de kan endres etter hvert som analysen utvikler seg. Det ble viktig å finne temaer som er relatert til hverandre, men som ikke overlappet eller betød det samme (Braun et al., 2015, s. 103).

I fjerde fase blir temaene evaluert. Det gjøres med å kontrollere hvorvidt temaene er beskrivende for kodegruppen og tekstens helhet. Jeg gikk da tilbake til det opprinnelige datasettet for å evaluere om temaene dekker meningsinnholdet i teksten (Braun et al., 2015, s. 104). Her brukes spørsmål som «hvordan er kvaliteten på dette temaet?» og «hva er begrensningene for dette temaet?», inspirert av Braun et al., (2015) for å evaluere temaene. Noen temaer ble forkastet eller byttet ut med andre temaer. I tillegg til å beskrive karakteristiske trekk i teksten, måtte temaene være meningsfulle for oppgavens problemstilling (Braun et al., 2015, s. 104). Etter gjentatte evalueringer, er det til slutt syv temaer som dekker det opprinnelige datasettet. Disse kan regnes som undertemaer av hovedtemaene dobbel karriere og overganger. Eksempel på tema er faglig nivå, sammenfallende overganger, økt treningsmengde, travel hverdag og store ambisjoner i idrett og utdanning. Disse blir ytterligere diskutert i oppgavens diskusjonsdel. For å presentere resultatene på en oversiktlig måte, bestemte jeg meg for å dele resultatdelen inn i tre overordnede deler. Inndelingen er ungdomsskole, videregående skole og høyere utdanning. Resultatene deles videre inn etter rekkefølgen på intervjuene.

Figur 4.3: Oversikt over inndeling av resultater.

Fase fem av analysen gikk ut på å definere og navngi temaene. I tillegg startet arbeidet med å ferdigstille tekstutdragene som presenteres i den endelige resultatdelen (Braun et al., 2015, s. 105). Nå var hensikten å utvikle en overordnet analyse, som bestod av temaer deskriptive for innholdet de baserte seg på (Braun et al., 2015, s. 105). Først laget jeg en temadefinisjon til hvert tema. Etter å ha arbeidet med tematisk analyse i lengre tid, ble jeg nødt til å ta et steg tilbake og reflektere over meningen til hvert tema i for å lage definisjoner. Det var en nyttig strategi for å teste konseptualiseringen og den analytiske verdien av temaene (Braun et al., 2015, s. 105). Det gav meg en detaljert beskrivelse av hva som lå til grunn for hvert tema og hvordan det passer inn i analysen. Hvert tema ble deretter navngitt.

Fase seks av tematisk analysen gikk ut på å lage en skriftlig rapport av analyseprosessen og ferdigstille oppgaven. For å forstå hvorfor dobbel karriere og overganger er gjennomgående i hele oppgaven, er viktig å understreke at oppgaven har en kombinasjon av deduktiv og induktiv tilnærming. Det som er blitt undersøkt i datamaterialet er både hentet rett fra deltakernes subjektive erfaringer og oppgavens teoretiske rammeverk.

4.6 Oppgavens troverdighet

4.6.1 Forskerens forforståelse

Uten at vi helt tenker over det, møter alle mennesker virkeligheten med en forforståelse og kunnskaper som påvirker hvordan vi tolker verden (Johannessen, 2016, s. 32). Denne masteroppgaven har opphav i egne interesser og erfaringsbakgrunn. Da blir det spesielt viktig å være bevist på at egen interesse kan gjøre at noen temaer får mer oppmerksomhet enn andre (Johannessen, 2016, s. 34). I et konstruktivistisk paradigme, kan jeg som forsker ikke hevde å ha et nøytralt blikk når jeg inngår i forskningsprosessen. Meninger og forståelsen som utgjør kunnskapen, skapes i et sosialt samspill mellom mennesker (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 49). Hvordan datamaterialet blir tolket og analysert, vil ha sammenheng med min forforståelse og erfaringsbakgrunn. Det blir derfor viktig å reflektere over hvordan dette kan påvirke forståelsen som skapes i interaksjon med intervjudeltakerne i dette prosjektet. Jeg må forsøke å legge til side forutinntatte holdninger, redegjøre for eget ståsted og være åpen for nye perspektiver.

Gjennom litteratursøk har jeg tilegnet meg kunnskap fra et eksisterende fagfelt. Dette har vært retningsgivende for utformingen av prosjektet. I tillegg har jeg erfaring med tematikken, som følge av egen bakgrunn. Jeg har viet store deler av fritiden min til fotball. I en alder av 16 år da jeg fremdeles gikk på videregående skole, fikk jeg mulighet til å satse på fotball. I likhet med mange andre kvinnelige fotballspillere i Norge, startet jeg rett på studier etter videregående skole. Da fikk jeg erfare hvordan det var å kombinere høyere utdanning med toppidrett. Etter lang fartstid i Toppserien og utdanning som idrettslærer, er jeg i en privilegert posisjon til å undersøke kombinasjonen skole og toppidrett. Det var med stor interesse jeg tok fatt på hvordan fotballspillere erfarer en dobbel karriere, i ulike overganger i utdanningssystemet. Min bakgrunn fra toppidretten gav meg tilgang på spillere som representerte disse overgangene og satset på sin idrett.

Det kan både være en styrke og begrensning å ha kjennskap til miljøet som skal undersøkes i et forskningsprosjekt (Thagaard, 2018, s. 190). Min erfaring med tematikken, setter meg i en posisjon til å forstå deltakernes situasjon og kompleksiteten av hverdagen deres. Jeg kommer ikke inn som en fremmed, men har kjennskap til

miljøet fra tidligere. På den andre side kan min forforståelse gjøre meg sårbar for å overse andre nyanser av tematikken, enn de jeg selv har erfaring med (Thagaard, 2018, s. 190). Det er viktig at jeg er åpen for informasjon som er utenfor egen erfaringsbakgrunn. For at leseren skal kunne vurdere mine tolkninger med bakgrunn i mitt utgangspunkt, er det viktig at jeg presenterer mitt ståsted (Thagaard, 2018, s. 191). I denne oppgaven innebærer det åpenhet om egen bakgrunn, redegjørelse av analyseprosess og grunnlag for tolkning. For at dataene som ble samlet inn skulle være gode representasjoner av virkeligheten, var jeg bevisst på at deltakerne skulle få snakke fritt om egne erfaringer, tanker og meninger. I møte med intervjupersonene var jeg åpen om egen bakgrunn fra idretten, men inntok ingen ekspertrolle.

4.6.2 Relabilitet, validitet og overførbarhet

For å vurdere oppgavens relabilitet eller troverdighet, må jeg vurdere hvorvidt dette forskningsprosjektet er gjennomført på en pålitelig måte (Thagaard, 2018, s. 187). Er det slik at resultatene faktisk er representative for den virkelige situasjonen? Begrepet reliabilitet er innarbeidet i vitenskapelig metodikk og var opprinnelig et mål på hvorvidt en ekstern forsker ville kunne reprodusere samme resultat, hvis fremgangsmåten var lik det opprinnelige forskningsprosjektet (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 201). Grunnet kvalitativintervjus egenart, er det lite trolig at resultatene i studien ville kunne reproduseres på et senere tidspunkt. I tillegg vil kunnskap fra et konstruktivistisk ståsted, være kontekstbundet (Thagaard, 2018, s. 40). For å likevel kunne overbevise en kritisk leser om studiens reliabilitet, må forskningsprosessen og verdien av resultatene beskrives grundig. Det gjøres gjennom redegjørelse og argumentasjon for utviklingen av data som er samlet inn og metodisk refleksjon (Thagaard, 2018, s. 188). Hvorvidt empiri, analyse og tolkning vurderes som troverdig av leseren, vil påvirke studiens reliabilitet.

Validitet handler om gyldigheten til et vitenskapelig arbeid. I denne oppgaven er ikke validitet redusert til et sjekkpunkt i slutten av arbeidet, men står sentralt i hele forskningsprosessen (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 276). Det var for eksempel viktig at utvalget var representativt for fenomenet som skulle undersøkes og kunne svare på spørsmål om tematikken. For å vurdere validitet, stilte jeg spørsmål til om det skulle undersøkes, kunne undersøkes med den aktuelle metoden (Kvale & Brinkmann, 2015, s.

281). For å styrke oppgavens validitet har jeg begrunnet valg av teoretisk rammeverk, metode og inkludert en detaljert redegjørelse av analyseprosessen. I avsnittet om «forskerens forforståelse», presenterer jeg eget ståsted og erfaringsbakgrunn med tematikken. Siden studien har en konstruktivistisk forankring, er dette viktig fordi min forforståelse potensielt kan påvirke tolkning av resultatene og dermed studiens validitet (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 49). Analysen inneholder en kombinasjon av induktiv og deduktiv tilnærming. Ved å sammenligne egne resultater med funn i andre studier, kan man argumentere for oppgavens validitet (Thagaard, 2018, s. 191). Dersom mine resultater bekreftes i andre studier, kan det styrke validiteten.

Ifølge Kvale og Brinkmann handler overførbarhet om at «...den kunnskapen som produseres i en spesifikk intervjusituasjon, kan overføres til andre relevante situasjoner (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 290)». Denne studien tar utgangspunkt i intervju gjennomført på tre kvinnelige fotballspillere. Selv om det er et lite og spesifikt utvalg, vil jeg likevel argumentere for resultatenes overførbarhet. Det gjøres blant annet ved å redegjøre for den spesifikke konteksten studien er gjennomført i, slik at leseren kan vurdere hva som kan overføres og ikke. Et argument for overførbarheten til dette prosjektet er at utdanningssystemet er likt og tilgjengelig for alle norske statsborgere. Dette er uavhengig av kjønn og idrettsprestasjoner. Det kan tenkes at resultatene i denne studien ikke er forbeholdt kjønn, men bygger på kompleksiteten som følge av en dobbel karriere. Selv om studien baserer seg på overganger i det norske utdanningssystemet for kvinnelige fotballspillere, er det sannsynlig at funn i studien kan overføres til andre lagidretter eller kjønn. For å predikere utfallet av en liknende situasjon, kan resultater fra denne studien brukes som rettleiding (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 291). I oppgavens diskusjonsdel tar jeg først for meg deltakernes personlige erfaringer. Deretter studeres fotballspillernes erfaringer under ett, med en komparativ tilnærming. Her blir det lagt vekt på likheter og forskjeller i deltakernes erfaringer. Fellestrekk og spesifikke trekk mellom de underordnede situasjonene, kan være betydningsfulle i andre sammenhenger (Thagaard, 2018, s. 194).

4.7 Etiske refleksjoner

I all vitenskapelig virksomhet må forskeren reflektere rundt konsekvensene av deltakelse for informantene og forholder seg til etiske prinsipper (Thagaard, 2018, s. 20). I mitt masterprosjekt har jeg, sammen med veileder, ansvar for å sikre at

forskningen er utført på en ansvarlig måte. Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskapelig forskningspraksis vil bli brukt som veileder (NESH, 2021). I forskning som omhandler mennesker, trekkes informertsamtykke, konfidensialitet og konsekvenser frem som grunnprinsipp for etisk forsvarlig forskningspraksis (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 66). Alderen på deltakerne (13-20 år), gjør at prosjektet krever godkjenning av NIHs etiske komite.

4.7.1 Søknader

Alle prosjekter som behandler personopplysninger, skal meldes til Norsk Senter for Forskningsdata (NSD). Datainnhenting vil skje i direkte kontakt med intervjuobjektene og tas opp med diktafon, dette stiller særskilte krav til behandling av personopplysninger (Thagaard, 2018, s. 21). Det innebærer at prosjektet må meldes til Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste (NSD). Dette ble gjort sommeren 2021. Med forbehold om å gjennomføre studien i tråd med søknaden, ble forskningsprosjektet godkjent 30.08.2021 (vedlegg 3). Retningslinjer fra NIHs etiske komite, understreker at alle prosjekter som inkluderer personer uten samtykkekompetanse skal meldes inn til komiteen (NIH, 2020, s. 2). Utvalget består av en deltaker som faller innenfor denne gruppen og det ble derfor nødvendig å sende søknad. Godkjenning fra NIHs etiske komite ble mottatt 05.09.2021, med forbehold om å gjennomføre prosjektet i tråd med søknaden (vedlegg 4). Det ble ikke nødvendig å rapportere inn endringer til NSD eller NIHs etiske komite.

4.7.2 Informert samtykke

Et informert samtykke skal ivareta respekten for individets råderett over eget liv (Thagaard, 2018, s. 23). For å delta i prosjektet var det en forutsetning at deltakerne levert inn skriftlig informert samtykke. Det ble sendt ut informasjonsskriv med samtykkeerklæring i forkant av intervju og deltakelse. Informantene skulle være innforstått med hva deltakelse innebar, deres rettigheter og håndtering av personopplysninger. Informasjonsskriv med samtykkeerklæring ble samlet inn i forkant av intervju. For deltakeren under 15 år, ble samtykke gitt av foresatte i tillegg til deltakeren selv. Informantene fikk informasjon om prosjektets formål, gjennomføring samt mulige fordeler og ulemper ved å delta i prosjektet (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 66). De ble også informert om at forskningen gjennomføres med godkjenning fra NSD

og NIHs etiske komite. All deltakelse var frivillig og deltakeren kunne når som helst trekke seg fra prosjektet, uten konsekvenser (vedlegg 5 & 6). Fordi deltakerne befant seg på ulike steder i sin akademiske- og idrettslige karriere, ble det utformet tre informasjonsskriv ut fra standardmal fra NSD. I skrivene ble språket tilpasset målgruppen. Intervjupersonene samtykker til deltakelse ved å signere dokumentet.

I informasjonsskrivet står det at deltakerne skal føre notatbok i løpet av perioden. Datamateriale fra notatbøkene er ikke innhentet, grunnet manglende rapportering fra samtlige deltakere. Notatbøkene ble aldri levert inn.

4.7.3 Konfidensialitet

Kravet om konfidensialitet er et prinsipp for etisk forskningspraksis, og innebærer at forskeren skal behandle informasjon fortrolig og konfidensielt (Thagaard, 2018, s. 24.). Det skal ikke være mulig å identifisere forskningsdeltakerne ut fra forskningsmaterialet. I dette prosjektet vil all personsensitiv informasjon bli aidentifisert fortløpende etter innsamling. Transkriberingen fra lydopptak til tekst fjerner identifiserbare detaljer fra intervjuet. Lydopptak ble slettet rett etter transkribering. Deltakerne vil få fiktive navn som kjennetegn. Min private datamaskin ble brukt til å oppbevare intervjumaterialet. Denne har vært beskyttet med passord for innlogging på selve maskinen og dokumentene der intervjumaterialet har vært oppbevart. Dokumentene har aldri blitt sendt videre på mail eller inneholdt deltakernes navn.

5. Resultater

Denne oppgaven tar sikte på å følge deltakerne gjennom en prosess. For å belyse hvordan erfaringer og opplevelser har endret seg over tid, presenteres resultatene med utgangspunkt i datamateriale fra ungdomsskole, videregående skole og høyere utdanning. De ni intervjuene som utgjør datamaterialer, er utgangspunkt for inndelingen av resultatdelen. Dette gjøres for å få en oversiktlig fremstilling av resultatene. Resultatene blir videre drøftet mot eksisterende forskning og teoretisk rammeverk i oppgavens diskusjonsdel.

5.1 Hvem er elev-utøverne?

5.1.1 Kaja – overgang fra barneskole til idrettsungdomsskole

Kaja har nylig gjennomgått overgangen fra barneskole til idrettsungdomsskole. Hun er 13 år og bor hjemme hos sine foreldre. I løpet av intervjuprosessen velger Kaja bort håndball, til fordel for fotball. Hun er for ung for landslag, men er med på sonelag. I sjette klasse måtte Kaja bytte klubb, fordi det opprinnelige laget ble oppløst. Hun startet i en lokal klubb, med kort reisevei. På første intervju var det ikke avklart hvilken årgang hun skulle spille med, med etter hvert ble det bestemt at hun skal spille med årgangen som er ett år eldre.

5.1.2 Ida – overgang fra ungdomsskole til videregående skole

Ida har nylig gjennomgått overgangen fra ungdomsskole til videregående skole (toppidrettslinje). Ida er 16 år og signerte for en toppserieklubb sommeren 2021. Hun bor på hybel sammen med en lagvenninne, fordi hun måtte flytte hjemmefra i forbindelse med klubbskiftet. Ida spiller fotball på høyeste nivå i Norge og er på aldersbestemt landslag. I løpet av intervjuprosessen får Ida prøve seg fra start i seriekamper med A-laget. På siste intervju har Ida dessverre røket korsbåndet.

5.1.3 Sarah – overgang fra videregående skole til høyere utdanning

Sarah har nylig gjennomgått overgangen fra videregående skole til høyere utdanning. Hun er 19 år, spiller fotball på det høyeste nivået i Norge og er på aldersbestemt landslag. Hun byttet ut sitt opprinnelige lag, hvor hun ble regnet som en viktig spiller, for å utvikle seg sportslig i en antatt bedre klubb. Hun flyttet til ny by og startet direkte

på høyere utdanning. I løpet av intervjuene er Sarah plaget med noe sykdom og skade, på siste intervju er hun for fullt tilbake på trening.

5.2 Overgang til idrettsungdomsskole

5.2.1 Skolestart

Under første intervju har Kaja nettopp startet på ny skole. Hun forteller at hun søkte seg inn på idrettsungdomsskole for å få mer trening og fordi en venn skulle starte der. Valget begrunnes ikke med skolens faglige tilbud, men etter oppstart synes hun likevel det er verdifullt å få tid til hjemmelekser i skoletiden og skryter av «flinke» lærere. For å kvalifisere til skoleplass, måtte Kaja gjennom en fysisk opptakstest. Hun gruet seg ikke særlig før testen: «fordi jeg hadde ikke troen på at jeg skulle komme inn uansett. Vi måtte løpe, ta armhevinger, hengende sit-ups også noen turnøvelser. Til tross for svekket mestringstro, bestod Kaja testene og kvalifiserte til opptak. Hun skildrer en travel hverdag med skole fra 08.00 til 15.45, etterfulgt av klubbtrening. Fire dager i uken, har elevene morgentrening i regi av ungdomsskolen. Kaja beskriver en variert skolehverdag: «Det er litt forskjellig, det kan være styrke, balanse og samarbeidsleker. Vi trener ikke fotball og håndball på skolen før videregående skole». Når undervisningen er ferdig, får elevene leksehjelp. Studietiden er obligatorisk og en del av skoledagen: «Vi har sånn studietid der vi skal gjøre ferdig lekser og skolearbeid. Der får vi hjelp av lærer. Når jeg kommer hjem, spiser jeg middag også drar jeg på trening. Det er litt travel».

Høstsesongen er i full gang med fotballtreninger mandag, onsdag, fredag i tillegg til kamp hver tirsdag og torsdag. Kaja spiller fotball med sin egen årgang (født 2008), en eldre årgang (født 2007) og håndball. Det gjør at hun får dobbel kampbelastning. På grunn av koronarestriksjoner er det mindre håndballtreninger enn normalt, da tilgangen til innendørshaller er begrenset. Til vanlig er det håndballtrening tre ganger i uken. Kaja uttrykker at fotball prioriteres over håndball: «Jeg er ikke så mye på håndball lenger, fordi jeg heller vil spille fotballkamper».

Kaja er nokså tilbakeholden når det gjelder sine ambisjoner som fotballspiller. Hun er litt nølende og har foreløpig ikke satt seg en tydelig målsetning. Når hun får spørsmål om sine ambisjoner, svarer hun: «Akkurat nå er det å spille opp. Altså å kunne spille

med en eldre årgang enn 2008. Fremover vet jeg ikke helt». Hun tilføyer nokså beskjedent: «Jeg vil kanskje spille for Barcelona». På skolen derimot, er det viktig for Kaja å få best mulig karakterer. Hun forteller at hun er motivert for å gjøre jobben som kreves, for å få gode karakterer. Når det gjelder fremtidig videregående skole eller utdanning, sier Kaja at hun ikke har tenkt så langt enda. Akkurat nå har hun nok med å tilpasse seg sin nye trenings- og skolehverdag. Overgangen til idrettsungdomsskole har medført en økt treningsbelastning. Kaja synes det er bra å trene mer, men kan noen ganger bli litt «sliten» og ha «mindre energi». Hun forteller at hun tidligere hadde en dag i uken, med både fotballtrening og håndballtrening. Etter sommeren fører kombinasjonen av skoleøkter og fotballtreninger, til doble økter nesten hver ukedag. Kaja forteller følgende om økt treningsmengde:

Når jeg plutselig trener to ganger til dagen, blir jeg veldig sliten. Det er veldig gøy å være i masse aktivitet, men det er veldig lange skoledager. Noen dager hadde det vært deilig å slutte litt før. Det har vært litt slitsomt.

På spørsmål om hvorvidt skolen og skoletrenerne har tilrettelagt for denne økningen i treningsmengde, sier Kaja at de ikke har gjort det. Hun beskriver likevel skoletreninger med lav intensitet og at elevene får stå over økter hvis de gir beskjed om at kroppen er sliten. Selv om skolens ansatte ikke bruker ordet tilrettelegging eller tilpassing eksplisitt, kan det tyde på at de justerer treningsmengden ved behov. Kaja er glad for å bo nærme skolen, for da rekker hun alltid hjem før ettermiddagstrening. Det er «deilig» å kunne slappe av hjemme, spise middag og lade opp før en ny treningsøkt. Kaja forteller at kombinasjonen av økt treningsmengde og lengre skoledager, har resultert i en travel hverdag. Hun beskriver et lavere energinivå enn vanlig, etter overgangen til idrettsungdomsskole. Det har hatt konsekvenser for treningshverdagen utenfor skoletiden:

Nå i starten har jeg vært litt sliten. Jeg har følt at det har gått litt utover fotballen fordi jeg har mindre energi. Trenerne på fotballaget har sagt at jeg må stå over noen treninger inni mellom. Det er ikke så gøy, men vi har så masse kamper. Det går bedre nå, enn helt i starten.

Selv om Kaja noen ganger er sliten og har mindre energi, understreker hun at det veldig gøy på skole- og fotballtrening. Så vidt Kaja vet, er det ikke noe samarbeid mellom skole og klubb, utover at de har hverandres mailadresse. Hun har ikke opplevd at de har en dialog. Det er foresatte som er bindeleddet mellom skole og klubb, hvis det skulle være noe spesielt.

5.2.2 En uavklart sesongoppkjøring

Under andre intervju er Kaja i gang med oppkjøringen til en ny fotballsesong. Ulike skader, uavklarte treningstider og usikkerhet rundt hvilket lag hun skal spille for, gjør at oppstarten av en ny sesong oppleves uoversiktlig. Treningsbelastningen er nokså lik som tidligere, men det er mindre kamper. Hun uttrykker misnøye med treningskvaliteten som har vært frem til nå: «Treningsperioden har gått litt opp og ned. Treningene med 2008 er slått sammen med 2009, de har dårlig kvalitet og spillerne har dårlig motivasjon». Manglende motivasjon og innsats fra de andre på laget, gjør at Kaja vil bytte over til laget med eldre spillere. I løpet av uken skal Kaja og faren på et møte med trenerne på begge lag, for å avklare hvem hun skal spille med. For at hennes opprinnelige lag skal være nok spillere, ønsker klubben i hovedsak at hun blir værende på laget. Det kan skape problemer dersom «de beste» fra hver årgang, spiller med de som er eldre. Kaja mener det er viktig for hennes utvikling å ha en god treningshverdag. Derfor ønsker hun å spille fast med eldre og motiverte spillere. Hun forteller om andre spillere på skolen, som har byttet klubb for å få mer utbytte av treningen. Hun håper møtet resulterer i en løsning, som gjør at hun kan bli værende i samme klubb. Det har vært «vanskelig» å få tid til håndball etter oppstarten på ny skole. Det blir en stor belastning dersom hun skal være med på skoleøkter, fotballtrening og håndballtrening. Derfor har Kaja litt motvillig bestemt seg for å ta pause fra håndball.

I løpet av høsten har Kaja fått erfaring med en ikke-normativ overgang parallelt med oppstarten på ny skole. En vedvarende smerte i leggene, gjør at hun mistenker det kan være beinhinnebetennelse. Hun forteller: «Nå i det siste har jeg ikke fått trene så mye, på grunn av smerte i leggene». I juleferien prioriterte Kaja å hvile, for å nedjustere belastningen. Dette førte til mindre smerter. For å unngå en lignende skadesituasjon, gikk Kajas foreldre til innkjøp av nye innesko. Kaja forteller at det er viktig med godt utstyr: «Det er endel løping inne på skolen på et hardt gulv. Også er det ganske slitsomt når man trener to økter om dagen». Når hun er skadefri, er hun med på samtlige

treninger på skolen og i klubb. Kaja synes det er viktig å trene selv om hun er skadet. På spørsmål om hvorvidt skolen har tatt hensyn til beinhinnebetennelsen, svarer hun:

Nei, skolen vet ikke at jeg er skadet enda. Eller de vet det sånn halvveis. Jeg har sagt det noen ganger, men jeg har ikke tatt med den meldingen fra legen enda. Fordi det roet seg litt og da så jeg ikke vitsen med å si i fra.

Videre forteller Kaja om en akutt skade i låret, som hindret henne i å være med på soneturnering. Det er en turnering mellom ulike sonelagene i byen, der de beste spillerne blir valgt ut til et kretslag. Kaja er svært «skuffet» over å ikke nå sitt delmål om å komme på kretslaget. Hun synes det var kjedelig å gå glipp av denne muligheten, på grunn av en skade. Hun håper kretstrenerne fortsetter å reise rundt, slik at hun kan få muligheten ved en senere anledning.

Kaja forteller at overgangen til idrettsungdomsskole har gitt lengre skoledager sammenlignet med barneskolen. Tilretteleggingen med leksehjelp, gjør at hun slipper å gjøre skolearbeid på kveldstid eller få hjelp av foreldrene: «Når jeg går fra skolen er jeg ferdig med skolearbeid, en trening og klar for fotball eller venner hvis jeg har tid til det». Kaja sier at hennes foreldre også er veldig fornøyd med denne ordningen og hvordan skolen er strukturert: «Da har jeg liksom fri når jeg er hjemme». Hun merker likevel at det faglige nivået krever mer innsats enn på barneskolen. Siden det er tellende arbeid og innleveringer hele tiden, føler Kaja at hun alltid må være på sitt beste: «Det er litt mer jobb og skolearbeid. Også er det litt mer slik at alt teller på karakteren. Så hvis man gjør noe dårlig, så får man svi på karakteren». Kaja har alltid vært pliktoppfyllende når det kommer til skolearbeid. På barneskolen sto hun tidlig opp for å gjøre seg ferdig med leksene før skolen startet. Da hadde hun bedre tid til trening og venner på ettermiddagen. Foreløpig har hun innfridd de høye faglige kravene hun setter til seg selv: «Vi har fått litt sånn halvveis karakterer, og de var jeg egentlig ganske fornøyd med. Jeg synes treningen påvirker skolearbeidet positivt».

Kaja mener hverdagen har blitt mer strukturert etter overgangen til idrettsungdomsskole. Nå har hun faste rutiner for skole, trening, venner og søvn. Noen ganger er det nødvendig å sove etter skolen, for å lade opp til ettermiddagstrening. Hun husker tilbake til oppstarten av skoleåret og sier hun var mye sliten i starten:

«Kombinasjonen med skole og fotball er ikke så vanskelig, den er nokså lik som sist bare at jeg en mindre sliten». Etter hvert som månedene har gått, har Kaja blitt mer vant med totalbelastningen fra skole og fotball. Hun liker å trene to ganger til dagen og har blitt vant til denne belastningen. Hun sier: «Jeg synes det går helt fint nå. Jeg liker det. Kroppen har blitt vant med det». Kaja har tilpasset seg treningsmengden utover høsten. Hun sier det egentlig bare har kommet av seg selv. Belastningen er ikke styrt av noen andre, bortsett fra klubbtreneren ved behov.

5.2.3 Vårsemester og sesongstart

På siste intervju nærmere det seg sesongstart med fotballen og vårsemesteret er godt i gang. Selv om hun fremdeles kjenner litt smerte i leggene, sier Kaja at beinhinnebetennelsen har blitt mye bedre. Nå kan hun trene normalt på skolen og i klubb. Kaja mener ikke hun har lært noe av å være skadet: «Jeg synes har bare vært dødskjedelig». Hun forteller at møtet med klubb, foresatte og trenere har gitt resultater. Det ble bestemt at hun skal trene fast med laget som er eldre. Hun skal bare spille kamper for sin årgang, hvis det absolutt er behov. Det har vært en stor belastning for Kaja å spille flere kamper i uken, noe hun unngår med denne løsningen. Hun har trening med klubblaget tre ettermiddager i uken, i tillegg til kamp. Hun er svært fornøyd med løsningen klubben fant for henne. De forsto at det var viktig for Kajas sportslige utvikling, å være i en god og motivert treningsgruppe. Når Kaja får spørsmål om hvilke ambisjoner hun har som fotballspiller på siste intervju, svarer hun mer bestemt enn på første intervju: «Jeg har lyst til å spille på landslaget». Kaja sier også at hun drømmer om å bli profesjonell fotballspiller.

Hun er veldig fornøyd med treningsperioden, siden forrige intervju. Det har vært enklere å planlegge treningsuken, når hun bare trenger å forholde seg til ett lag. På skoletreningene har de vært innom litt ulike aktiviteter som ski og orientering, i tillegg til de ordinære basisøktene: «Jeg synes det er gøy med litt variasjon i treningene slik det er nå, med andre ting i tillegg til basistrening». Kaja synes hun har fått godt utbytte av treningene etter oppstarten på idrettsungdomsskolen. Hun føler seg litt sterkere og har litt bedre utholdenhet enn tidligere. På første intervju sier Kaja at de ikke får drive med idrettsspesifikk trening før de starter på videregående. Dette endrer seg i løpet av perioden:

Vi skal ha fotball en gang i uken frem til sommeren. Det er sammen med både gutter og jenter, de er veldig gode så det er litt skummelt. Men det blir god trening. Så alle trener sin idrett på tirsdagen. Ellers er det basis samlet.

Kaja både gleder og gruer seg til å ha fotballtrening på skolen. Hun sier nivået på disse fotballøktene er høyere, enn hva hun er vant med. Likevel synes hun det er en god mulighet til å utvikle sine fotballferdigheter. Siden Kaja gjør lekser på skolen, trenger hun bare å gjøre skolearbeid hjemme hvis hun må rekke innleveringer. Noen ganger gjør hun matte for gøy, på fritiden. Om det faglige nivået sier Kaja: «Jeg synes det er litt vanskeligere, men jeg synes ikke det er sånn kjempestress. Det er endel innleveringer og sånt». På skolen får Kaja gode resultater. Hun endte opp med et godt karaktersnitt, men er likevel ikke helt fornøyd: «Jeg er sånn passe fornøyd med de karakterene jeg har fått. Men jeg kunne fått bedre. Jeg føler jeg har kontroll på skolebiten».

Kaja fremstår tilsynelatende tilfreds med sin nye hverdag. På slutten av siste intervju deler hun på eget initiativ, noen personlige tanker om hvordan overgangen har påvirket henne mentalt. Kaja forteller at overgangen til ungdomsskole har vært litt tøff psykisk og at hun: «I en periode var litt mentalt nede i en dal». På skolen har hun fått erfaring med en ny og litt uvant konkurransekultur. Selv om skoleelevene er fra forskjellige klubber og ikke konkurrerer om spilletid, merker Kaja at de har et høyt sportslig nivå. Hun sier: «Når man går på en idrettsungdomsskole, er alle de andre elevene også flinke og gode i sin idrett». Det gjør at Kaja noen ganger føler at de andre er bedre enn henne. De negative tankene har fått henne til å tvile på egne ferdigheter. Disse følelsene ble forsterket i perioden da hun var skadet. Kaja forteller likevel at det går bedre nå. Selv om hun ikke er den høyeste, sterkeste eller raskeste, kan hun trene opp sine egne ferdigheter for å bli bedre. Hun har begynt å akseptere at man utvikler seg i ulikt tempo og er gode på forskjellige ting. I slike perioder og ellers i overgangen har familien vært en god støtte. Kaja trekker særlig frem sin far som en viktig støttespiller: «Pappa kan mye om fotball, så da kan jeg alltid snakke med han».

Totalt sett, har Kajas erfaringer fra idrettsungdomsskole gitt mersmak. Hun skal søke seg inn på toppidrettslinjen samme sted, når hun skal begynne på videregående skole. Kaja forteller om stor trivsel i ny klasse og at hun har blitt mer vant med treningsmengden som kreves. Det gjør at hun har mer energi i kroppen nå, enn på første

og andre intervju: «Jeg har litt mer energi nå enn i starten. Jeg følte meg litt sliten i starten, men nå har jeg mer energi». Kaja er veldig fornøyd med å kunne kombinere fotball og trening med skole. På spørsmål om hvilke tilrettelegginger hun eventuelt ønsker seg, svarer hun: «Det hadde vært deilig med mat på skolen. Da hadde jeg kunne reist rett på trening etter skolen. Men jeg er veldig fornøyd med slik det er». Kaja sier totalpakken kan bli veldig travel, så noen ganger hadde det vært fint å slutte tidligere på skolen for å være med venner. Kaja påpeker likevel at kortere skoledager hadde gitt hjemmelekser, noe hun ikke ønsker.

Kaja får muligheten til å vurdere utfallet av overgangen til idrettsungdomsskole, med bakgrunn i egne erfaringer. Etter å ha forklart hva jeg mener med dette spørsmålet, sier Kaja: «Den har vært ganske vellykket, jeg savner jo barneskolen og sånt. Men jeg føler det har vært vellykket. Jeg har blitt godt kjent med klassen». Etter overgangen til idrettsungdomsskole har Kaja videreført sine gode rutiner og har en god struktur på hverdagen. Hun er mye mindre sliten, enn hun var i starten av skoleåret. Noen ganger savner Kaja barneskolen, fordi der var det mindre stress i forbindelse med karakterer og innleveringer. Likevel sier hun at tilbakemeldinger på skolearbeid i form av karakterer, gir en konkret pekepinn på hva hun må jobbe med. Derfor går det litt opp i opp. Det har vært motiverende å starte i klasse med andre som også interesserer seg for idrett. Kaja synes hun lærer mye av å være i et miljø, der det er viktig å gjøre det bra med både skolearbeid og idrett.

5.3 Overgang til videregående skole med toppidrett

5.3.1 Skolestart og klubbytte

På første intervju har Ida nettopp meldt overgang til en toppserieklubb, startet på videregående skole og flyttet hjemmefra. For å komme nærmere skolen og klubbens treningsanlegg, har Ida flyttet inn på hybel sammen med en lagvenninne. Hun kunne nok valgt en skole som var nærmere hjemstedet, men sier hun ble anbefalt å velge akkurat denne videregående skolen av trenerne i sin nye klubb. Skolen har et godt rykte på seg når det kommer til utvikling av idrettsutøvere parallelt med en videregående opplæring. Det er en skole som har samarbeid med store fotballklubber i byen. Ida sier:

Jeg har lyst til å nå lengst mulig med fotballen, så følte jeg at det var riktig alternativ for meg. Skolen har også lyktes med flere spillere tidligere, det er

veldig flinke folk her, spesielt trenerne. Det var hovedgrunnen til at jeg startet på denne skolen.

Det eksplisitte samarbeidet mellom skol og klubb gjør at flere av hennes lagvenninner går på samme skole, noe Ida trekker frem som positivt. De kan reise sammen til og fra trening, samarbeide om skolearbeid og være sosiale med hverandre. På spørsmål om hvorfor hun velger å kombinere skole med idrett svarer Ida: «Det er jo viktig å få et vitnemål». Likevel handler valget i hovedsak om at hun vil bli best mulig i fotball. Det var aldri et alternativ å droppe videregående utdanning. Derfor var det viktig å velge en skole som tilbyr både toppidrett og utdanning, for å være sammen med medelever i lignende situasjon og få god sportslig oppfølging. Det å være del av et felleskap der flere har en dobbel karriere, har fått Ida til å tenke at hun også vil få det til. Hun blir også inspirert av eldre spillere, som har gått samme veg som henne. Ida forteller at hun opplever å ha kommet til en veldig profesjonell klubb, med et høyt nivå på spillergruppen. Når Ida får spørsmål om hvilke ambisjoner hun har med fotballen svarer hun:

Jeg vil bli best mulig og det å kunne leve av fotball hadde vært stort.

Favorittlaget mitt er Manchester City, så jeg har lyst til å spille for dem. Det hadde vært veldig gøy å spille fotball i utlandet og kunne leve av det. Også har jeg mål med landslaget også, jeg vil på A-landslaget.

Når det gjelder faglige ambisjoner, sier Ida: «Jeg har ikke så høye målsetninger, men har lyst å gjøre så godt jeg kan. Det er ikke slik at jeg skal rett inn på lege-studie». Videre har hun troen på at hun skal mestre kombinasjonen greit, fordi det er mange før henne som har klart det.

Overgangen til videregående skole har gitt Ida en travel hverdag, med doble treningsøkter minst fire ganger i uken. Hun forteller om en hverdag der det meste er sentrert rundt fotball. Skolen tilpasser hverdagen til den grad det er mulig. Sesongen er i full gang og hun går på skole fra 08.00-15.15 hver dag. I tillegg til kamp trener hun rundt 14 timer i uken, fordelt på skole og klubb. På skolen har de trening fire ganger i uken, med enten fotball, basis eller styrke. På disse fotballøktene har de fokus på rolletrening og basisferdigheter. Noen fra klubben er som regel til stede på

fotballtreningene med skolen, noe som gjør at treningsbelastningen blir overvåket. I tillegg er det en «rød tråd» i det som gjøres på skoleøktene og det som gjøres med klubben. Støtteapparatet rundt klubben er også behjelpelige med transport til skole hvis det trengs. Fotballaget har trening hver dag, bortsett fra dagen etter kamp. Laget spiller kamp enten lørdag eller søndag. Hver tirsdag arrangerer klubben «proffdag» med to treningsøkter, lunsj og analyse. Proffdag og fotballtreningen på torsdager, kolliderer med skoledagen. Det gjør at Ida må nøye seg med halv undervisningsdag, to ganger i uken:

Jeg må gå tidligere eller går glipp av undervisning noen dager. Skolen legger det til rette slik at jeg kan gå fra skolen for å trene med klubben. Det er det som er bra med denne skolen, at fotball blir prioritert.

Ida sier at hun hadde erfaring med doble økter før hun startet på videregående skole, fordi hun trente med guttelag, jentelag og damelag i sin tidligere klubb. Det sportslige nivået i den nye klubben er naturlig nok høyere enn hun er vant med fra tidligere. Med mange gode spillere å strekke seg etter, sier Ida at hun hele tiden må være «fokusert» og «påskrudd» på treningsøktene. Selv om det er noen andre unge spillere på laget, har de fleste spillerne flere års erfaring med toppfotball. Det fører til at intensiteten på alle treningene har gått opp, som gjør at hun noen ganger føler seg litt sliten. Ida sier: «Foreløpig tilpasser jeg meg overgangen greit og konsentrerer meg bare om å bli kjent med de nye folkene og rutinene». Hun hadde en viktig og forventningsavklarende samtale med sin nye klubb før hun flyttet. Det hindret henne fra å bli «veldig skuffet», selv om hun spilte mindre enn ønsket. På samtalen sa klubben at det første året ville bestå av trening med A-laget og kamper med B-laget. Hvis hun ble tatt med på kamper eller fikk spilletid for A-laget, måtte hun anse det som en «bonus». Klubben var tydelige på at de ikke forventet at Ida skulle gå rett inn på et etablert seniorlag. Selv om hun ønsker å spille mest mulig for A-laget, anerkjenner Ida at hun er en spiller som enda er i utvikling.

På spørsmål om når hun har tid til skolearbeid i løpet av uken, sier Ida: «Jeg må bare prøve å prioritere det når treningene er ferdig». Hun mener hun ikke er så flink til å jobbe med lekser, men pleier å sette av tid til øving før vurderinger: «Det kan være litt utfordrende å få tid til alt som skal bli gjort. Lærerne er egentlig flinke til å legge til

rette med for eksempel at det kun er to vurderinger i uken». På spørsmål om hvorvidt det er vanskelig å velge hva som skal prioriteres, sier hun: «Ja, eller altså jeg velger fotball enkelt over skole, det gjør jeg». Valget av videregående skole henger for Ida sammen med det eksplisitte samarbeidet mellom skolen og hennes nye klubb. På spørsmål om hvordan dette samarbeidet fungerer, svarer hun:

Jeg synes det har vært veldig bra. De er flinke på å se til at vi ikke får for høy totalbelastning. På skoleretningene er det litt mer rolig, teknisk og mer fokus på ferdigheter. Men her er det være mer trøkk og mer spill. Så det synes jeg er en fin balanse. Slik at man ikke går på en smell og blir skadet, det vil vi jo unngå.

Allerede på første intervju, har Ida utfordringer med mye fravær fra skolen. Fraværet skyldes klubbtreninger og en lengre landslagssamling. Hun sier:

Jeg har vært mye borte egentlig. Fordi nå når det er korona, så er det karantene i tillegg. Men jeg prøver å få gjort litt skole i løpet av den karantene tiden. Men nå har jeg bare vært på skolen 12 dager i løpet av 5 uker. Det er ikke så masse.

Ved fravær som følge av klubbtrening eller landslagssamling, går undervisningen på skolen som normalt. Hun må selv ta ansvar for å ta igjen tapt undervisning, som resten av klassen har hatt på skolen. Det skjer via læringsplattformer, der både lekser og arbeidsoppgaver fra undervisningstimene blir lagt ut. Hun sier det er vanskelig å sette av tid til skolearbeid når hun er på samling, og at det ofte blir valgt vekk. Det er ikke mulighet til å følge undervisningen digitalt i form av opptak eller livesending.

Ida trekker frem familie og særlig sin far, som viktige støttespillere. Hun sier: «Pappa kjører meg rundt hele veien. Selv om jeg har leilighet ved skolen, så er det ingen tvang at jeg skal være der». Ida forteller at hun er veldig hjemmekjær, så det er godt å vite at det er mulighet for å bli hentet hjem, hvis det er behov for det.

5.3.2 Sesongoppkjøring

Under andre intervju er Ida godt i gang med andre semester av skoleåret og oppkjøringen til ny fotballsesong. På spørsmål om hvordan treningsperioden har vært siden sist, svarer hun:

Jeg synes treningsperioden egentlig har gått veldig fint. Jeg synes at det til tider kan bli litt tungt når jeg trener to ganger til dagen. Men jeg føler at det går veldig greit å gi beskjed hvis jeg føler på noe, da justerer de belastningen min. Da slipper jeg å føle på at det er ubehagelig å gi beskjed om sånne ting.

Ida forteller at hun fikk stå over spilldelen på dagens trening, fordi hun var sliten i kroppen. Hun er fornøyd med at hun fikk lagt ned en god mengde trening i juleferien og friperioden fra fotball. I en hverdag der det meste er sentrert rundt fotball, sier Ida at det har fått konsekvenser for skolearbeid. Hun forteller om et utfordrende høstsemester, hvor det hopet seg opp mange vurderinger på slutten av året. Om skolearbeid sier hun:

Jeg har merket at jeg synes at det gikk veldig greit i starten, fordi da var jeg mye på reise med fotballen. Men så kjente jeg at det hopet seg veldig opp på slutten av semesteret. Da var det plutselig masse vurderinger jeg ikke hadde fått tatt siden jeg hadde vært borte. Istedenfor å få gjort det skikkelig, ble alle vurderingene på en måte litt halvveis, istedenfor at det blir slik jeg vil ha det. Det har jeg kjent på at har vært ganske tungt egentlig.

Ida forteller at det har vært tøft å ikke leve opp til de forventningene hun hadde satt seg før skolestarten. Hun fikk vurderinger i alle fag, selv om det ikke var de resultatene hun håpte på. For å unngå det stresset hun kjente på i løpet av høstsemesteret, ble det avholdt et møte mellom Ida, moren og læreren. Dette var et tiltak for å tilpasse skolehverdagen for Idas situasjon:

Jeg satser på at det kanskje kan løse seg bedre til neste semester. For vi har snakket med lærerne, og da har jeg fortalt at dette var ting jeg følte litt på og stresset med. På møte hadde vi en kalender og laget en plan. Nå skal vi heller prøve å få tatt noen vurderinger før jeg reiser på samlinger, istedenfor at alt samler seg på slutten av semesteret. Det synes jeg er en veldig grei ordning.

Ida forteller at kombinasjonen med skole og fotball, gjør at totalbelastningen blir stor. To treninger til dagen, reisevei, nye folk og det å ikke bo hjemme har gitt Ida mange nye inntrykk på en gang. Hun merker at det faglige nivået er høyere enn på ungdomsskolen. I tillegg er det nokså uvant å bo alene. Hun sier: «Jeg kjenner jo på at

det er en stor belastning alt dette her. Jeg kjenner på at det av og til kan bli litt tungt, men det er ikke langt hjem». Hun er glad for at foreldrene gledelig stiller opp for å kjøre henne de femti minuttene hjem, hvis det er behov. Ida mener det er en mulighet som har gjort det enklere å håndtere alt, særlig når det har vært mye nytt på en gang.

Siden forrige intervju har de hatt ferie fra fotballen. Da fikk Ida tid til å gjøre litt andre ting og fokusere på skole, men synes likevel det var godt å komme i gang med trening og oppkjøring til ny sesong. Hun forteller om mer konkurransepregede treninger:

Det er mye høyere konkurranse på treningene i oppkjøringene, fordi alle vil bevise at de fortjener å få spilletid. Men i sesong så vet vi jo laget fra før av nesten, så da vet vi startelleveren i begynnelsen av uken. Men når er det konkurranse hele tiden på trening, og det er jo belastning for både hode og kropp.

Etter overgangen til senioridrett og toppserien, har hverdagen blitt mye mer profesjonell, fordi alt er lagt opp etter treningshverdagen hennes. Hun føler hun har utviklet seg som fotballspiller: «Jeg føler meg mye bedre enn når jeg kom, og det var jo på mange måter poenget med å starte her. Så det er bra». I slutten av forrige sesong fikk Ida starte to kamper og sitter igjen med en god opplevelse: «Jeg hadde en kjempegod opplevelse og følte virkelig jeg hadde noe i startoppstillingen å gjøre. Da vi vant kampen, fikk jeg starte neste kamp også. Så jeg er veldig motivert til å starte opp igjen». Likevel merker hun at sesongoppkjøringen gir mindre tid til skole, hun synes det er ganske travelt å få tid til alt. Hun understreker at det er god dialog mellom henne og kontaktlærer og at planen fra møtet foreløpig følges. Fordi koronasituasjonen er slik den er, ble en samling med aldrebestemt landslag som skulle vært i januar avlyst.

5.3.3 En stygg skade snur opp ned på alt

På siste intervju har Ida pådratt seg en korsbåndskade, som setter henne ut av spill resten av sesongen. Hun er selvsagt svært preget av skaden. Fravær som følge av denne har gjort at Ida nok en gang er bekymret for å få vurderinger i samtlige fag, slik at hun kommer inn til høsten. Ida er skuffet over at hun ikke har innfridd de ambisjonene hun hadde i starten av skoleåret. Hun vurderer å ta videregående over fire år, slik at hun kan senke studiebelastningen og forbedre karakterer hvis det trengs. Vi starter intervjuet

med å snakke om perioden før skaden. Ida forteller at hun hadde fått trent veldig bra i løpet av våren og var inne i en god periode med masse positive opplevelser på trening. Det var en god periode: «Jeg var inne i en flytperiode. Jeg følte jeg fikk vist meg godt frem». I oppkjøringen fikk Ida starte to av tre kamper, og var veldig fornøyd med egen prestasjon på disse kampene. I løpet av våren fikk hun en større rolle i laget:

Jeg følte meg som en mer viktig spiller hvis du skjønner. Jeg følte jeg ble en større del av gruppen som fotballspiller. Fordi før så ble jeg sett på som ung og heldig hvis jeg fikk litt spilletid. Men da hadde jeg etablert meg mer i laget og var en god kandidat til å starte kamper.

Konkurransen om spilletid er noe Ida trekker frem som en stor forskjell fra junioridrett. Hun mener fotballen har blitt mye mer seriøs etter overgangen til senioridrett og at hun må jobbe hardere for spilletid. I sin tidligere klubb fikk Ida starte alt av kamper, det å ikke lenger være et soleklart førstevalg var uvant og førte noen ganger til skuffelser. Hun forteller:

Jeg måtte jobbe med meg selv hvis jeg for eksempel ikke ble tatt med i kamptroppen og sånne ting. Fordi det hadde jeg aldri vært borte i før, så sånne ting var nytt og egentlig nokså utfordrende i starten. Selv om jeg noen ganger har blitt skuffet, har det gått greit.

Ida opplever at hun blir veldig styrt av opplevelsene på fotballbanen: «så når det går godt med fotballen, går det bra utenom også». Hun forteller at det også kan ha motsatt effekt: «Jeg merker at fotballen er en stor del av min hverdag, så hvis er dårlig på fotballen så merker jeg at det ble litt sånn at alt gikk litt gale». Ida er glad for at hun hadde en forventningsavklarende samtale med klubben før overgangen. Det gjør at hun anser tiden i klubben som viktig for hennes videre utvikling som fotballspiller og veien videre. Under ett år etter overgangen til toppserielaget, merker Ida at forventningene om utvikling har innfridd. Hun mener det skyldes et godt sportslig nivå, en god treningshverdag, konkurranse og at klubben har en god dialog med skoletrenerne. Samarbeidet gjør at belastningene til spillerne ikke blir for stor. Hun sier likevel at hun merket overgangen til videregående skole og toppserieklubben på kroppen:

Jeg merket at det var en overgang for kroppen selv om jeg trente doble økter tidligere. Jeg merket at jeg spiste mye mer, fordi jeg økte antall treninger i tillegg til intensitet. Det var ikke så stor forskjell på antall treninger, men intensiteten på alle treningene nå er høyere enn de var før. Også var jeg mer sliten i startet. Fordi det var mye mer fokus på prestasjon på alle treninger enn tidligere. Jeg må jobbe på alle treninger for å ha en mulighet, og det kan bli litt slitsomt.

Totalpakken med noen flere treninger, høyere intensitet og tøffere krav til prestasjon på hver trening, kan bli slitsom. Ida forteller at hun ikke tenkte over hvor sliten hun var når hun stod i det, men har reflektert over dette i etterkant. Utover våren mener Ida at hun har blitt mer vant til den sportslige totalpakken og hva som kreves for å henge med. Ida har også fått erfaring med proffdager. Hun synes det er et godt tiltak, der alt er lagt til rette for en god treningsdag med matsservering mellom øktene: «Da får vi på en måte smake litt på hvordan det er å være profesjonell på heltid». Det negative er at det er i skoletiden, så hun går glipp av store deler av skoledagen. Det gjør at Ida ikke får gjort samme mengde skolearbeid som de andre i klassen. Lærerne er veldig fleksible og har forståelse for at hun er borte, hun sier:

Jeg har en god dialog med lærerne. De legger liksom ikke så voldsomt press på at jeg skal få gjort alt til punkt og prikke, jeg skal bare gjøre det jeg klarer. De tar heller en helhetlig vurdering og de vurderingene som må til. Personlig synes jeg det er fint å ha proffdager, selv om jeg går glipp av en del undervisning.

Tidligere har Ida vært den talentfulle jenta blant gutter, den beste på jentelaget eller det unge talentet på damelaget. På spørsmål om hvordan det var å trene med andre talentfulle spillere på egen alder, svarer Ida:

Det var jo også ganske nytt egentlig, men også veldig fint og noe som på en måte trigget meg ekstra hvis jeg ser at de gjør det bra. Da blir på en måte jeg ekstra motivert til å holde kvaliteten oppe hele tiden. Det blir litt som en konkurranse.

Under første trening på treningsleir med klubben, pådro Ida seg en korsbåndsskade. Det har gjort at resten av sesongen 2022 ryker. Ida forteller at hun har vært langt nede etter skaden. Alt hun på mange måter hadde ofret da hun flyttet vekk for å satse på fotball, føltes meningsløst når skaden inntraff. Ida synes det er ekstra utfordrende med en skade som det tar lang tid å komme tilbake fra:

Da jeg fikk skaden, gikk jeg helt i kjelleren. Det er jo en skade som tar veldig lang tid, så det er veldig kjedelig. Når jeg har flyttet vekk fra hjemstedet mitt for å spille fotball og gå på skole, så er det kjipt når jeg ikke kan spille fotball. Da gir alt liksom ikke helt mening. Jeg har vært veldig langt nede og mye lei meg etter skaden.

Ida er «takknemlig» for at familien og samboeren (lagvenninnen) har vært gode støttespillere i denne tøffe perioden. Hun har snakket masse med dem om ting som har vært vanskelig. Det har vært fint å ha noen som stiller opp med en gang hun trenger noen å prate med. Skaden har gjort at Ida ikke lenger kjenner på mestring i hverdagen:

Fotball var jo det viktigste i livet mitt, og hvis jeg hadde en god dag på trening så påvirket det meg positivt på hele linjen. Og når jeg ikke har fått føle på den mestringen i hverdagen lengre, så ble det litt tungt over en periode merket jeg.

Hun opplever at folk rundt henne har prøvd å muntre henne opp med at hun kunne få tid til andre ting nå som hun var skadet. Ida mener at hun ikke har merket noe til denne fritiden, fordi det har gått minst like mange timer til trening som før. Før operasjonen gikk det mye tid til sykling, tøying og bøyning. I tillegg sier hun det er begrenset hva hun kan gjøre når hun går på krykker.

På siste intervju er det tre uker siden Ida opererte. Siden operasjonen har ikke Ida fått gjort noen ting, på grunn av dårlig mobilitet og smerter. Skaden har også gitt negative ringvirkninger for skolearbeidet. I forbindelse med operasjon var hun borte fra skolen to til tre uker. Ida gikk glipp av mye skolearbeid og undervisning i denne perioden. Hun mistet også syv dager i forbindelse med treningsleiren. Selv om hun har prøvd å hente seg inn, er det mye hun må ta igjen. Nok en gang står Ida i fare for å ikke få vurdering i

alle fag, men denne gangen er det mer alvorspreget da Ida er bekymret for å ikke kvalifisere til inntak til høsten:

Nå har ting hopet seg veldig opp på slutten igjen, så for meg handler det nå om å få vurderinger i alle fag slik at jeg kommer inn på skolen igjen til neste år. Så får jeg heller ta opp igjen ting som går dårlig og få fordelt ting litt utover.

Foreløpig har Ida troen på å komme inn til høsten, men mener det fremdeles er mye som må gjøres. Ida forteller at det faglige gikk veldig lett for henne på ungdomsskolen, men at det kreves enn mye større innsats for å få gode karakterer på videregående skole. Det har alltid vært viktig å få gode karakterer, men sier at det egentlig har sklidd litt ut for hennes del: «Og nå handler bare om å få vurdering i alle fag. Jeg merker at konkurranseinstinktet mitt kikker inn hver gang det går dårlig, så jeg liker det ikke». De faglige nedturene påvirker henne ikke i samme grad som når det går dårlig med fotballen. Til tross for denne usikkerheten, er hun tydelig på sine prioriteringer: «Jeg tenker at det først og fremst handler om å bli skadefri for meg nå. Sånn har jeg egentlig alltid tenkt, at fotball kommer først».

På forrige intervju fortalte Ida om et planleggingsmøte med henne, mor og lærer. Planen fungerte veldig bra i starten, men ble ikke opprettholdt på grunn av korsbåndskaden. Etter skaden ble det gjennomført et nytt møte, hun sier:

Nå har vi en dialog om å få satt vurdering i alle fag, så istedenfor å ta alle de små prøvene, så skal jeg heller ta store prøver som kan være vurderingsgrunnlag slik at jeg får karakter i faget. Og skolen er veldig flink til å legge til rette slik at jeg bare skal få tatt alt nå får sommeren.

Selv om Ida er inne i en tøff periode, har hun troen på at både skaden og utfordringene på skolen skal løse seg etter hvert. Hun reflekterer over at det var veldig bra at hun var i en profesjonell toppserieklubb, hvis hun uansett på et tidspunkt skulle fått en korsbåndskade. Gjennom klubbens avtaler har hun fått god oppfølging fra fysioterapeut og lege, samt tilgang til operasjon kort tid etter skadetidspunktet.

Når Ida får spørsmål om å vurdere utfallet av overgangen til videregående skole og ny klubb, svarer hun: «Jeg synes absolutt det har vært en vellykket overgang». Hun synes det å bli kjent med flotte mennesker på laget, klassen og klubben har vært veldig bra. Hun merket også god utvikling av sportslige ferdigheter før skaden inntraff. Selv om det har vært et turbulent faglig år, har Ida troen på at det løser seg bedre de neste årene. Da vet hun at det kreves struktur og en tydeligere plan på alt som skal gjøres for å mestre skolehverdagen. Ida mener at hun ikke hadde håndtert de ulike overgangene like godt, hvis hun hadde bodd alene: «Det har vært veldig viktig å bo sammen med en lagvenninne. Hvis ikke hadde det vært verre». Ida får også mulighet til å komme med forslag til tilrettelegginger skolen eller klubben kunne gjort for å hjelpe henne i overgangen til videregående skole. Ida mener at det hadde vært til stor hjelp med en litt tettere dialog med faglærerne, i løpet av trenings- og landslagssamlinger. Når Ida er bortreist i lengre perioder, er det vanskelig å få en oversikt over alt som skal gjøres. Hun sier at et digitalt møte med læreren, der de kunne snakke om fagstoffet og eventuelle spørsmål, kunne vært svært nyttig. Eller en løsning som hadde gjort det mulig for Ida å følge undervisningen digitalt, enten via zoom eller opptak. Hun forteller om landslagsvenninner som får følge klasseromsundervisningen via «web-kamera» når de er bortreist. Hun har ingen innvendinger om tilrettelegging fra klubbens side.

5.4 Overgang til høyere utdanning

5.4.1 Studiestart og fotballsesong

Under første intervju er Sarah i full gang med fotballsesong og sin nye studenttilværelse. Hun har nylig meldt overgang fra et toppserielag til et annet. Selv om Sarah var en etablert spiller og i startoppstillingen på sitt gamle lag, valgte hun klubben med best resultater. Når det nye toppserielaget kom på banen med et tilbud, var muligheten for en god treningshverdag i en spennende klubb, et tilbud hun ikke kunne takke nei til. Byen vi befinner oss i, har også et bredt utvalg av utdanningstilbud. Sarah forteller at årsaken til at hun flyttet flere titalls mil fra hjemstedet var: «Egentlig at kombinasjonen mellom studier og fotball her, var såpass bra og fristende». Det å skifte klubb, flytte hjemmefra og starte på høyere utdanning er noen av overgangene dette har medført. Sarah har store ambisjoner som fotballspiller: «Målet mitt akkurat nå, er å spille meg inn i en startelver. Per dags dato er laget blant de beste i Norge. Så det å spille seg inn der, er jo ett mål». Det å spille for A-landslaget er et langsiktig mål hun

har satt for seg selv. Hun mener kvaliteten og intensiteten på fotballøktene, er høyere enn det var i hennes forrige klubb. Det er en god treningsgruppe, med mange gode spillere. Siden Sarah er et nytt tilskudd til gruppen, må hun vise seg frem før hun får spilletid. Sarah er motivert for å gjøre den jobben som kreves for å få spilletid.

Sarah trener omtrent 15 timer i uken, utenom kamp. Hun har trening med fotballaget sitt hver dag, bortsett fra dagen etter kamp. Den dagen kan spillerne tilpasse egentrening etter hvor mye de spilte dagen før. Lørdag eller søndag er kampdag. Sara har fire doble økter i uken, enten to fotballøkter eller styrke i tillegg til fotball. Klubben arrangerer «proffdager» to ganger i uken. Sarah er godt fornøyd med treningshverdagen, men synes det kan bli travelt å få tid til skole:

Når man kommer hjem fra trening og liksom er veldig sliten, så må man sette seg ned med skolearbeid. Så det er absolutt noen dager som er tøffere enn andre. Alt ansvaret ligger også på deg, det er ingen som forteller deg hva du skal gjøre.

Sarah er en av få spillere på laget, som kombinerer fotball med utdanning. Hun var aldri i tvil om at hun skulle starte rett på studier etter videregående skole. Hun sier det var viktig å studere noe hun interesserte seg for. Hennes drivkraft for en dobbel karriere er gode framtidsutsikter, sikkerhet ved skader, nye mennesker og noe annet å tenke på i tillegg til fotball:

For meg er utdanning viktig slik at jeg kan få meg en bra jobb etter at jeg er ferdig med fotball. Slik at jeg kan drive med det jeg vil, selv når jeg legger opp fotballkarrieren. Utdanning er også nyttig hvis jeg blir skadet i en lengre periode. Da har jeg noe annet å drive med.

Hun vil gjøre det best mulig, slik at hun får karakterer som kvalifiserer til en populær masterutdanning. Sarah gikk studiespesialisering med toppidrett på videregående skole. Hun fullførte skolegangen på normert tid og likte kombinasjonen godt. Hun synes det var en fin måte å koble av på, slik at alt ikke bare handlet om fotball: «Du kan bli veldig opptatt i den fotballboblen og alt kan bli veldig seriøst når alt dreier seg om fotball. For min del trenger jeg noe annet å tenke på enn kun fotball». I tillegg synes Sarah det å

ta en utdanning, har vært en fin mulighet til å bli kjent med nye mennesker. Siden hun er ny i byen, har det vært fint å få et nettverk utenom fotballen også.

Hun har enda ikke hatt problemer med å gå glipp av undervisning, som kolliderer med fotballtrening. Det er fordi koronasituasjonen gjør at all undervisning er digital og tilgjengelig på opptak. Selv om hun var svært motivert da hun startet på utdanningen, forteller hun at overgangen til høyere utdanning har gitt henne et faglig sjokk. Hun forteller at det er mye pensum å sette seg inn i for å få oversikt over de ulike fagene. Alle starter på mange måter med blanke ark og absolutt alt er nytt: «Det er ganske mye jeg faktisk skal lære meg. Så jeg kjenner det har vært en krevende overgang med det faglige». Etter bare noen uker på studiet finner Sarah ut at 100% studiebelastning blir for mye når det kombineres med fotball. Som fulltidsstudent får hun verken gjennomført utdanning eller fotball med den innsatsen hun ønsker. Det førte til at hun trappet ned studiebelastningen:

Det var jo litt av grunnen til at jeg valgte å bare ha 60% studiebelastning, fordi jeg vil prestere så godt som mulig på alle arenaer. Jeg vil ikke at alt skal bli en stor lapskaus, hvor jeg ikke klarer å prestere 100% på noen arenaer. Da blir det fort bare sånn 60-70% alle steder.

Sarah mener hun må strukturere hverdagen i større grad enn det hun gjorde på videregående skole. Hun forteller at hun planlegger neste dag time for time, før hun legger seg. Til det sier hun: «All planleggingen har egentlig vært den største overgangen, at man må være mye mer hard mot seg selv». Når hun startet på videregående skole doblet hun nesten treningsmengden sin over sommeren, da kjente hun på en sliten kropp. Etter denne overgangen, er Sarah mer sliten i hodet: «Det er ett litt annet type sjokk, jeg blir mye mer sliten i hodet enn kroppen». Selv om det noen ganger kan være tøft å sette seg ned med skolearbeid, vet hun at hun bare må igjennom det. Likevel er hun tydelig på at fotballen kommer i første rekke:

Også må jeg si at det er fotball som prioriteres over studier, selv om jeg kombinerer det. Det er fotball jeg elsker å drive med, så på lang sikt også har jeg jo lyst å bli så god at jeg har mulighet til å drive med det jeg elsker, og bare det.

Sarah opplever ikke at det er et samarbeid mellom hennes klubb og studiested. Hun må selv koordinere alt av avtaler i forbindelse med fravær og andre nødvendige avklaringer. Hun mener det hadde vært «til stor hjelp» med en lærer eller form for kontaktperson som kunne fulgt henne opp på skolen. Spesielt i perioder hvor fotballen krever mye tid. Utover digitale opptak av undervisningstimene som følge av korona, har Sarah ikke opplevd noen ytterligere tilrettelegginger selv om hun er toppidrettsutøver. Hun har søkt om status som toppidrettsutøver fra Olympiatoppen, men enda ikke fått svar.

5.4.2 Eksamensperiode og sesongoppkjøring

På andre intervju har det nylig vært sesonginnspurt og eksamensperiode. For Sarah har denne perioden vært preget av: «Skader, sykdom og store mengder skolearbeid». Nå er hun i gang med oppkjøring til ny sesong. Selv om hun på første intervju anså totalbelastning fra utdanning og toppidrett som overkommelig, har hun gått glipp av mye undervisning. Det forteller Sarah at har vært krevende til tider:

Spesielt i slutten av sesongen når eksamensperioden nærmet seg har vært ganske stressende. Fordi treninger som oftest er midt på dagen, gjør at det blir stress å få gjort noe før trening, og etterpå er jeg som oftest sliten. Jeg hadde gått glipp av såpass mye under fotballsesongen, slik at det hadde hopet seg opp mye stoff som jeg måtte gjennom før eksamen.

Selv om Sarah er glad for at eksamensperioden sammenfalt med en friperiode fra fotballen, var det mye pensum hun måtte ta igjen som følge av en travel fotballsesong. Hun var på landslagssamling i slutten av november, hvor det ble lite tid til skolearbeid. Hun sier det har vært krevende, men: «Det har gått greit. Vil tro det blir ganske mye vanskeligere i vår, med tanke på at eksamensperioden er under sesongen».

Vårsemesteret har akkurat startet opp igjen og hun frykter det kan bli hektisk. Det blir tre undervisningsdager i uken, som krasjer med fotballtrening dette semesteret. Sarah håper virkelig at forelesningene blir lagt ut i opptak, også dette semesteret. I løpet av overgangen til høyere utdanning har Sarah merket at både fotball og utdanning krever at hun er «fokusert» og «påskrudd». Det er ikke alltid like lett å legge studiene helt vekk når hun er på fotballtrening:

Jeg vil tro at jeg er mer stressa enn vanlig, etter at jeg startet på høyere utdanning. Jeg går mye og tenker på hva jeg burde ha gjort og hva jeg ikke har fått gjort. Det negative vil da være at jeg ikke alltid klarer å kun konsentrere meg om fotball når jeg er på trening, og ikke er 100% fokusert når jeg skal være det.

Sarah har hatt en lang sykdomsperiode og vært skadet, siden sist vi møttes. Sarah forteller at hun måtte stå over de siste seriekampene grunnet RS-virus. Når hun endelig var friskmeldt, hadde hun hatt kraftig hoste over en lang periode. Det viste seg at hun hadde hostet på seg et ribbeinsbrudd. Da hun i romjulen endelig fikk tillatelse til å trene igjen, testet hun positivt for korona. Oppkjøringen har ikke gått som forventet: «Off-season for min del har ikke vært slik jeg ville, og jeg er ikke i den formen jeg burde vært i. Det har vært en stressfaktor for meg». I friperioden fra fotballen, skulle Sarah egentlig ha gjennomført et egentreningsopplegg, for å være i form til oppkjøringen. Det å ikke ha fått trent like godt som resten av laget på grunn av skade og sykdom, har blitt en stressfaktor for Sarah. Det var ikke slik hun ønsket å starte det nye året. Med begrenset spilletid forrige sesong, var Sarah motivert til å ta steg og virkelig markere seg på laget. Treningsplanen er noe justert, men Sarah håper å være tilbake i full trening med klubblaget innen kort tid. Hun sier at det i de neste månedene handler om å komme i god form og bli spilleklar til sesongen. Selv om oppkjøring er travelt, er Sarah veldig glad for å endelig kunne trene.

Etter seks måneder på høyere utdanning, sammenligner Sarah sin erfaring som student med det å være elev på videregående skole. Hun lager fremdeles en detaljert plan for hva hun skal gjøre neste dag, med tidspunkt for trening, skolearbeid og fritid. Selv om planen er god, er det ikke alltid så fristende å gjennomføre den til punkt og prikke: «Det er mye opp til meg selv, som gjør at jeg må være mye mer strukturert. Det har ikke alltid vært like lett å stå opp hver morgen for å rekke gjennom pensum før trening, når jeg egentlig ikke «må». Hun har et mye større ansvar for egen læring: «Det er ingen som følger opp skolearbeidet, eller forteller meg hva jeg skal gjøre». Sarah sier det er hennes ansvar å sette seg inn i faglitteratur, pensum og retningslinjer for eksamen. Sarah sier overgangen til å bo alene, har vært naturlig og grei. Familien har kjøpt en leilighet som hun bor gratis i, noe som gjør at hun slipper å tenke på penger til husleie. Hun forteller at hun var lite hjemme selv om hun bodde med familien, fordi hun var enten på skole eller trening: «Det har egentlig gått ganske fint å bo alene. Jeg merker det mest

når jeg lager middag. Da er det stusselig å spise aleine». Utenom utdanning og fotball, synes Sarah det er viktig å bruke tid med nye og gamle venner.

5.4.3 Sesongstart

På siste intervju nærmer det seg sesongstart i toppserien. Sarah er halvveis i vårsemesterets undervisningsøkter, skadefri og endelig tilbake i full trening. Sarah var tilbake i normal trening med klubblaget, et par uker etter andre intervju. Hun er glad for å være frisk og skadefri, men har likevel tatt lærdom av å være skadet:

Jeg har lært hvor viktig et bra kosthold, søvn og vann er for å komme raskere tilbake fra skade/ sykdom. I tillegg har jeg lært at det er ekstremt mye man kan gjøre selv om man er skadet. Det er viktig å huske på at alt man gjør i skadeperiodene gjør at man kommer forttere tilbake til formen man var i før skaden.

Ved å trene alternativt i skadeperioden, fikk hun dannet seg et greit treningsgrunnlag, selv om hun kom sent i gang med oppkjøringen.

Sarah forteller at den sportslige overgangen til et nytt lag, noen ganger har vært krevende. I tillegg til skade og sykdom har det vært tøff konkurranse om spilletid, både i sesong og oppkjøring. Hun opplever at: «det sportslige nivået i denne klubben var flere steg opp. Jeg gikk fra å trene med kun spillere jeg var bedre enn, til å spille med noen av de beste spillerne i landet». Dette gjør at Sarah må være påskrudd på hver eneste trening og jobbe hardt for å vise seg frem. Treningene var mer intensive enn tidligere, noe som førte til en høyere treningsbelastning. Likevel forteller Sarah at totalbelastningen er lik, fordi hun ikke lenger spiller nitti minutter hver uke slik som før. De to klubbene har omtrent like mange treningsøkter i uken. Når Sarah får spørsmål om hvordan det var å gå fra å være fast i startoppstillingen, til tøff konkurranse i ny klubb svarer hun:

Når jeg byttet klubb var det på tide for min del å ta et nytt steg for å kunne utvikle meg, lære av og trene med bedre spillere hver dag. Samtidig har det vært viktig for utviklingen min å kjenne på konkurranse, at jeg hver uke er nødt til å være fremme i skoene og å være på mitt beste for å prestere.

For å kunne utvikle sine fotballferdigheter, har Sarah valgt konkurranse og et høyere sportslig nivå. Overgangen til ny klubb har ikke bare vært enkelt:

Samtidig har overgangen ikke bare vært positiv. Det å gå fra å være en av de viktigste i en spillergruppe, til lite spilletid har jeg kjent på selvtilliten. Det har vært vanskelig å ha et objektivt syn på meg selv etter trening, fordi jeg klarer ikke helt å forstå at jeg ikke kan være like god på trening nå, som jeg var i forrige klubb.

I tøffe perioder har familien vært viktige støttespillere. Faren har vært Sarahs trener siden hun var seks år gammel. Han har selv spilt fotball og forstår hva hun gjennomgår: «Han er ekstremt interessert i fotballen min og er der alltid om det er noe jeg lurer på eller trenger å få en utblåsning om». Sarah trekker også frem lillesøstrene som viktig for hennes utvikling. Når hun var skadet i juleferien, fikk hun likevel trent sammen med faren og lillesøstrene: «Det har gjort det mye kjekkere å komme seg gjennom egentrening, fordi jeg ikke var alene».

I perioder der Sarah har vært skadet, syk eller ikke fått de resultatene hun ønsker på fotballbanen, har det vært godt å kunne fokusere på noe annet. Hun har valgt en dobbel karriere for å ikke bli for oppslukt i det hun kaller «fotballboblen». Hun sier:

Jeg tar en utdanning fordi jeg ikke klarer å kun fokusere på fotball 24/7. Det er lettere å koble av og jeg klarer å få tankene mine over på noe annet. I tillegg klarer jeg å skru om hjernen, slik at hvis jeg ikke har hatt en bra trening eller kamp, skal jeg vertfall jobbe godt med skolen slik at jeg presterer der.

Sarah er fornøyd med egne faglige prestasjoner så langt. Hun er glad for at hun valgte å trappe ned studiebelastningen til 60%. Flere av spillerne på Sarahs lag er fulltidsprofesjonelle fotballspillere. Klubben stiller like krav for treningsoppmøte til alle spillerne og forventer at Sarah er til stede på samtlige treninger, selv om hun også er student. De har proffdager to ganger i uken. På grunn av fleksibiliteten som kjennetegner høyere utdanning, har hun hatt anledning til å delta på disse. Det krever bare mer innsats på skolearbeid i ettertid. Hun har enda ikke fått svar på søknaden om toppidrettsstatus fra Olympiatoppen, men er fornøyd med at høgskolen var behjelpelig

med å tilpasse studiebelastningen. Sarah påpeker nok en gang at det hadde vært nyttig med litt tettere faglig oppfølging, fordi hun er mye borte på grunn av fotball: «Hvis det for eksempel hadde vært en person som hadde hatt litt ansvar for dem som drev med toppidrett og studier. Som kunne ha hjulpet meg med å planlegge og svare på oppgaver jeg synes er vanskelig». Dette er konkrete tilrettelegginger Sarah ønsker seg fra høgskolen.

Sarah synes overgangen til høyere utdanning har vært vellykket: «Jeg vil si det har vært en veldig vellykket overgang. Jeg liker utfordringen og liker fagene jeg har valgt meg». Hun trekker frem at det å ta en utdanning ved siden av fotballen gir henne en god struktur på livet. Hun har alltid mye å gjøre, som gjør at hun ikke kjeder seg. Rutiner har vært viktig for å få hverdagen til og gå opp. Sarah mener det har vært viktig å velge en utdanning hun interesserer seg for.

6. Diskusjon

I dette kapittelet skal jeg diskutere oppgavens problemstilling: «Hvordan erfarer tre fotballspillere en dobbel karriere i overgangen til sitt nye utdanningstrinn?». For å gjøre det, skal jeg se problemstillingen i lys av Kajas overgang til ungdomsskole, Idas overgang til videregående skole og Sarahs overgang til høyere utdanning. Resultatene diskuteres opp mot oppgavens teoretiske rammeverk og tidligere forskning. Hovedtemaer i denne oppgaven har vært dobbel karriere og overgang.

Diskusjonen deles inn i to deler. Først undersøker jeg deltakernes erfaringer som enkeltsaker. Med en holistisk tilnærming til tematikken, er jeg interessert i hvordan den akademiske overgangen sammenfaller med normative og ikke-normative overganger i andre livsdomener. Videre skal jeg se nærmere på deltakernes erfaring med tre krav eller utfordringer, som har oppstått etter hvert som overgangsprosessen har utviklet seg. I tillegg til å være opptatt av deltakernes subjektive erfaring, vil jeg som en fenomenologisk orientert forsker være ute etter å utvikle en generell forståelse av fenomenet som studeres (Thagaard, 2018, s. 36). Det har vært viktig å forstå hvordan en dobbel karriere erfares i overgangen til et nytt utdanningstrinn. Andre del av diskusjonen tar dermed sikte på å beskrive trekk ved de erfaringene deltakerne i prosjektet gir uttrykk for. Det gjøres med å studeres fotballspillernes erfaringer under ett, med en komparativ tilnærming. Her blir det lagt vekt på likheter og forskjeller i deltakernes erfaringer.

6.1 *Krav, tilpasninger og overgangens utfall*

I denne delen skal jeg plassere deltakerne i de fire domene, med utgangspunkt i Wylleman og Lavalles (2004) modell. For å forstå hvordan overgangen til et nytt utdanningstrinn har utviklet seg over tid, har det vært viktig å betrakte overgangen som en prosess (Schlossberg, 1981; Stambulova & Wylleman, 2014). Etter analyse av datamaterialet, kommer verdien av tre intervjutidspunkt tydelig frem. Selv om konteksten og intervju spørsmålene for de ulike intervjuene har vært nokså lik, tilegner deltakerne seg nye erfaringer etter hvert som skoleåret går. I resultatene kommer det frem at deltakeren bevist eller ubevist, har måtte tilpasse seg ulike krav og utfordringer i

overgangen til et nytt utdanningstrinn. I likhet med resultater fra Stambulova et al., (2015, s. 8) erfarte deltakerne moderate krav i oppstarten av skoleåret. Utover intervjuprosessen kommer det til nye krav og utfordringer. Jeg skal se nærmere på hvilke krav og utfordringer som kjennetegner deltakernes subjektive erfaring i overgangen til sitt nye utdanningstrinn. Og hvordan de har tilpasset seg kravene, ved bruk av interne og eksterne ressurser.

6.1.1 Idrettsungdomsskole

Kajas overgang til idrettsungdomsskole, foregår samtidig som hun står i spenningsfeltet mellom innførings- og utviklingsfasen i det sportslige domenet. I det psykologiske og psykososiale domenet plasseres hun i ungdomsårene, der far trekkes frem som en viktig støttespiller sammen med resten av familien. Resultatene viser dermed at Kajas nåværende situasjon er kompatibel med det utviklingsmodellen predikerer for en trettenåring som kombinerer idrett med utdanning (Wylleman & Lavallee, 2004).

Resultatene tyder på at overgangen til idrettsungdomsskole medfører ulike krav og utfordringer som Kaja er nødt til å tilpasse seg. Under første intervju er Kaja fornøyd med sin nye treningshverdag, selv om hun er litt sliten i kroppen. I løpet av intervjuprosessen dukker det likevel opp noen krav og utfordringer, som påvirker kombinasjonen fotball og skolegang. Økt treningsmengde er det første kravet som blir synlig. Over sommeren blir Kaja introdusert for doble økter nesten hver dag. Dette bekrefter tidligere funn, som tyder på at idrettsungdomsskole gir en økt treningsmengde (Kristiansen & Stensrud, 2016, s. 3). I løpet av intervjuperioden er hun ikke lenger like sliten og har mer energi enn ved oppstart. Dette kan enten skyldes en tilvenning eller at hun ikke lenger driver med to idretter. Andre krav som oppstår er spesialisering, lengre skoledager, høyere faglig nivå og karakterer. Utfordringer som oppstår i løpet av perioden er en travel hverdag, usikkerhet rundt egne ferdigheter og skader.

For å tilpasse seg de ulike kravene som stilles i overgangen til idrettsungdomsskole, benytter Kaja seg av interne og eksterne ressurser (Stambulova & Samuel, 2019, s. 121). For å tilpasse seg en travel hverdag, er hun mer strukturert enn tidligere. Hun har en positiv innstilling og trives godt på skolen. Istedenfor å bli umotivert av lange skoledager, ser hun på det som en mulighet til å gjøre seg ferdig med hjemmelekser på skolen. Hun gir ikke opp eller blir lei seg når det oppstår hindringer, men forsøker å

gjøre det beste ut av situasjonen. Hennes foreldre og klubbtrener fremstår som viktige eksterne ressurser for Kaja. For å håndtere skadeproblematikken, gikk foreldrene til innkjøp av nye sko. De er også behjelpelige med transport, økonomisk og psykososal støtte. Fotballtreneren nedjusterte treningsbelastningen i slitsomme perioder. Kaja vurderer utfallet av overgangen til idrettsungdomsskole som vellykket. Hun trives godt med sin nye skole- og treningshverdag, selv om det noen ganger kan være travel. Til tross for at innføring av karakterer har vært litt stressende, betrakter hun det som en mulighet til å få konkrete tilbakemeldinger på sitt skolearbeid.

6.1.2 Videregående skole

Ida er på et sted i livet, som har fått mye oppmerksomhet i tidligere forskning (Stambulova & Wylleman, 2014, s. 611). Interessen rundt denne fasen, henger sammen med normative overganger som ofte sammenfaller. I tillegg til å starte på videregående skole med toppidrett, har Ida flyttet hjemmefra og startet på et seniorlag. Ifølge utviklingsmodellen vil Ida på 16 år, enda være i utviklingsfasen i det sportslige domenet. Resultatene viser midlertid at Ida har som mål å spille fast på Toppserielaget. Ønsket om å etablere seg på et seniorlag, indikerer at hun har tatt steget inn i mestringsfasen av det sportslige domenet (Wylleman & Lavalley, 2004, s. 520). Ida anses som ungdom i det psykologiske domenet. Hun navngir samboeren og familie som viktige støttespillere i det psykososiale domenet.

Etter overgangen til videregående skole, erfarer Ida ulike krav og utfordringer utover overgangsprosessen. Økt treningsintensitet, et høyere faglig nivå, konkurranse om spilletid og økt totalbelastning er krav som oppstår i perioden. Hun erfarer utfordringer som å ikke lenger være den beste på laget, mindre spilletid, skade, flytte hjemmefra og manglende vurderingssituasjoner. Ida føler seg mislykket når hun ikke håndterer kombinasjonen, på lik linje med de andre i klassen. Fravær som følge av fotballtrening, landslagssamling og skade har ført til at vurderingssituasjoner hopper seg opp på slutten av semesteret. I likhet med tidligere forskning, beskriver Ida belastningen fra skolearbeid, undervisning og vurderinger som høy (Nikander et al., 2020, s. 9). Ida er tydelig på at hun prioriterer fotball fremfor skolearbeid, dersom det er nødvendig. Denne holdningen bekrefter funn som tyder på at idrettsutøvere nedprioriterer egen utdanning til fordel for idrett (Debois et al., 2015, s. 21). Siden det er nødvendig med karakterer i alle fag for å komme inn på skolen til høsten, skaper dette stress for Ida.

Resultatene viser tydelig at hun blir styrt av sine prestasjoner på fotballbanen. Under siste intervju forteller Ida at hun var langt ned å veldig lei seg, da hun ble alvorlig skadet. Skaden snudde på mange måter opp ned på alt og gjorde at Ida måtte lage en ny plan for månedene fremover.

For å tilpasse seg kravene og utfordringene som oppstår i løpet av prosessen, har Ida benyttet seg av interne og eksterne ressurser (Stambulova, 2016b, s. 257). Familie, venner, trenerer og lærere på skolen fremstår som eksterne ressurser for Ida. Hun er veldig takknemlig for at skolen strekker seg langt for å hjelpe henne med faglige utfordringer. Hun ble ikke bedt om å trappe ned fotballsatsningen, slik funn fra tidligere forskning indikerer (Gledhill & Harwood, 2015, s. 74). Når skaden inntraff, var det viktig å kunne snakke med familie og venner. Ida mener hun aldri hadde håndtert overgangen på samme måte, hvis hun hadde flyttet alene på hybel. Resultatene viser også at Ida har interne ressurser. Hun har satt seg klare og tydelige mål for hva hun ønsker å oppnå med sin fotballkarriere. Istedenfor å gi opp når hun møter motgang, enten på skolen eller på fotballbanen, blir hun motivert til å jobbe enda hardere. Ida vurderer utfallet av den akademiske overgangen som vellykket. Hun begrunner det med sportslig utvikling etter overgang til toppidrettslinje. I tillegg trives hun godt i ny klasse og på nytt lag. Selv om kombinasjonen noen ganger gjør at skolearbeid nedprioriteres, er hun klar for å gjøre den jobben som kreves for å få det til.

6.1.3 Høyere utdanning

I overgangen til høyere utdanning har Sarah skiftet klubb, men befinner seg likevel i mestringsfasen av det sportslige domenet (Stambulova & Samuel, 2019, s. 120). I det psykologiske domenet tilsier alder og livssituasjon at Sarah er i starten av voksenlivet. I det psykososiale domenet trekkes familie frem som viktige støttespillere, i tillegg til lagvenninner. Resultatene viser at Sarah har måtte tilpasse seg krav som økt treningsintensitet, konkurranse, et høyt faglig nivå, flytte hjemmefra og større ansvar for egen læring. Utfordringer som har oppstått i overgangen til høyere utdanning har vært en stor faglig belastning, mindre spilletid, skade, sykdom og mye tid til planlegging.

Sarahs erfaring med økt frihet og ansvar er i tråd med funn fra Aquilina (2013, s. 383), som peker på krav til personlig engasjement hos studenter med en dobbel karriere. Det positive med frihet og mindre oppmøte, er at store deler av studiedagen er beregnet til

selvstudier. Det gir mer fleksibilitet og frihet til fotball og trening. På den andre siden, kan det være vanskelig å få oversikt over alt fagstoff og pensum som er anbefalt (Linnér et al., 2021, s. 7). Det er et kjent fenomen at totalbelastningen kan kjennes overveldende når toppidrett kombineres med høyere utdanning (Debois et al., 2015, s. 16). For å tilpasse seg kravene som stilles på og utenfor treningsfeltet, har Sarah tatt i bruk interne og eksterne ressurser. Hun er opptatt av å opprettholde god rutine og struktur på hverdagen. I tillegg har hun nedjustert studiebelastningen, for å kunne innfri de akademiske kravene. Det er viktig for henne å få gode karakterer på den utdanningen hun har valgt. Stambulova (2016b, s. 256) trekker frem at en ikke-normativ overgang, som mindre spilletid, kan føre til frafall fra idretten. Sarah lar seg ikke skremme av å bli satt ut av laget, men tar det som en utfordring og mulighet til å bli bedre. Alle disse tilpasningene tyder på at Sarah har gode interne ressurser til å håndtere kravene som ble stilt i overgangen (Stambulova & Samuel, 2019, s. 121). For å mestre motgang i utfordrende perioder er det godt å kunne snakke med familien hjemme, som hun kan dele både oppturer og nedturer med. Familie og venner fremstår som eksterne ressurser. Sarah vurderer utfallet av overgangen til høyere utdanning som vellykket. Hun mener en utdanning ved siden av fotballen gir henne en god struktur på livet og mulighet for utvikling flere steder.

6.2 Likheter i overgangen til et nytt utdanningstrinn

I tillegg til å beskrive de forskjellige erfaringene deltakerne i et prosjekt har, vil jeg som fenomenologisk orientert forsker være opptatt av trekk som er felles mellom disse (Thagaard, 2018, s. 36). Med bakgrunn i resultat etter tematisk analyse, skal jeg i følgende avsnitt diskutere likheter og ulikheter mellom deltakernes erfaringer. Disse tar utgangspunkt i temaer som er indentifisert gjennom tematisk analyse. Datamaterialet vil bli sett i lys av teoretisk rammeverk og tidligere forskning.

6.2.1 Utviklingsmulighet og ambisjoner som drivkraft for dobbel karriere

Deltakernes drivkraft for en dobbel karriere er i hovedsak forbundet med gode utviklingsmuligheter i fotball og utdanning. Ida valgte en videregående skole som har et godt rykte på seg, for å utvikle idrettsutøvere parallelt med en videregående opplæring. Hun mener i likhet med funn fra Christensen og Sørensen (2009, s. 128) at det er viktig å få et vitnemål. En dobbel karriere gir elev-utøveren et lite avbrekk og muligheten til å tenke på noe annet, i perioder hvor idretten krever mye (Aquilina, 2013, s. 388). I Idas

tilfelle, blir ikke skolen et pusterom. Det utgjør heller en ekstra belastning og stressfaktor, når hun mangler vurderingsgrunnlag i flere fag. For Sarah derimot, blir skolearbeid et fristed hun kan fordype seg i når hun trenger noe annet å tenke på enn fotball. Fordi det hun kaller «fotballboblen» i perioder kan bli altoppslukende, synes hun det er fint å ha noe annet å koble av med.

Sarahs drivkraft for en dobbel karriere er gode framtidsutsikter, sikkerhet ved skader, nye mennesker og noe annet å tenke på i tillegg til fotball. Sarah synes utdanning er viktig for å kunne jobbe med det hun vil i fremtiden. Med forskning som viser at kvinnelige fotballspillere i liten grad får overført sine ferdigheter til arbeidslivet, blir utdanning en fremtidig sikkerhet for Sarah (Harrison et al., 2022, s. 134). Selv om toppidrett og utdanning kombineres, er hun tydelig på at fotball prioriteres fremfor alt. Likevel er Sarah opptatt av gode resultater på studiene og setter høye krav til seg selv, for å kvalifisere til en mastergradsutdanning. I motsetning til funn fra Debios et al., (2015, s. 24) har Sarah valgt utdanning basert på interesser og ikke ut fra hva som lar seg kombinere med fotball.

Den yngste deltakeren Kaja, har i motsetning til Ida og Sarah ikke noen konkrete svar på hvorfor utdanning er viktig. Det kan ha sammenheng med hennes unge alder og at skole fremdeles er obligatorisk. Hun startet på idrettsungdomsskole for å få mer trening. Selv om valget i hovedsak ikke blir begrunnet med skolens faglige tilbud, ser hun verdien av å få tid til lekser i skoletiden. Alle deltakerne har ambisjoner om å bli best mulig i fotball. På første intervju er Kaja tilbakeholden når det gjelder sine ambisjoner som fotballspiller. Utover intervjuprosessen konstaterer hun likevel at hun har hatt delmål om å komme på kretslag, samt drømmer om Barcelona og landslagsspill i fremtiden. Hennes ambisjonsnivå endrer seg i løpet av våren. Resultatene fra intervjuprosessen, viser at de tre elev-utøverne har et overordnet mål om å spille fotball i utlandet.

Deltakerne sier eksplisitt at de vil bli profesjonelle fotballspillere og kunne leve av fotballen. Ida sier «jeg vil spille for Manchester City». Selv om det er satt av store millionbeløp til sportslig nivåheving i toppserien, nevner samtlige deltakere i denne studien utlandet som det optimale målet (TFK, 2019). Det kan tyde på at de kvinnelige fotballspillerne i denne studien, ubevisst assosierer fulltidsprofesjonelle

kvinnefotballspillere med utenlandske klubber. Vi skal ikke mer enn førti år tilbake i tid, for at det var oppsiktsvekkende å se kvinner spille fotball (NFF, 1983). Selv om Norges Fotballforbund er det største forbundet for kvinner, kan det virke som om dette ikke er nok for deltakerne i studien. De drømmer om å spille i Women's Super League i England og Primera División i Spania. Det er de ikke alene om. Over halvparten av spillerne på det norske A-landslagslaget, holder til i utlandet. Det har gitt dem en god økonomisk sikkerhet, mesterskapsspill og store trofeer. Toppfotball Kvinner, arbeider kontinuerlig med å profesjonalisere toppserien. Likevel er det svært få kvinner som tjener gode penger på å spille fotball i Norge (Magnussen, 2019). Når deltakerne sier de vil kunne «leve» av fotballen, tyder det på at den økonomiske rammen er et viktig vilkår for å oppfylle fotballdrømmen. I den engelske toppdivisjonen, er det for eksempel et påbud om at alle spillerne skal ha fotball som hovedbeskjeftigelse (Harrison et al., 2022, s. 134). Den norske toppserien, virker ikke å kunne tilby en god nok økonomisk ramme for de unge og fremadstormende spillerne.

6.2.2 En rekke sammenfallende overganger

Normative overganger

Utviklingsmodellen (2004) brukes for å illustrere hvordan normative overganger i elev-utøvernes karriereutvikling sammenfaller. De akademiske overgangene som er undersøkt i denne oppgaven, foregår parallelt med normative overganger i andre livsdomener. Utover intervjuprosessen blir det tydelig at deltakerne erfarer nye krav, som følge av en overgang i det sportslige domenet. I starten oppleves kravene som stilles moderate. Etter hvert som skoleåret og fotballsesongen går, blir kravene til tider utfordrende. Dette stemmer overens med funn fra Stambulova et al., (2015, s. 8), som viser at kravene som stilles i en overgang, kan føles mer omfattende over tid. Økt treningsmengde, konkurranse på trening, fokus på prestasjon og høy intensitet er noen av kravene som stilles i det sportslige domenet (Stambulova & Wylleman, 2014, s. 607).

For å tilpasse seg kravene som stilles til ferdigheter og prestasjon i utviklingsfasen, har Kaja og hennes foreldre et møte med fotballklubben. Et ulikt ambisjonsnivå hos spillerne på laget, gjør at Kaja vil finne det riktige miljøet for sin utvikling (Kristiansen & Berntsen, 2021, s. 105). Dette er en interessekonflikt som er karakteristisk for

utviklingsfasen og en misnøye som utvikler seg i løpet av intervjuprosessen. Det kommer ikke frem i resultatene hvorvidt skolen har påvirket ønsket om en «bedre» treningsarena. Møtet gir resultater og Kaja får spille fast med årgangen som er eldre. Hun setter seg mål for hva hun vil oppnå med idretten, noe som er viktig i denne delen av utviklingen (Stambulova & Wylleman, 2014, s. 607). Den andre deltakeren Ida er bare 16 år, men tar steget inn i mestringsfasen av sin utvikling. For å klare overgangen til mestringsfasen, må utøveren jobbe hardt (Kristiansen & Berntsen, 2021, s. 114). Ida legger ned den jobben som kreves og merker stadig progresjon i egen utvikling. I løpet av intervjuprosessen, blir hun en god kandidat til å starte toppseriekamper. Fotballen blir en livsstil, noe som gir negative konsekvenser for Idas skolearbeid. I likhet med funn fra tidligere forskning, velger Ida å nedprioritere egen utdanning til fordel for idrettsprestasjoner, fordi det ikke er tid til begge deler (Debois et al., 2015, s. 21). Når det gjelder Sarah, befinner hun seg i mestringsfasen av det sportslige domenet, men har likevel gjennomgått en overgang her. Fra å starte alle kamper på sitt forrige lag, opplever hun nå stor konkurranse om spilletiden. I tråd med Stambulova og Samuel (2019, s. 120) kan vi definere det å bli satt ut av laget som en ikke-normativ overgang. Det kan i verstefall føre til frafall i idretten. Sarah tilpasser seg denne utfordringen ved å være påskrudd og fokusert på hver trening, samt sette seg fremtidige mål om spilletid.

Sarah gjennomgår også en overgang i det psykologiske domenet, når hun går fra å være ungdom til og anses som voksen. Hun flytter hjemmefra som gjør at hun må bli mer selvstendig (Linnér et al., 2021, s. 2). Sarah er svært bevisst på at en «god» utdanning kan sikre henne økonomisk i fremtiden. Det kan tyde på hun tar personlig ansvar for eget liv, noe som assosieres med det å være myndig. Selv om hun noen ganger savner samvær med familien, trives hun godt i nytt hjem. Sarahs gode tilpasning til å bo alene, kan henge sammen med hennes biologiske alder og modenhet. Kristiansen og Berntsen (2021) peker på studiestøtte fra lånekassen som et attraktivt tilskudd for utøvere som vil satse på en dobbel karriere. Sarah er ikke opptatt av de økonomiske godene ved å studere, hun ser det heller som en mulighet til å sikre seg en god fremtid og noe annet å tenke på. Selv om Ida i lys av utviklingsmodellen til Wylleman & Lavalée (2004) defineres som ungdom, medfører det å flytte hjemmefra at hun må bli mer ansvarlig. Hun har mange av de samme forpliktelsene som en voksen. Matlaging, husvask og handling er noen av de tingene hun nå må stå for selv. Likevel er hun fremdeles avhengig av sine foresatte, som stiller opp på kort varsel.

Ikke-normativ overgang

Alle deltakerne har i løpet av perioden erfart en eller flere ikke-normative overganger. Sarah og Ida har gått fra å være viktige spillere på sine forrige lag, til å bli utelatt fra startoppstillingen (Stambulova & Samuel, 2019, s. 120). På første intervju var ingen av deltakerne skadet. Dette endret seg drastisk i løpet av intervjuprosessen. På andre intervju viser resultatene at både Kaja og Ida har slitt med skader. Kaja strever med beinhinnebetennelse og en akutt skade i låret. LaPrade (2016, s. 2) hevder belastningsskader er en direkte konsekvens av tidlig spesialisering og økt treningsmengde. Kajas erfaring fra oppstarten på idrettsungdomsskole, viser at hun har hatt en markant økning i treningsbelastning på kort tid. Hvorvidt Kajas beinhinnebetennelsen skyldes overgangen til idrettsungdomsskole eller ikke, blir bare spekulasjoner. Kaja har en stor treningsiver, som sannsynligvis ville bidratt til økt treningsmengde uavhengig av ungdomsskolen. Enten gjennom egentrening eller ved å spille for flere lag. Legger man det til grunn, kan det muligens være en fordel at treningen skjer under kontrollerte former, som en idrettsungdomsskole kan tilby (Kristiansen & Berntsen, 2021, s. 105). Selv om det skal være et tilbud for elever som vil optimalisere sin treningshverdag, er det ikke tatt hensyn til Kajas skade. Kaja sier at hun har gitt beskjed, men ikke levert legeerklæring på skaden. Om denne manglende tilpasningen skyldes at Kaja ikke har sagt tydelig ifra eller ikke, kommer ikke frem i resultatene.

Sarah har slitt med både sykdom og skade etter overgangen til ny klubb og høyere utdanning. Med en positiv holdning, mener Sarah at hun har lært mye om seg selv og fått mer tid til skolearbeid i skadeperioden. Det å kunne ha noe annet å fokusere på når idrettskarrieren ikke går som forventet, viser seg i likhet med tidligere forskning, å være verdifullt for Sarah (Aquilina, 2013, s. 388). Sarah synes selvsagt det er kjedelig å være skadet, men bruker tiden på å fokusere på det faglige aspektet av sin doble karriere. Resultatene tyder på det å ha en dobbel karriere, gjør at hun evner å sette skaden i perspektiv (Aquilina, 2013, s. 386). Hun graver seg ikke ned, men anser det som en mulighet til å gjøre en ekstra innsats med studiene.

På siste intervju har Ida pådratt seg en korsbåndsskade. Det gjør at valget om å flytte hjemmefra for å starte på videregående skole, føles meningsløst. Hensikten med å flytte var å kunne kombinere fotball med utdanning, ikke bare gå på skole. Overgangen til

videregående skole er assosiert med en markant økning i treningsmengde. Videre trekker tidligere forskning frem at kombinasjonen med en økt mengde skolearbeid og trening, kan føre til at elev-utøverne blir underrestituert og skadet (Ekengren et al., 2018, s. 170). Hvorvidt Idas skade er relatert til treningsmengde eller kombinasjonen med skole og fotball, skal jeg ikke gå nærmere inn på i denne oppgaven. Det er likevel verdt å merke seg at resultatene viser at Ida hadde erfaring med doble økter, før hun startet på videregående skole. Ved å være i en profesjonalisert toppserieklubb, har Ida fått rask tilgang på helsehjelp. Når Ida setter skaden i perspektiv, er hun glad for at korsbåndskaden kom i akkurat denne klubben, hvis det uansett skulle hendt.

6.2.3 Et sportslig rollebytte

Alle deltakerne erfarer et rollebytte i løpet av intervjuprosessen. Ida går fra å være den beste jentespilleren på laget, til å trene med flere jevngamle talenter i sin nye klubb. Sarah gikk fra å starte alle kamper, til marginal spilletid i sin nye klubb. For Kaja er det en ny opplevelse å trene med jevngamle og dyktige elever på idrettsungdomsskolen. Det gjør at Kaja sammenligner seg med de andre og mener hun ikke er like dyktig. Denne implisitte konkurransen om å være best, er en stressfaktor som er identifisert i tidligere forskning (Kristiansen & Stensrud, 2016, s. 1).

Det å plutselig bli sett på som et talent blant mange andre talenter, er en utfordring som ofte blir synlig i overgangen til senioridrett (Wylleman et al., 2013, s. 168). Resultatene viser at Ida erfarer et rollebytte, men betrakter det som en konkurranse, heller enn en utfordring. Hun sier at konkurransen gjør at hun blir ekstra påskrudd og må være «fremme i skoene» på hver trening. Selv om Sarah har etablert seg i mestringsfasen av det sportslige domenet, gjør det å bli plassert på benken, noe med henne. Med bakgrunn Schlossbergs (1981) definisjon av overganger, gjennomgår Sarah en overgang når de forventningene hun hadde til seg selv, ikke innfris. Hun går fra å være blant de beste på laget, til og bli en moderat spiller. Dette rollebyttet har vært tøft for Sarah. I starten av intervjuprosessen var hun med godt mot. Hun anser valget om å bytte klubb, som riktig for hennes utvikling. Etter hvert som tiden går og spilletiden uteblir, viser resultatene en endring i denne holdningen. Det å ikke være en like viktig spiller som tidligere, går utover Sarahs selvtillit. I motsetning til Ida, kommer det ikke frem i resultatene hvorvidt Sarah hadde en forventningsavklarende samtale med klubben før signering. For Ida var samtalen i forkant av klubbskiftet, svært viktig. Hun ble innstilt på hvilke

forventninger klubben hadde til henne og at hun ble betraktet som en utviklingsspiller. Samtalen Ida hadde med klubben kan ha hatt forebyggende effekt på usikkerhet og psykologisk stress, som ofte assosieres med overgangen til senioridrett (Stambulova & Wylleman, 2014, s. 612). Selv om Ida noen ganger har vært skuffet for å ikke bli tatt med i kamptroppen, sier hun det har det gått fint.

6.2.4 Perioden etter den akademiske overgangen har vært tøff for psyken

På første intervju uttrykker deltakerne trivsel med sin nye hverdag, det blir ikke nevnt noe om psykiske utfordringer. Resultater fra andre og tredje intervju, belyser likevel at den akademiske overgangen og sammenfallende overganger ikke bare har vært enkel. Selv om de trives med å kombinere toppidrett med utdanning, har alle deltakerne gjennomgått perioder som har vært tøffe for deres psykiske helse. For Sarah har det å bli satt ut av laget, gitt negative utslag for selvtilliten. Hun sier det er vanskelig å forstå at hun ikke kan være like god på trening, som hun var tidligere. Resultatene tilsier at Sarah noen ganger overser sin biologiske alder. Gjennomsnittsalderen i toppserien er 23 år (NFF, 2021). Selv om Sarah er fire år yngre enn gjennomsnittsalderen, opplever hun likevel en skuffelse når hun ikke får spilletid. Denne overgangen fra å være viktig til å bli mindre viktig, tyder på en konflikt mellom hva Sarah ønsker å være og den hun en gang var (Wylleman et al., 2013, s. 160). Forventninger styres ikke av statistikker eller prediksjoner for hennes biologiske alder, men baserer seg på tidligere erfaringer. Fordi Sarah allerede har fått god erfaring med toppseriespill i sin tidligere klubb, hadde hun forventninger om at det også skulle være slik i ny klubb. Sarah evner likevel å sette rollebytte i perspektiv. Hun anser klubbyttet som en mulighet for en god treningshverdag med gode utviklingsmuligheter, sammen med ett av landets beste Toppserielag.

I likhet med Sarah, har det også for Kaja vært krevende å møte andre personer som er dyktige i sin idrett. Selv om de ikke konkurrerer om spilletid, erfarer hun en uvant konkurransekultur. Tidligere forskning trekker frem at økt trening og tidlig spesialisering, korrelerer med sårbarhet for psykologisk stress (LaPrade et al., 2016, s. 2). Kaja er i en fase av sin sportslige utvikling, der lek byttes ut med alvor. Når en skade blir utslagsgivende for å nå sitt delmål om kretslag, blir Kaja tydelig skuffet. På siste intervju deler Kaja egne erfaringer om sin psykiske helse. Det å gå på en idrettsungdomsskole sammen med andre dyktige elever, har noen ganger fått Kaja til å

tvile på egne idrettsferdigheter. Hun sier at overgangen har vært litt tøff psykisk og at hun «noen ganger var litt nede i en mental dal». Det Kaja beskriver samsvarer med funn i tidligere forskning, som hevder psykisk stress kan oppstå som følge tidlig spesialisering og økt fokus på prestasjon (Jayanthi et al., 2012; Kristiansen & Stensrud, 2016; LaPrade et al., 2016). Kaja erfarer at idretten gradvis blir mer seriøs. Hun sammenligner seg selv med de andre og opplever resten av klassen er bedre enn henne.

Sportslige prestasjoner og ferdigheter utgjør i likhet med andre idrettsutøvere, en stor del av Sarahs, Idas og Kajas identitet (Kristiansen & Berntsen, 2021; Linnér et al., 2021). Når de høye forventningene deltakerne har til seg selv om å være best ikke innfrir, går det utover selvtilliten. For Kaja har det vært viktig å anerkjenne at alle utvikler seg i ulikt tempo og er flinke på forskjellige ting. Denne tankegangen har ført til at hun kom seg opp av den «mentale dalen» hun var nede i. Tøff konkurranse er assosiert med mestringsfasen Sarah befinner seg i (Stambulova & Samuel, 2019, s. 124). Sarah har ikke fått den sportslige starten på sin nye klubbkarriere som hun ønsket, men er motivert for å ta opp kampen om spilletid i oppkjøringen. Istedenfor å gi opp, blir hun trigget til å trene hardere for å nå sine mål.

Resultatene tyder på at negative tanker, blir forsterket i perioder hvor deltakerne er skadet. Den svekkede mestringsstroen deltakerne beskriver, har vist seg å korrelere med idrettsskader (Stambulova & Wylleman, 2019, s. 84). Det blir særlig tydelig i resultatene fra intervju med Ida, der en korsbåndsskade snur opp ned på alt. I starten av oppkjøringen var hun inne i en flytperiode. Hun fikk starte kamper og følte seg som en viktig spiller på laget. Korsbåndskaden førte til at Ida fikk seg en psykisk knekk. Den ikke-normative overgangen gjorde at hun mentalt gikk i kjelleren. I likhet med Kaja og Sarah, er fotball en stor del av Idas identitet. I resultatene kommer det frem at Idas humør i stor grad blir påvirket av hennes prestasjoner på fotballbanen. Ida må finne ut hvem hun er, utenfor fotballbanen. Når Ida sier alt føles meningsløst når hun ikke lenger kan spille fotball, kan det tyde på en identitetskrise (Linnér et al., 2021, s. 2). Hun vet ikke lenger hva hun skal gjøre, er veldig lei seg og har det psykisk tøft i perioden etter skaden. Disse utfordringene utgjør psykologiske krav, som Ida må tilpasse seg (Stambulova & Samuel, 2019, s. 124).

For å håndtere perioder som har vært preget av psykologisk stress og negative tanker, har alle deltakerne søkt støtte hos sine nærmeste. Foreldre, familie og venner trekkes frem som viktige støttespillere i tunge perioder. Resultatene viser at det psykososiale nettverket rundt elev-utøveren, utgjør en viktig ekstern ressurs for å komme seg gjennom psykiske utfordringer. Enten det er svekket mestringstro eller en svekket selvtillit, har det vært viktig for deltakerne å kunne snakke med sine nærmeste. Alle deltakerne tilpasser seg de psykologiske kravene som stilles i overgangen på en god måte, ved hjelp av sine nærmeste.

6.3 Forskjeller i elev-utøvernes erfaringer

Det er ikke bare likhetstrekk elev-utøvernes erfaring med overgangen til nytt utdanningsnivå som blir synlig i gjennomgang av resultatene. Det finnes også forskjeller mellom deltakernes subjektive erfaringer. Med ulik alder og erfaring med toppidrett, er dette naturlig.

6.3.1 Den faglige progresjonen håndteres ulikt

Alle deltakerne konstaterer at det faglige nivået hevet seg, etter overgangen til et nytt utdanningstrinn. Opplæringen i grunnskole- og videregående utdanning bygger på læreplaner, med en gradvis faglig progresjon. Høyere utdanning, som omfatter høyskoler og universiteter, er det høyeste utdanningsnivået i Norge (Thune et al., 2019). Den faglige progresjonen deltakerne erfarer, er dermed forventet. For å håndtere et økt faglig nivå, viser resultatene at deltakerne forsøker å jobbe strukturert med pensum, følge opp innleveringer og forberede seg til viktige vurderingssituasjoner. Sarah fikk seg et «faglig sjokk» etter overgangen til høyere utdanning. Studenttilværelsen krevde mye mer egeninnsats enn hun hadde forventet. Det samsvarer med Harrison et al., (2022, s. 150), som skriver at kombinasjonen toppidrett og utdanning kan bli mer utfordrende, etter hvert som det akademiske nivået øker. For å tilpasse seg de faglige kravene som stilles etter overgangen til høyere utdanning, velger Sarah å nedjustere studiebelastningen. Selv om det fremdeles kan være utfordrende å prioritere skolearbeid, er kombinasjonen mer overkommelig for Sarah. Hun er fornøyd med resultater fra eksamen. Etter hvert som skoleåret utvikler seg, viser resultatene at Sarah og den yngste deltakeren Kaja, tilpasser seg det faglige nivået. Ifølge Kaja, har treningsøktene på skolen hatt positiv effekt på skolearbeidet. En større mengde skolearbeid kan oppleves som en stressfaktor for elever på idrettsungdomsskoler

(Kristiansen & Stensrud, 2016, s. 3-4). Dette virker ikke å gjelde Kaja, som mestrer det faglige nivået godt etter første semester. Hun synes den største forskjellen fra barneskolen er karakterer og innleveringer. Selv om innføring av karakterer har vært stressende i perioder, betrakter hun det som en mulighet til å få konkrete tilbakemeldinger på sitt skolearbeid.

Etter overgangen til videregående skole, opplever Ida utfordringer med det faglige nivået. I motsetning til Kaja og Sarah, står hun i fare for å ikke bestå høstsemesteret. En hverdag hvor det meste er sentrert rundt fotball, har gitt negative konsekvenser for skolearbeidet. De faglige utfordringene har utviklet seg i løpet av intervjuprosessen. I likhet med funn fra Stambulova et al., (2015, s. 8), opplever Ida de faglige kravene som moderate ved starten av skoleåret. Etter hvert som både skolen og idretten stiller større krav, blir det vanskelig å få tid til begge deler. Hun har et høyt fravær som følge av klubbtreninger og landslagssamlinger. Fravær gjør at Ida henger etter med skolearbeid og må sette seg inn i pensum på egenhånd. En opphoping i vurderingssituasjoner på slutten av semesteret, gir andre karakterer det Ida predikerte ved skolestarten. Idas erfaring samsvarer med funn fra Christiansen og Sørensen (2009, s. 127), som viser at det oppstår et daglig dilemma om hva som skal prioriteres av skolearbeid og fotball. Allerede på første intervju, konstaterte Ida at: «Jeg velger fotball enkelt over skole». Det får konsekvenser for det akademiske domenet av Idas livsløp (Debois et al., 2015, s. 21). For å tilpasse seg kravet om et økt faglig nivå, avholdes det et planleggingsmøte med skolen. Planen er god, men en skade hindrer Ida i å gjennomføre denne i vårsemesteret.

6.3.2 Sliten i enten kropp eller hodet

Overgangen til idrettsungdomsskole og videregående skole, medfører en økt treningsmengde. Dette har til tider vært en utfordring for deltakerne. Selv om begge hadde noe erfaring med doble økter i forkant av overgangen, viser resultatene at de har fått kjenne treningsmengden på kroppen. Kaja er sliten og har mindre energi etter overgangen. Dette samsvarer med funn som viser at oppstart på idrettsungdomsskole medfører økt treningsmengde (Kristiansen & Stensrud, 2016, s. 3-4). Ida har også vært sliten, etter en liten økning i treningsmengde og høyere intensitet på samtlige økter. Det stilles økt krav til treningsmengde, dedikasjon, idrettsferdigheter og selvdisciplin (Stambulova et al., 2015, s. 8). Overgangen til senioridrett i samme periode, har gjort at

Ida må være «påskrudd» på hver trening. Totalbelastningen fra ulike aspekter som følger med en dobbel karriere, gjør at Ida noen ganger føler seg sliten i kroppen.

I motsetning til dette, medfører overgangen til høyere utdanning en belastning for hodet fremfor kroppen. Denne overgangen assosieres med et økende press om dedikasjon til skolearbeid (Deboris et al., 2015, s. 16). Student-utøveren skal prestere på et høyt faglig nivå, parallelt med idrettskarrieren. Tidligere forskning trekker frem at student-utøvere ofte erfarer økende krav i samtlige domener av livet i denne perioden (Brown et al., 2015; Debois et al., 2015; Harrison et al., 2022; Linnér et al., 2021). Den sportslige delen av karrieren blir ofte planlagt ned til minste detalj av trenere og støtteapparat (Kristiansen & Berntsen, 2021, s. 199). Sarah får ikke samme oppfølging og støtte i det akademiske domenet. Hun er selv ansvarlig for å opprettholde et personlig engasjement og ta ansvar for egen læring for å komme gjennom studiet (Aquilina, 2013, s. 383). Det gjør at kontrasten fra videregående skole blir stor. Sarah sier hun håndterer treningsbelastningen fint etter overgangen til ny klubb, da totalbelastningen fra trening er nokså lik som før. De sammenfallende overgangene har gitt Sarah et faglig sjokk, som har vært mer slitsomt for hodet enn for kroppen. Det kan begrunnes med en endret totalbelastning. Et økt faglig nivå i studiehverdagen og økt konkurranse på fotballtrening, gjør at hun alltid må være påskrudd.

6.3.3 Stor variasjon i skole-klubb samarbeid

Olympiatoppen og EU oppfordrer til et tett samarbeid mellom skole og klubb. Tidligere forskning peker på en underliggende dissonans mellom skolens og idrettens krav til idrettsutøvere med en dobbel karriere. Forskning har identifisert en dissonans mellom skolen og idrettens krav, og trekker frem at den ene ofte vil bli prioritert over (Nikander et al., 2020, s. 10). Det er også funn som tyder på at idrettsklubben er likegyldig til hva idrettsutøveren gjør, så lenge de presterer hundre prosent på trening. Resultatene fastslår at det ikke eksisterer et samarbeid mellom institusjonen som tilbyr høyere utdanning og toppserieklubben Sarah spiller for. Sarahs trenere fremstår ikke som likegyldige til at hun har valgt en dobbel karriere, men engasjerer seg heller ikke i denne. Dermed kan det tyde på at de er fornøyde, så lenge Sarah kommer forbered og klar på trening. Det ikke-eksisterende samarbeidet mellom skole og klubb, gjør at Sarah må koordinere faglige og sportslige forpliktelser, helt selv. Denne manglende informasjonsflyten er krevende og etterlater henne med et stort ansvar. På grunn av koronasituasjonen, har

mesteparten av undervisningen vært digital. Sarah frykter at vårsemesteret blir krevende, da fysisk undervisning kolliderer med treningstider. Det er heller ingen samarbeid mellom Kajas ungdomsskole og klubben hun spiller fotball for. All kommunikasjon og avtaler, foregår via foresatte.

Ida har en erfaring som skiller seg fra de to andre. Hun beskriver et tett samarbeid mellom skolen og klubben, der klubbtrenerne ofte er til stede på skoletreningene for å overvåke spillernes totalbelastning. Samarbeidet mellom skolen og klubb, ser ut til å være mer enn det tidligere forskning beskriver som en synlig praksis (Christensen & Sørensen, 2009, s. 121). I løpet av intervjuprosessen trekker Ida ved flere anledninger frem det tette samarbeidet mellom skolen og klubb, som positivt. I motsetning til funn fra Gledhill og Harrwood, (2015, s. 73-74), erfarer hun ikke press fra lærerne om å trappe ned fotball. Hun blir møtt med forståelse og sier skolen strekker seg langt for å hjelpe henne med og bestå vårsemesteret. Skolens rykte for å samarbeide med ulike idrettsklubber, uavhengig av idrett, bidro til at Ida valgte denne skolen. Nikander et al., (2020, s. 1) viser at et velutvikla dobbelt karriereløp, kan gi elev-utøverne tilgang på de ressursene som kreves for å balansere de ulike kontekstene de er en del av. Ida synes det er bra at skolen legger til rette for en dobbel karriere og godtar at hun deltar på klubbtreninger i skoletiden. Når Ida i perioder ikke mestre å balansere de faglige kravene med fotballhverdagen, gjør skolen det de kan for å hjelpe til. Det kommer ikke frem i resultatene hvorvidt trenerne og klubben har kjennskap til Idas faglige utfordringer.

7. Avsluttende refleksjon

7.1 *En dobbel karriere i overgang til nytt utdanningstrinn*

I denne oppgaven har jeg forsøkt å belyse problemstillingen «Hvordan erfarer tre fotballspillere en dobbel karriere i overgangen til sitt nye utdanningstrinn?». I gjennomgang av resultatene, kommer det frem ulike likhetstrekk og forskjeller mellom de akademiske overgangene. En slående likhet er at overgangen til et nytt utdanningstrinn utelukkende sammenfaller med andre normative og ikke-normative overganger i elev-utøverens liv. Dette resultatet bekreftes også i tidligere forskning (Kristiansen & Berntsen, 2021; Stambulova et al., 2015; Wylleman & Lavalley, 2004). I løpet av åtte måneder at summen av overganger, utgjort ulike krav som elev-utøverne har måtte tilpasse seg. På idrettsungdomsskolen var disse kravene økt treningsmengde, spesialisering, lengre skoledager, høyere faglig nivå, karakterer og skade. På videregående skole var det krav som treningsintensitet, et høyere faglig nivå, konkurranse om spilletid, økt totalbelastning og skade. På høyere utdanning var det krav om økt treningsintensitet, konkurranse, et høyt faglig nivå, flytte hjemmefra og skade.

På spørsmål om hvilke tilrettelegginger, fra enten klubb eller skole, som kunne ha gjort den akademiske overgangen optimal, pekte samtlige deltaker på hva skolen kunne bidratt med. Det kan skyldes at arbeidsmengden på særlig videregående skole og høyere utdanning, beskrives som høy sammenlignet med tidligere erfaringer. For å håndtere den faglige overgangen, etterlyser både Ida og Sarah en tettere oppfølging fra skolen. Det gjelder særlig i perioder med mye fravær, som følge av fotball. Ingen av deltakerne ønsker seg ytterligere tilrettelegging fra klubb. Hvorvidt det skyldes at de er tilfredse med sin fotballhverdag slik den er, eller bare innfinder seg med å være en minoritet som tar utdanning blant profesjonelle fotballspillere, kommer ikke frem i resultatene. Dersom det er en ting utdanningsinstitusjoner kan ta med seg fra denne oppgaven, er det å følge opp elev-utøvere som kombinerer toppidrett med utdanning. Hvordan denne oppfølgingen utspiller seg i praksis, vil variere fra elev-utøverens behov. Eleven fra videregående skole etterlyser en faglig oppfølging og en mulighet for å følge ordinær klasseromsundervisning digitalt i perioder med fravær. Studenten på høyere utdanning har behov for hjelp til å koordinere skolehverdagen og en kontaktperson på skolen som kan svare på faglige spørsmål.

Resultatene i denne oppgaven kan også tyde på at alder har implikasjoner for hvorvidt elev-utøveren betrakter sin livssituasjon som en dobbel karriere eller ikke. Overgangen til høyere utdanning og videregående skole er i hovedsak styrt av et ønske om å kombinere fotball med utdanning. Muligheten for denne kombinasjonen, var utslagsgivende da Sarah bestemte seg for å melde overgang til en ny toppserieklubb. Ida ville gå på en skole som hadde kjennskap til hva hun som morgendagens toppidrettsutøver gjennomgikk. De to eldste fotballspillerne, søker stadig etter den optimale balansen og erkjenner at det ikke alltid er mulig å investere like mye tid i fotball og utdanning. I samsvar med tidligere forskning, understreke begge deltakerne at de prioriterer fotball over utdanning (Debois et al., 2015, s. 21). Denne holdningen byr på utfordringer for Ida etter overgang til videregående skole, hvor der forventes at elevene skal igjennom en stor mengde undervisning, hver eneste dag.

Fleksibiliteten som kjennetegner høyere utdanning, gjør at Sara enklere kan nedjustere og tilpasse, studiebelastningen med hensyn til fotballen. Begge elev-utøverne bruker sin utdanningsinstitusjon aktivt, for å finne løsninger som hjelper deres doble karriere. Resultatene kan tyde på at den yngste deltakeren anser skole og fotball som separert. Fordi Kaja er 13 år, har hun ikke utfordringer med å gå glipp av undervisning, som følge av fotballfravær. Det kan også tyde på at hun synes det er ubehagelig å si i fra om skade, selv om skolen på sin side sikkert kunne hjulpet henne med å tilpasse treningen bedre, med denne informasjonen. Alder kan også være en faktor i elev-utøvernes ambisjoner med egen fotballkarriere. De eldste deltakerne er tydelige på at de vil bli best mulig, komme lengst mulig og spille for A-landslagslaget. Kaja er på sin side noe mer tilbakeholden. Likevel endrer hennes ambisjonsnivå seg utover prosessen.

Tidligere forskning trekker frem en rekke potensielle gevinster av å ha en dobbel karriere (Aquilina, 2013; Gledhill & Harwood, 2015; Linnér et al., 2021; Nikander et al., 2020). En balansert livsstil, trygghet i konkurranser, utvikling, positiv selvregulering og fremtidsplaner er noen av fordelene en elev-utøver kan oppleve. Resultatene i denne oppgaven kan støtte opp under funn i eksisterende forskning. Samtlige deltakere sier at de har blitt mer strukturert og fått gode rutiner etter overgangen til et nytt utdanningstrinn. Selv om kombinasjonen gir en travel hverdag, gjør planlegging at det hele blir håndterbart. De erfarer at hverdagen i større grad er tilrettelagt for fotball og profesjonalisert, enn tidligere. En dobbel karriere har gitt dem muligheten til å ha en

sportslig utvikling parallelt med en faglig utvikling. Alle deltakerne mener de har blitt bedre trent og utviklet seg som fotballspillere i løpet av de åtte månedene studien har pågått. Dette begrunnes med en god treningshverdag, dyktige medspillere på skole og i klubb og tett oppfølging fra trenere. Utdanning har også vist seg å være en trygghet i lengre skadeperioder. Det kan fungere som et sikkerhetsnett dersom drømmen om å bli profesjonell fotballspiller ikke oppfylles (Debois et al., 2015, s. 23). Den yngste deltakeren Kaja, har allerede bestemt seg for å velge toppidrettslinje på videregående skole. Siden hun legger et godt treningsgrunnlag i ung alder, kan det hende den økte treningsmengde som kjennetegner toppidrettslinjer, ikke blir en like stor overgang for henne i fremtiden.

I løpet av åtte måneder har elev-utøverne fått erfaring med å kombinere fotballsatsing med utdanning. Ved å anse overgangen som en prosess, som elev-utøverne har måtte tilpasse seg til over tid, har det dukket opp noen utfordringer. Overgangen til videregående skole har for eksempel medført store faglige utfordringer. Felles for alle deltakerne er skadeproblematikk. Selv om skadene har hatt ulik alvorlighetsgrad, har det påvirket trenings og skolehverdagen. I motsetning til Ida som mistet mye undervisning som følge av korsbåndsskaden, fikk Sarah mer tid til skole i skadeperioden. I samsvar med tidligere forskning, er det tidskrevende for deltakerne å være en elev-utøver (Christensen & Sørensen, 2009; Kristiansen & Berntsen, 2021; Nikander et al., 2020) Summen av alle kravene som stilles i overgangen, har gitt elev-utøverne en travel hverdag. Det er lite tid til venner og sosiale arrangement på fritiden. Flatgård et al., (2020, s. 11) peker på manglende tid til venner som en hovedårsak for frafall i fotball. Selv om tidspress noen ganger gjør at de må nedprioritere tid med venner, uttrykker deltakerne i denne studien stor sosial trivsel i både klubblag og på skolen.

7.2 Konklusjon og veien videre

Hensikten med denne oppgaven har vært å få kunnskap om hvordan en dobbel karriere erfares i overgangen til et nytt utdanningstrinn. Dette er kunnskap som er ment å komplementere et forskningsfelt i vekst. Med et fenomenologisk og konstruktivistisk vitenskapssyn er jeg ikke ute etter en absolutt sannhet, men en forståelse av deltakernes subjektive erfaring med tematikken (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 50). En god beskrivelse av virkeligheten kan likevel være når flere personer sitter med samme erfaring eller oppfattelse.

Alle deltakerne vurderer utfallet av sin overgang til et nytt utdanningstrinn som vellykket. Med bakgrunn i resultatene og «Athletic Career Transition Model», vil jeg si meg enig i deltakernes vurdering (Stambulova & Wylleman, 2014, s. 610). De sitter ikke igjen med en opplevelse av at den akademiske overgangen har endt i en krise. Selv om det har oppstått ulike utfordringer og krav undervegs i prosessen, har deltakerne tilpasset seg disse på en god måte. Det psykososiale nettverket rundt elev-utøverne, har vært viktige eksterne ressurser. Egenskaper som stor arbeidsmoral, struktur, dedikasjon og målsetninger har vært viktige interne ressurser for elev-utøverne (Stambulova, 2016b, s. 257). En overgang kan i følge «Athletic Career Transition Model», betraktes som en suksess, hvis personen mestrer effektiv tilpassing mellom kravene og utfordringene som oppstår i overgangen (Stambulova, 2016b; Stambulova & Wylleman, 2014). Siden Idas korsbåndsskade er relativt fersk, kan det oppstå nye barrierer som følge av denne. Hun vurderer likevel totalinntrykket av den akademiske overgangen som vellykket. Med bakgrunn i deltakernes erfaring og teoretisk rammeverk, indikerer denne oppgaven at kombinasjonen fotball og utdanning i overgangen til et nytt utdanningstrinn, har vært en suksess. Likevel kommer det frem i resultatene, at det er behov for en tettere oppfølging av utøvere som velger en dobbel karriere.

Datamaterialet tyder på at et velfungerende samarbeid mellom skole og klubb, kan være betydningsfullt for elev-utøveren. Den tette dialogen mellom Idas videregående skole og fotballklubb, gjør at treningsbelastning ivaretas og idrettsfravær blir godkjent uten krav om søknad. Denne dialogen mellom skole og klubb, blir en kontrast til det ikkeeksisterende samarbeidet de to andre deltakerne beskriver. Den eldste deltakeren Sarah bruker mye tid på å planlegge og koordinere fotballfravær med gjøremål på skolen. Det kan tyde på at et eksplisitt samarbeid mellom profesjonelle idrettsklubber og utdanningsinstitusjoner, kan være verdifullt for elev-utøveren. Deltakerne fra videregående skole og høyere utdanning, etterlyser også en tettere faglig oppfølging. Dette gjelder særlig i lengre fraværperioder. De peker på et konkret behov for en ordning som lar dem følge undervisningen digitalt, samt diskutere faglige spørsmål med en fagperson. Studenten Sarah savner en form for toppidrettskoordinator ved sin høyskole. Deltakerne mener at kombinasjonen toppidrett og utdanning ville vært lettere å gjennomføre med slike tilpasninger. Med det til grunn, kan resultater i denne oppgaven ha implikasjoner for hvordan ulike utdanningsinstitusjoner tilrettelegger for en dobbel karriere. Elev-utøverne trenger et digitalt undervisningstilbud og oppfølging i

lengre fraværsperioder. I løpet av intervjuene forklarer Ida hvordan andre videregående skoler løser dette behovet. Ved å ha en PC med web-kamera i klasserommet, overføres klasseundervisningen til idrettselevne som er bortreist. At ordningen allerede eksisterer på andre skoler, indikerer at dette er noe som kan la seg gjennomføre i praksis.

Selv om oppgaven belyser tre fotballspillers erfaring med tematikken, kunne det vært spennende å utvikle en dypere forståelse av fenomenet. Det ville vært interessant å inkludere flere synspunkter i en fremtidig studie, for å undersøke hvilke tilrettelegginger som faktisk gjøres av skolen eller idrettsklubben. Ved å inkludere lærere, trenere, rådgivere, foresatte og andre aktører i datainnsamlingen, vil man kunne belyse tematikken fra flere synsvinkler. Det kan for eksempel gjøres med en komparativ casestudie. Det kunne også vært interessant å undersøke hvorvidt kjønn er en faktor i elev-utøvernes erfaring med dobbel karriere i overganger. Ved å inkludere både gutter og jenter, kunne man synliggjort eventuelle likheter og forskjeller mellom kjønn. Det ville da vært ønskelig med et større utvalg. Deltakerne skildrer en travel hverdag der det meste er sentrert rundt skole og fotball. For å finne eksakte tall på hvor mange timer som går med de ulike domene av livet, kunne det vært interessant å måle dette. Ved bruk av innrapportering, dagbok eller spørreskjema kan man få en oversikt over hvordan tidsbruken egentlig er. Resultatene tyder også på at deltakerne i perioder har hatt det tøft psykisk. Det kunne vært interessant å undersøke det psykologiske aspektet av både overganger og deltakernes utvikling ytterligere.

Referanser

- Aquilina, D. (2013). A Study of the Relationship Between Elite Athletes' Educational Development and Sporting Performance. *International journal of the history of sport*, 30(4), 374-392. <https://doi.org/10.1080/09523367.2013.765723>
- Braun, V., Clarke, V. & Terry, G. (2015). Thematic Analysis. I P. Rohleder & A. Lyons, C. (Red.), *Qualitative research in clinical and health psychology* (s. 95-113). Palgrave Macmillan.
- Brinkmann, S. & Tanggaard, L., (Red.). (2012). Kvalitative metoder : empiri og teoriutvikling. I *Kvalitative metoder en grundbog* (s. s.17-45). Gyldendal akademisk.
- Brown, D. J., Fletcher, D., Henry, I., Borrie, A., Emmett, J., Buzza, A. & Wombwell, S. (2015). A British university case study of the transitional experiences of student-athletes. *Psychology of sport and exercise*, 21, 78-90. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2015.04.002>
- Christensen, M. K. & Sørensen, J. K. (2009). Sport or school? Dreams and dilemmas for talented young Danish football players. *European Physical Education Review*, 15(1), 115-133.
- Cosh, S. & Tully, P. J. (2014). "All I have to do is pass": A discursive analysis of student athletes' talk about prioritising sport to the detriment of education to overcome stressors encountered in combining elite sport and tertiary education. *Psychology of sport and exercise*, 15(2), 180-189. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2013.10.015>
- Debois, N., Ledon, A. & Wylleman, P. (2015). A lifespan perspective on the dual career of elite male athletes. *Psychology of sport and exercise*, 21, 15-26. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2014.07.011>
- Ekengren, J., Stambulova, N., Johnson, U. & Carlsson, I.-M. (2018). Exploring career experiences of Swedish professional handball players: Consolidating first-hand information into an empirical career model. *International journal of sport and exercise psychology*, 18(2), 156-175. <https://doi.org/10.1080/1612197X.2018.1486872>
- European Commission. (2012). *EU Guidelines on Dual Careers of Athletes: Recommended Policy Actions in Support of Dual Careers in High-Performance Sport*. European Union. https://ec.europa.eu/assets/eac/sport/library/documents/dual-career-guidelines-final_en.pdf
- Flatgård, G., Larsen, C. H. & Sæther, S. A. (2020). Talent development environment in a professional football club in Norway. *Scandinavian Journal of Sport and Exercise Psychology*, 2, 8-15. <https://doi.org/10.7146/sjsep.v2i0.114470>
- FN. (2022, 23.02.2022). *God utdanning*. FN-sambandet. <https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal/god-utdanning>
- Gledhill, A. & Harwood, C. (2015). A holistic perspective on career development in UK female soccer players: A negative case analysis. *Psychology of Sport and Exercise*, 21, 65-77. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2015.04.003>
- Hagum, N., Cathrine, Tønnessen, E. & A I Shalfawi, S. (2022). Progression in training volume and perceived psychological and physiological training distress in Norwegian student athletes: A cross-sectional study. *PLoS One*, 17(2), e0263575-e0263575. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0263575>

- Harrison, G. E., Vickers, E., Fletcher, D. & Taylor, G. (2022). Elite female soccer players' dual career plans and the demands they encounter. *Journal of Applied Sport Psychology*, 34(1), 133-154.
<https://doi.org/10.1080/10413200.2020.1716871>
- Henriksen, K. (2010). *The ecology of talent development in sport: A multiple case study of successful athletic talent development environments in Scandinavia*.
- Jayanthi, N., Pinkham, C., Dugas, L., Patrick, B. & LaBella, C. (2012). Sports Specialization in Young Athletes: Evidence-Based Recommendations. *Sports Health*, 5(3), 251-257. <https://doi.org/10.1177/1941738112464626>
- Johannessen, A. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (5. utg. utg.). Abstrakt.
- Kristiansen, E. & Berntsen, H. (2021). *Idrettspsykologi : motivasjon, ledelse og prestasjon*. Universitetsforlaget.
- Kristiansen, E. & Houlihan, B. (2017). Developing young athletes: The role of private sport schools in the Norwegian sport system. *International review for the sociology of sport*, 52(4), 447-469. <https://doi.org/10.1177/1012690215607082>
- Kristiansen, E. & Stensrud, T. (2016). Young female handball players and sport specialisation: how do they cope with the transition from primary school into a secondary sport school? *Br J Sports Med*, 51(1), 58-63.
<https://doi.org/10.1136/bjsports-2016-096435>
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (3. utg. utg.). Gyldendal akademisk.
- LaPrade, R. F., Agel, J., Baker, J., Brenner, J. S., Cordasco, F. A., Côté, J., Engebretsen, L., Feeley, B. T., Gould, D., Hainline, B., Hewett, T. E., Jayanthi, N., Kocher, M. S., Myer, G. D., Nissen, C. W., Philippon, M. J. & Provencher, M. T. (2016). AOSSM Early Sport Specialization Consensus Statement. *Orthop J Sports Med*, 4(4), 2325967116644241-2325967116644241.
<https://doi.org/10.1177/2325967116644241>
- Li, M. H. & Sum, R. (2017). A meta-synthesis of elite athletes' experiences in dual career development. *Asia Pacific Journal of Sport and Social Science*, 6, 1-19.
<https://doi.org/10.1080/21640599.2017.1317481>
- Linnér, L., Stambulova, N. & Henriksen, K. (2021). Facilitating student-athletes' dual career transition: A Scandinavian university case study. *Sport, exercise, and performance psychology*. <https://doi.org/10.1037/spy0000275>
- Madsen, C. (2022, 24.mars). *Norges tropp mot Kosovo og Polen*. Norges Fotballforbund. Hentet 28.03.2022 fra <https://www.fotball.no/landslag/norge-akvinner/2022/norges-tropp-mot-kosovo-og-polen/>
- Magnussen, J. (2019, 07.juni). 8 av 10 spillere i Toppserien tjener under 100.000 kroner i året. *VG*. <https://www.vg.no/sport/fotball/i/3JVMj9/8-av-10-spillere-i-toppserien-tjener-under-100000-kroner-i-aaret>
- NESH. (2021). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora*. <https://www.forskningsetikk.no/globalassets/dokumenter/4-publikasjoner-som-pdf/forskningsetiske-retningslinjer-for-samfunnsvitenskap-og-humaniora.pdf>
- NFF. (1983). *Gøy å være fotballjente : en PR-bok for norsk damefotball*. NFF.
- NFF. (2021). *Toppserien 2021*. Norges Fotballforbund.
<https://www.fotball.no/fotballdata/turnering/hjem/?fiksId=174541>
- NIF. (2019). *Idretten vil! Langtidsplan for Norsk idrett 2019-2023*. Norges idrettsforbund.
https://www.idrettsforbundet.no/contentassets/8149372c5d4d439cb1b34fc1625032f0/idretten-vil_langtidsplan-for-norsk-idrett-2019-2023_lr.pdf

- NIF. (2020). *Nøkkeltall rapport 2020*. Norges idrettsforbund.
<https://www.idrettsforbundet.no/contentassets/9f94ba79767846d9a67d1a56f4054dc2/nokkeltallsrapport-2020.pdf>
- NIH. (2020). *Retningslinjer for søknad til etisk komite for idrettsvitenskapelig forskning på mennesker ved Norges Idrettshøgskule*. NIHs etiske komite.
https://www.nih.no/globalassets/dokumenter/afb/kvalitetssystem-for-forskning/retningslinjer-for-soknad-til-nihs-etiske-komite_07_20042020.pdf
- Nikander, J. A. O., Ronkainen, N. J., Korhonen, N., Saarinen, M. & Ryba, T. V. (2020). From athletic talent development to dual career development? A case study in a Finnish high performance sports environment. *International journal of sport and exercise psychology, ahead-of-print*(ahead-of-print), 1-18.
<https://doi.org/10.1080/1612197X.2020.1854822>
- Olympiatoppen. (2019). *Videregående skole med tilrettelagt utdanningsløp for unge idrettstalenter: Krav til kvalitet*. Olympiatoppen. Hentet 20.03.2021 fra
https://www.olympiatoppen.no/avdelinger/utvikling/talentutvikling/Skole_og_idrett/media65264.media
- Olympiatoppen. (u.å). *Toppidrettsstatus*. Norges idrettsforbund og olympiske og paraolympiske komité. Hentet 20.04.2022 fra
<https://olympiatoppen.no/contentassets/a74b2a7ad754435eb5725c1a3b0ea688/kvalitetskrav-toppidrettsstatus.pdf>
- Ould-Saada, A. (2020, 26.november). Idrettsskoler skaper full splid: -veldig nedlatende. *VG*. <https://www.vg.no/sport/i/OQg7Rq/idrettsskoler-skaper-full-splid-veldig-nedlatende>
- Postholm, M. B. (2010). *Kvalitativ metode : en innføring med fokus på fenomenologi, etnografi og kasusstudier* (2. utg. utg.). Universitetsforl.
- Postholm, M. B. & Jacobsen, D. I. (2018). *Forskningsmetode for masterstudenter i lærerutdanningen*. Cappelen Damm akademisk.
- Ryba, T. V., Ronkainen, N. J. & Selänne, H. (2015). Elite athletic career as a context for life design. *Journal of vocational behavior*, 88, 47-55.
<https://doi.org/10.1016/j.jvb.2015.02.002>
- Schlossberg, N. K. (1981). A Model for Analyzing Human Adaptation to Transition. *The Counseling Psychologist*, 9(2), 2-18.
<https://doi.org/10.1177/001100008100900202>
- Silverman, D. (2014). *Interpreting qualitative data* (5th. utg.). SAGE.
- Stambulova, N. (2016a). A look at the future of qualitative methodology through the prism of athlete career research. I B. Smith & A. Sparkes, C, (Red.), *Routledge Handbook of Qualitative Research in Sport and Exercise* (Bd. 518, s. 450-462). Routledge.
- Stambulova, N. (2016b). Theoretical Developments in Career Transition Research: Contributions of European Sport Psychology. I M. Raab, P. Wylleman, R. Seiler, A.-M. Elbe & A. Hatzigeorgiadis (Red.), *Sport and Exercise Psychology Research* (s. 251-268). Academic Press.
<https://doi.org/https://doi.org/10.1016/B978-0-12-803634-1.00012-1>
- Stambulova, N., Engström, C., Franck, A., Linnér, L. & Lindahl, K. (2015). Searching for an optimal balance: Dual career experiences of Swedish adolescent athletes. *Psychology of sport and exercise*, 21, 4-14.
<https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2014.08.009>
- Stambulova, N., Ryba, T. V. & Henriksen, K. (2021). Career development and transitions of athletes: the International Society of Sport Psychology Position

- Stand Revisited. *International journal of sport and exercise psychology*, 19(4), 524-550. <https://doi.org/10.1080/1612197X.2020.1737836>
- Stambulova, N. & Samuel, R. D. (2019). Career Transitions. I D. Hackfort & R. Schinke, J, (Red.), *Routledge encyclopedia of sport and exercise psychology* (s. 119-134). Routledge.
- Stambulova, N. & Wylleman, P. (2014). Athletes' career development and transitions IA. Papaioannou & D. Hackfort (Red.), *Routledge Companion to Sport and Exercise Psychology: Global perspectives and fundamental concepts* (s. 605-620). Taylor and Francis.
- Stambulova, N. & Wylleman, P. (2019). Psychology of athletes' dual careers: A state-of-the-art critical review of the European discourse. *Psychology of sport and exercise*, 42, 74-88. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2018.11.013>
- Sæther, S. A. (2017). *De norske fotballtalentene : hvem lykkes og hvorfor?* Universitetsforl.
- TFK. (2019). *Dette er bakgrunnen for satsingen på spillerutvikling*. Toppfotball Kvinner,. Hentet 25.01.2022 fra <https://toppserien.no/nyheter/slik-er-bakgrunnen-for-satsingen-pa-spillerutvikling/>
- TFK. (2021, 07.02.2022). *Vedtekter 11.03.2021*. Toppfotball Kvinner. <https://toppserien.no/vedtekter/03-03-17-vedtekter/>
- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse : en innføring i kvalitative metoder* (5. utg. utg.). Fagbokforl.
- Thune, T., Reisegg, Ø. & Askheim, S. (2019). Skole og utdanning i Norge. I. Store norske leksikon <https://snl.no/.versionview/1002127>
- Utdanningsdirektoratet. (2020, 01.08.2020). *Læreplan i toppidrett (IDR05-02)*. Udir.no,. Hentet 04.03.2022 fra <https://data.udir.no/kl06/v201906/laereplaner-1k20/IDR05-02.pdf?lang=nob>
- Wylleman, P. & Lavallee, D. (2004). A Developmental Perspective on Transitions Faced by Athletes. I M. Weiss, R, (Red.), *Developmental sport and exercise psychology: A lifespan perspective* (s. 503-523). Fitness Information Technology,.
- Wylleman, P., Reints, A. & De Knop, P. (2013). A developmental and holistic perspective on athletic career development. I P. Sotiriadou & V. De Bosscher (Red.), *Managing high performance sport* (s. 159-182). Routledge.
- Wylleman, P. & Rosier, N. (2016). Holistic Perspective on the Development of Elite Athletes. I M. Raab, P. Wylleman, R. Seiler, A.-M. Elbe & A. Hatzigeorgiadis (Red.), *Sport and Exercise Psychology Research* (s. 269-288). Academic Press. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/B978-0-12-803634-1.00013-3>

Tabelloversikt

Tabell 1: utsnitt av koder som ble laget i fase to av tematisk analyse.....	39
--	----

Figuroversikt

Figur 3.1: «Developmental model of transitions faced by athletes» (Wylleman & Lavallee, 2004, s. 520). Modellen viser overganger i spotslie-, psykologiske-, psykososiale- og akademiske domenet av en persons livsløp.	23
Figur 3.2: «Athletic Career Transition model» (Stambulova, 2003, henvist i Stambulova & Wylleman, 2014, s. 610). Modellen viser hvordan personens tilpasning til kravene og utfordringene som oppstår, vil påvirke overgangens utfall.	25
Figur 4.1: Oversikt over intervjutidspunkt, skoleår og fotballsesong.	35
Figur 4: Illustrasjon av analyseprosessens seks faser, inspirert av Braun og Clarkes (2015) tematiske analyse.	37
Figur 4.3: Oversikt over inndeling av resultater.....	41

Vedlegg

1. Intervjuguide

1. Bakgrunns spørsmål

- 1.1. Kan du si litt om deg selv? (Alder, deltakelse i idrett, utdanningsnivå?).
- 1.2. Hvorfor valgte du denne skolen/ utdanningen?
- 1.3. Hvordan ser en vanlig treningsuke ut for deg? (Skoletrening, organisert trening, egentrening).
- 1.4. Hvordan ser en vanlig dag/ uke ut for deg? (Trening, reise, skole, hjemmelekser).

2. Dobbel karriere

- 2.1. Hvorfor velger du å kombinere toppidrett med skole?
- 2.2. Hvilke ambisjoner/ mål har du satt deg som idrettsutøver?
- 2.3. Hvilke ambisjoner/ mål har du for skolegangen? (Nå og fremtidig)
- 2.4. Hvordan erfarer du kombinasjonen skole og toppidrett? (Er det viktigst å prestere i idretten eller på skolen?).
- 2.5. Hvordan arbeider for å kombinere disse to?
- 2.6. Omtrent hvor mange dager er du borte fra skolen i forbindelse med idretten? (Får du noe oppfølging fra skolen i disse periodene? Eventuelt hvilke?).

3. Overganger

- 3.1. Kan du fortelle litt om overgangen til nåværende utdanningsnivå?
- 3.2. Hvordan synes du denne overgangen har påvirket hverdagen din som idrettsutøver?
- 3.3. Har skolen tilrettelagt for denne overgangen? Hvis ja: hvilke tilrettelegginger har du fått?
- 3.4. Hvordan husker du tidligere overganger? (hvis relevant).

4. Skole/ klubb samarbeid

- 4.1. Hvordan synes du samarbeidet mellom skole og klubb fungerer?
- 4.2. Hvilke konkrete tilrettelegginger kunne gjort kombinasjonen skole og idrett enklere for deg?
- 4.3. Hvem er din(e) viktigste støttespiller?
- 4.4. Har du noe å tilføre? Eventuelt andre ting du ønsker å ta opp?

2. Intervjuguide under 15 år

5. Bakgrunns spørsmål

- 5.1. Kan du fortelle litt om deg selv? (Alder, idrett(er), trinn).
- 5.2. Hva fikk deg til å velge denne skolen?
- 5.3. Fortell om en vanlig dag for deg? (Trening, kamp, reise, skole, hjemmelekser, osv.).
- 5.4. Hvordan ser en vanlig uke ut for deg? (Trening, kamp, skole, osv.).

6. Dobbel karriere

- 6.1. Hvilke mål har du som idrettsutøver?
- 6.2. Hvilke mål har du for skolegangen? (fremtidig VGS, yrke).
- 6.3. Hvorfor velger du å kombinere skole med idrett?
- 6.4. Hvordan synes du kombinasjonen skole og idrett er? Hvordan tenker andre på din alder?
- 6.5. Hva gjør du for å få tid til skole og idrett? (Må du velge vekk noe?).
- 6.6. Har du vært borte fra skolen noen dager for å reise/ trene med idretten?

7. Overganger

- 7.1. Kan du fortelle litt om hvordan overgangen fra barneskole til ungdomsskole har vært? Hva er den største forskjellen?
- 7.2. Hvordan synes du de første ukene har vært?
- 7.3. Hvordan synes du denne overgangen har påvirket treningshverdagen din? (mer/ mindre trening, mer skole?).
- 7.4. Har skolen tilrettelagt for denne overgangen? Hvis ja: hvilke tilrettelegginger har du fått?

8. Skole/ klubb samarbeid

- 8.1. Samarbeider skolen med klubben(e) du spiller for? Hvis ja: på hvilken måte?
- 8.2. Hvilke konkrete tilrettelegginger kunne gjort kombinasjonen skole og idrett enklere for deg?
- 8.3. Hvem er din(e) viktigste støttespiller?
- 8.4. Har du noe å tilføre? Eventuelt andre ting du ønsker å ta opp?

3. Godkjent søknad fra NSD

[Meldeskjema](#) / [Skole og toppidrett: elev-utøverens erfaring med kombinasjonen sk...](#) / Vurdering

Vurdering

Referansenummer

102978

Prosjekttittel

Skole og toppidrett: elev-utøverens erfaring med kombinasjonen skole og toppidrett i det norske skolesystemet.

Behandlingsansvarlig institusjon

Norges idrettshøgskole / Institutt for lærerutdanning og friluftsliv

Prosjektansvarlig

Mats Melvold Hordvik

Student

Kristin Risnes

Prosjektperiode

31.07.2021 - 01.07.2022

[Meldeskjema](#)

Dato

30.08.2021

Type

Standard

Kommentar

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet med vedlegg den 30.8.2021, samt i meldingsdialogen mellom innmelder og NSD. Behandlingen kan starte.

DEL PROSJEKTET MED PROSJEKTANSVARLIG

Det er obligatorisk for studenter å dele meldeskjemaet med prosjektansvarlig (veileder). Det gjøres ved å trykke på "Del prosjekt" i meldeskjemaet. Om prosjektansvarlig ikke svarer på invitasjonen innen en uke må han/hun inviteres på nytt.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 1.7.2022.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake. Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

PERSONVERNPRINSIPPER

NSD vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke viderebehandles til nye uforenlige formål dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

NSD vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18) og dataportabilitet (art. 20).

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og eventuelt rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde: <https://www.nsd.no/personverntjenester/fyll-ut-meldeskjema-for-personopplysninger/melde-endringer-i-meldeskjema> Du må vente på svar fra NSD før endringen gjennomføres.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Kontaktperson hos NSD: Lisa Lie Bjordal

Lykke til med prosjektet!

4. Godkjent søknad fra NIHs etiske komite

OSLO 05. september 2021

Mats Melvold Hordvik
Institutt for lærerutdanning og friluftslivstudier

Søknad 196 – 020921 – Skole og toppidrett; elev-utøverens erfaring med kombinasjonen skole og toppidrett i det norske skolesystemet

Vi viser til søknad, prosjektbeskrivelse, informasjonsskriv og innsendt melding til NSD

I henhold til retningslinjer for behandling av søknad til etisk komite for idrettsvitenskapelig forskning på mennesker, ble det i komiteens møte av 2. september 2021 konkludert med følgende:

Vurdering

I søknaden opplyses det at deltakerne vil bli intervjuet tre ganger gjennom høstsemesteret, samt at de vil få utdelt en dagbok hvor de kan skrive ned tanker og erfaringer mellom intervjuene. For å gjøre skrivingen av dagbok enklere, så er det formulert 3-4 standardiserte spørsmål. Komiteen vil bemerke at det i informasjonsskrivet bør komme tydelig frem om hvorvidt samtykke til deltagelse forutsetter skriving av dagbok eller om dette er frivillig. Det bør også komme tydeligere frem av informasjonsskrivet om dagboken kan eller skal leveres inn etter at intervjuene er avsluttet.

Komiteen ber videre prosjektleder vurdere om språket i informasjonsskrivet kan forenkles med tanke på fagterminologi. Det vises til eksempelvis bruken av begrepet «ulike akademiske overganger».

Vedtak

På bakgrunn av forelagte dokumentasjon finner komiteen at prosjektet er forsvarlig og at det kan gjennomføres innenfor rammene av anerkjente etiske forskningsetiske normer nedfelt i NIHs retningslinjer. Til vedtaket har komiteen lagt følgende forutsetning til grunn:

- *Vilkår fra NSD følges*
- *Informasjonsskrivet justeres i lys av komiteens merknader og sendes komiteen til orientering innen 20. september 2021*

Komiteen gjør oppmerksom på at vedtaket er avgrenset i tråd med fremlagte dokumentasjon. Dersom det gjøres vesentlige endringer i prosjektet som kan ha betydning for deltakernes helse og sikkerhet, skal dette legges fram for komiteen før eventuelle endringer kan iverksettes.

Komiteen forutsetter videre at prosjektet gjennomføres på en forsvarlig måte i tråd med de til enhver tid gjeldende tiltak ifbm Covid-19 pandemien.

Med vennlig hilsen

Professor Anne Marte Pensgaard
Leder, Etisk komite, Norges idrettshøgskole

5. Informasjonsskriv

Vil du delta i et forskningsprosjekt om kombinasjonen skole og toppidrett for norske idrettsutøvere?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt om kombinasjonen skole og toppidrett. Formålet er å undersøke hvordan elever/ studenter erfarer ulike overganger i det norske skolesystemet, når skole kombineres med toppidrett. I dette skrivet gir vi deg informasjon om formålet med prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Jeg er student ved Norges idrettshøgskole, hvor jeg tar en mastergrad i idrettsvitenskap. I den forbindelse skal jeg skrive en avsluttende masteroppgave, hvor temaet er kombinasjonen skole og toppidrett. Formålet med forskningsprosjektet er å få kunnskap om hvordan elever og studenter erfarer denne kombinasjonen, når de nylig har gjennomgått en overgang i det norske skolesystemet. Et eksempel på en slik overgang er skifte fra ungdomsskole til videregående skole, eller overgangen fra videregående skole til høyere utdanning. Denne kunnskapen kan forhåpentligvis gi en pekepinn på hvordan dagens ordning fungerer. Studien tar sikte på å svare på problemstillingen «Hvordan erfarer idrettsutøvere de ulike overgangene i det norske utdanningssystemet når de kombinerer utdanning med toppidrett?».

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Mats Melvold Hordvik er prosjektleder og ansvarlig for prosjektet. Han er ansatt ved Norges idrettshøgskole. Masterstudent Kristin Risnes er medansvarlig.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Deltakerne i forskningsprosjektet skal nylig ha startet på en ny skole. De skal ha gjennomgått en overgang i det norske skolesystemet, og defineres som toppidrettsutøver eller morgendagens toppidrettsutøver. Fordi du satser på din idrett og nylig har startet på ungdomsskole, videregående skole eller høyere utdanning, får du spørsmål om å delta.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at du stiller opp til intervju og skriver notatbok. Det er ønskelig med tre intervju innen februar 2022. Disse intervjuene vil ta mellom 20-40 minutter. Du vil få spørsmål om kombinasjonen skole og toppidrett, oppstarten på den nye skolen, eventuelle tilrettelegginger du ønsker fra skolen og hvordan du opplever samarbeidet mellom skole og klubb. Jeg tar lydopptak og notater fra intervjuet.

I perioden mellom intervjuene vil du få utdelt en notatbok. Notatboken skal brukes for å samle tanker og erfaringer du gjør deg mellom intervjuene. Den kan også være med under intervjuet, for å gjøre det enklere og huske tilbakelagt periode. Du kan enten svare på 3-4 spørsmål, eller fritt skrive ned egne tanker. Dette skal gjøres minst en gang i måneden. Spørsmålene handler om idrettsprestasjoner, trening og tid til skolearbeid. Notatboken skal leveres inn etter siste intervju. Denne vil kun bli lest av godkjente prosjektdeltakere, som er masterstudent og veileder.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrevet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Det vil kun være masterstudent (meg) og veileder som har tilgang på lydopptak fra intervju og notatboken du leverer inn.
- Navnet og kontaktopplysningene dine vil bli erstattet med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data. Datamaterialet vil bli lagret på en ekstern harddisk som låses med egen kode.
- Det vil bli brukt oppdiktete navn i oppgaven, slik at du blir anonymisert.
- Geografisk område vil ikke bli nevnt i oppgaven.
- Lydopptak tas med godkjent utstyr fra Norges idrettshøgskole.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes 01.10.22. Etter prosjektslutt vil alle dine personopplysninger og lydopptak bli slettet.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Norges idrettshøgskole har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Kristin Risnes, masterstudent ved Norges idrettshøgskole på 98472417 eller kristinjr@nih.no
- Min veileder fra Norges idrettshøgskole Mats Melvold Hordvik på mail matsh@nih.no
- Vårt personvernombud: Rolf Haavik (personvernombudet@nih.no)

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Mats Melvold Hordvik

Kristin Risnes

(Forsker/veileder)

(Masterstudent)

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «kombinasjonen skole og toppidrett for norske toppidrettsutøvere», og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju
- å skrive notatbok mellom intervjuene
- at mine personopplysninger lagres til prosjektet er godkjent

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

-----
(Signert av prosjektdeltaker, dato)

6. Informasjonsskriv under 16 år

Invitasjon til deltakelse i forskningsprosjekt om kombinasjonen skole og toppidrett for norske idrettsutøvere.

Dette er et spørsmål til deg som foresatt. Vi ønsker at ditt barn deltar i et forskningsprosjekt om kombinasjonen skole og toppidrett, og trenger ditt samtykke. Formålet er å undersøke hvordan elever/studenter erfarer ulike overganger i det norske skolesystemet, når skole kombineres med toppidrett. I dette skrivet gir vi dere informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for ditt barn.

Formål

Jeg er student ved Norges idrettshøgskole, hvor jeg tar en mastergrad i idrettsvitenskap. I den forbindelse skal jeg skrive en avsluttende masteroppgave, hvor temaet er kombinasjonen skole og toppidrett. Formålet med forskningsprosjektet er å få kunnskap om hvordan elever og studenter erfarer denne kombinasjonen, når de nylig har gjennomgått en overgang i det norske skolesystemet. Et eksempel på en slik overgang er skiftet fra barneskole til ungdomsskole, eller overgangen fra ungdomsskole til videregående skole. Denne kunnskapen kan forhåpentligvis gi en pekepinn på hvordan dagens ordning fungerer. Studien tar sikte på å svare på problemstillingen «Hvordan erfarer idrettsutøvere de ulike overgangene i det norske utdanningssystemet når de kombinerer utdanning med toppidrett?».

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Mats Melvold Hordvik er prosjektleder og ansvarlig for prosjektet. Han er ansatt ved Norges idrettshøgskole. Masterstudent Kristin Risnes er medansvarlig.

Hvorfor får ditt barn spørsmål om å delta?

Deltakerne i forskningsprosjektet skal nylig ha startet på en ny skole. De skal ha gjennomgått en overgang i det norske skolesystemet, og defineres som toppidrettsutøver eller morgendagens toppidrettsutøver. Fordi ditt barn går på toppidrettsungdomsskole og satser på sin idrett får h*n spørsmål om å delta.

Hva innebærer det for ditt barn å delta?

Hvis du samtykker til at ditt barn deltar i prosjektet, innebærer det at h*n stiller opp til intervju og skriver notatbok. Det er ønskelig med tre intervju innen februar 2022. Disse intervjuene vil ta mellom 20-40 minutter. Utøveren vil få spørsmål om kombinasjonen skole og toppidrett, oppstarten på den nye skolen, eventuelle tilpassninger h*n ønsker fra skolen samt samarbeidet mellom skole og klubb. Jeg tar lydopptak og notater fra intervjuet. Du som foresatt har mulighet til å lese gjennom intervjuguiden i forkant av intervjuene.

I perioden mellom intervjuene vil barnet ditt få utdelt en notatbok. Notatboken skal brukes for å samle tanker og erfaringer deltakeren gjør seg mellom intervjuene. Den kan også være med under intervjuet, for å gjøre det enklere og huske tilbakelagt periode. Deltakeren kan enten svare på 3-4 spørsmål, eller fritt skrive ned egne tanker. Dette skal gjøres minst en gang i måneden. Spørsmålene handler om idrettsprestasjoner, trening og tid til skolearbeid. Dagboken skal leveres inn etter siste intervju. Dagboken vil kun bli lest av godkjente prosjektdeltakere, som er masterstudent og veileder.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å samtykke til deltakelse på vegne av ditt barn, kan

dere allikevel trekke samtykket tilbake uten og oppgi noen grunn. Dette kan skje når som helst i prosessen. Alle personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for ditt barn hvis dere ikke vil delta, eller senere velger å trekke dere.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om ditt barn til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Det vil kun være masterstudent (meg) og veileder som har tilgang på lydopptaket fra intervju og notatboken som leveres inn.
- Navnet og kontaktopplysningene til ditt barn vil bli erstattet med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data. Datamaterialet vil bli lagret på en ekstern harddisk som låses med kode.
- Geografisk område vil ikke bli nevnt i oppgaven.
- Det vil bli brukt oppdiktete navn i oppgaven, slik at ditt barn blir anonymisert.
- Lydopptak tas med godkjent utstyr fra Norges idrettshøgskole.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes 01.07.22. Etter prosjektslutt vil alle dine personopplysninger og lydopptak bli slettet.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på foresattes og utøver under 16 års samtykke.

På oppdrag fra Norges idrettshøgskole har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om ditt barn, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om ditt barn som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om ditt barn
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av ditt barns personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Kristin Risnes, masterstudent ved Norges idrettshøgskole på 98472417 eller kristinjr@nih.no
- Min veileder fra Norges idrettshøgskole Mats Melvold Hordvik matsh@nih.no
- Vårt personvernombud: Rolf Haavik (personvernombudet@nih.no)

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Mats Melvold Hordvik
(Forsker/veileder)

Kristin Risnes
(Masterstudent)

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «kombinasjonen skole og toppidrett i ulike akademiske overganger», og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju
- å skrive notatbok mellom intervjuene
- at mine personopplysninger lagres til prosjektet er godkjent

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

---

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

(Signert av prosjektdeltakers foresatte, dato)